

**DZIAŁALNOŚĆ POLONII
W AUSTRII
NA PRZEŁOMIE XX I XXI WIEKU**

TOM 3

---

pod redakcją Ewy Cwanek-Florek

Biblioteka Austriacka w Rzeszowie

Rzeszów 2026

Opracowanie redakcyjne, korekta, projekt okładki

dr Ewa Cwanek-Florek

wydanie I

© Copyright by

Biblioteka Austriacka w Rzeszowie

Rzeszów 2026

ISBN 978-83-979705-3-3

Publikacja została wydana dzięki pomocy finansowej

Austriackiego Forum Kultury

austriackie | forum | kultury^{waw}

Redakcja nie odpowiada za treść artykułów - poglądy w nich zawarte
są wyrazem stanowiska autorów

Wydawca: Biblioteka Austriacka w Rzeszowie, ul. S. Pigoń 8, 35-
959 Rzeszów

kontakt: ecwanek@ur.edu.pl / florekea@wp.pl, tel. +48 668 604 447

Druk i oprawa: Drukarnia Uniwersytetu Rzeszowskiego

Spis treści

Słowo wstępne	str. 5
Prof. dr Theodor Kanitzer - 80 lat Towarzystwa Austriacko-Polskiego	str. 7
Prof. dr Theodor Kanitzer - Międzynarodowe Towarzystwo Chopinowskie w Wiedniu	str. 15
mgr Sławomir Iwanowski - Upamiętnianie polskiej historii w Austrii. Relacja z działalności polonijnej	str. 24
Andrzej Kempa - Wiedeń siedzibą Światowej Federacji Sportu Polonijnego - 10 lat działalności na rzecz promocji i popularyzacji sportu i kultury wśród Polaków	str. 41
mgr Joanna Ziemska - Warsztaty Przekładu Literackiego „ARGE”	str. 59
Krystyna Meduna - Galeria sztuki „Meduna”	str. 67
Julian Gaborek - Polskie Radio w Górnej Austrii	str. 68
mgr inż. arch., Dipl.-Ing. Bożena Prochaska, mgr Cezary Kwapisz, mgr inż., Dipl.-Ing. Wojciech Rogalski - „Muzyka i Technika”. Muzyka klasyczna w ramach działalności Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników w Austrii w latach 2006-2019	str. 70
Andrzej Kempa - Od idei do sukcesu wspólnoty sportowej Polonii w Austrii - 20 lat „Światowych Igrzysk Polonijnych - Polonia Austria” oraz 15 lat serwisu „Polonia Sport”	str. 83

Univ.-Prof. Mag. art. Elżbieta Wiedner-Zajac - Moja str. 104
działalność artystyczna

Informacje o autorach str. 119

Słowo wstępne

Z przyjemnością oddaję do rąk Czytelników kolejny, już trzeci tom z serii wydawniczej dokumentującej działalność Polonii w Austrii na przełomie XX i XXI wieku. W serii oddaję głos znaczącym działaczom Polonii w Austrii, którzy opowiadają o swojej pracy na różnorodnych polach, którą łączy istotny wspólny mianownik: kultywowanie polskości na emigracji, utrwalanie tożsamości narodowej wśród Polaków w Austrii, a często również promocja Polski w tym naddunajskim kraju.

Zebrane relacje - pochodzące od organizacji, stowarzyszeń oraz osób prywatnych - są tym bardziej cenne, gdyż pochodzą „z pierwszej ręki”, umożliwiając bardzo dokładny wgląd w działalność Polonii w Austrii.

Niniejsza seria wydawnicza jest owocem mojej trwającej od prawie 20 lat współpracy z Polonią wiedeńską.

Seria nie powstałaby bez licznych zachęt ze strony moich przyjaciół z wiedeńskiej Polonii. Bardzo dziękuję przede wszystkim pani Zofii Beklen, mającej doskonały wgląd w środowisko polonijne Austrii, za systematyczne uzupełnianie listy działaczy polonijnych, zapraszanych do współpracy przy tworzeniu kolejnych tomów.

Jednak niniejsza publikacja przede wszystkim nie powstałaby bez zaangażowania autorów, którzy zechcieli szczegółowo opowiedzieć o ogromnym zaangażowaniu w - niejednokrotnie - swoje dzieła życia, którym poświęcają czas i energię przez całe dziesięciolecia.

Druk publikacji został dofinansowany ze środków Austriackiego Forum Kultury w Warszawie.

Publikacja jest zredagowana w języku polskim, ponieważ jest to język polskiej diaspory za granicą.

Z radością oddaję głos osobom, bez których codziennej pracy tożsamość narodowa Polaków w Austrii oraz polsko-austriacki transfer kulturowy byłyby z pewnością o wiele mniejsze.

Ewa Cwanek-Florek, Biblioteka Austriacka w Rzeszowie,
Uniwersytet Rzeszowski

Prof. dr Theodor Kanitzer - prezes Towarzystwa Austriacko-Polskiego w Wiedniu i Międzynarodowego Towarzystwa Chopinowskiego w Wiedniu

80 lat Towarzystwa Austriacko-Polskiego

Już podczas pierwszych jesiennych targów w Wiedniu w 1946 roku, kiedy miasto nadal borykało się z poważnymi skutkami II wojny światowej, otwarto niewielką wystawę poświęconą Polsce. Wystawa spotkała się z dużym zainteresowaniem odwiedzających targi. Była to pierwsza inicjatywa grupy Austriaków i Polaków, którzy wkrótce potem aktywnie uczestniczyli w założeniu Towarzystwa Austriacko-Polskiego.

Pierwsze duże wydarzenie Towarzystwa odbyło się 12 września 1946 r. w Wielkiej Sali Musikverein. Okazją do spotkania była rocznica wyzwolenia Wiednia spod oblężenia tureckiego przez wojska sprzymierzone pod dowództwem polskiego króla Jana III Sobieskiego.

Założeniu Towarzystwa Austriacko-Polskiego patronowało szereg wybitnych osobistości austriackich: byli to ludzie, którzy często cierpieli wraz z polskimi współtowarzyszami niedoli w obozach koncentracyjnych reżimu hitlerowskiego. Byli to m. in.: kanclerz pierwszego wolno wybranego powojennego rządu, inż. Leopold Figl, minister edukacji dr Felix Hurdes, ówczesny burmistrz Wiednia, a później prezydent Austrii dr Theodor Körner, ówczesny radny ds. kultury dr Viktor Matejka i wielu innych.

Pierwszym zasłużonym prezesem TAP był wiedeński profesor uniwersytecki i prawnik, dr Karl Wolff, którego w 1953 r. zastąpił znany wiedeński malarz i grafik, prof. dr Axl Leskoschek, pochodzący z Grazu. W 1971 r. na stanowisko prezesa wybrano doktora Theodora Kanitzera.

Towarzystwo powstało w bardzo trudnym okresie: trzeba było przewyciężyć napięcia, przeciwdziałać uprzedzeniom i nawiązać nowe relacje między mieszkańcami obu krajów.

Należy podkreślić, że od zakończenia II wojny światowej do 1989 r. Austria i Polska należały do różnych systemów społeczno-politycznych, co powodowało trudności i różnice poglądów. Obecnie między tymi krajami istnieją bardzo dobre stosunki międzypaństwowe na przeróżnych płaszczyznach. Należy więc docenić, jak wiele TAP wraz z organizacjami państwowymi i społecznymi obu krajów osiągnęły w tym zakresie dzięki swojej intensywnej inicjatywie i pracy.

W wyniku przemian politycznych w Polsce w 1989 r. zostało zlikwidowanych wiele przeszkód w stosunkach międzypaństwowych, co znacznie ułatwiło pracę TAP i otworzyło nowe perspektywy na przyszłość.

W pracach Towarzystwa Austriacko-Polskiego uczestniczyło wiele austriackich osobistości, które angażowały się w odbudowę i pogłębianie relacji z Polską, np.: Franz Theodor Csokor - wielki austriacki pisarz, którego łączyła serdeczna przyjaźń z większością znaczących polskich pisarzy swoich czasów; prof. dr August Maria Knoll - znany austriacki socjolog, który mocno angażował się w porozumienie z Polską, a którego prace, podobnie jak dzieła Csokora, zostały przetłumaczone i opublikowane w Polsce; kompozytor Joseph Marx - jeden z najbliższych przyjaciół słynnego polskiego kompozytora Karola Szymanowskiego, który również przez całe życie był związany przyjacielskimi relacjami z Polską.

W ciągu 8 dekad swojego istnienia TAP stale się rozwijało. Krąg zainteresowań stawał się coraz szerszy, a działalność TAP coraz bardziej różnorodna i rozległa. Do zakresu działalności TAP w Austrii należały: wykłady, pokazy filmów, konferencje gospodarcze,

koncerty, przedstawienia teatralne, wystawy, wycieczki i imprezy towarzyskie.

Towarzystwo przez całe lata prowadziło własną galerię w Wiedniu, w której zorganizowano ponad 70 wystaw polskich artystów plastyków, a ponadto jeszcze wiele wystaw w większych salach wystawowych. Z biegiem czasu działalność TAP coraz bardziej skupiała się na dużych imprezach, aby dotrzeć do szerokich kręgów odbiorców. Przede wszystkim poprzez organizację tzw. "Dni Polskich", odbywające się w Wiedniu, Innsbrucku, Linzu, Klagenfurcie i Salzburgu, które przyciągały wiele tysięcy osób. Organizowano duże wydarzenia kulturalne, takie jak: wykłady, wystawy w salach, a nawet na ulicach i placach, koncerty z udziałem polskich orkiestr, zespołów i solistów, wieczory filmowe, konferencje prasowe i konkursy.

We współpracy z polskimi izbami handlu zagranicznego oraz austriackimi stowarzyszeniami gospodarczymi, izbą federalną i WKO zorganizowano imprezy gospodarcze. Polskie delegacje gospodarcze przybyły do Austrii na negocjacje z austriackimi partnerami gospodarczymi, w sklepach oferowano polskie towary, organizowano pokazy mody, wykłady na tematy gospodarcze i nawiązywano nowe relacje gospodarcze.

Towarzystwo Austriacko-Polskie zawsze starało się wspierać ważne wydarzenia kulturalne i naukowe w Polsce, dlatego też jego działacze angażowali się np. w promocję wielkich konkursów muzycznych, Międzynarodowego Konkursu Chopinowskiego i Wieniawskiego w Warszawie i Poznaniu.

Serdeczne i przyjazne stosunki utrzymywaliśmy z organizatorami Międzynarodowego Biennale Plakatu w Warszawie, a zwłaszcza z ówczesnym prezesem, prof. Józefem Mroszczkiem, który często gościł w naszym Towarzystwie, wygłaszając wykłady w Austrii, i z którym ściśle współpracowaliśmy przy organizacji wystaw plakatów.

TAP zawsze podejmowało inicjatywy przy okazji istotnych jubileuszy i rocznic historycznych, takich jak: obchody 150-tej rocznicy śmierci Adama Mickiewicza i 500-ej rocznicy urodzin Mikołaja Kopernika w 1974 r., zakładając komitety organizacyjne, organizując liczne imprezy i wydając publikacje. Niewątpliwie jednym z najważniejszych wydarzeń w historii TAP były obchody 300-lecia wyzwolenia Wiednia, które miały miejsce w 1983 r. W TAP już w 1979 r. powstał komitet "300 lat wyzwolenia Wiednia przez króla Jana Sobieskiego", do którego należało ponad 200 austriackich osobistości życia publicznego, kulturalnego i naukowego pod patronatem rządu austriackiego, arcybiskupa Wiednia i kilku naczelników krajów związkowych. Wielu wybitnych naukowców z kilku krajów, zwłaszcza z Austrii i Polski, wygłosiło wykłady na temat tamtych czasów, ukazała się reprezentacyjna publikacja okolicznościowa z artykułami najwyższych dostojników Austrii i Polski. W Wiedniu odbyły się wielkie uroczystości z udziałem ówczesnej głowy państwa Austrii, prezydenta federalnego dr Rudolfa Kirchschlägera, a także - w kilku miastach Austrii - z udziałem burmistrzów i znanych gości z Polski. Odślonięto tablice pamiątkowe poświęcone królowi Janowi III Sobieskiemu na kościele Augustinerkirche w centrum Wiednia oraz Franzowi Georgowi Kolschitzky'emu, który według legendy był założycielem pierwszej kawiarni w Wiedniu.

Komitety pełnił również funkcję centrum koordynacyjnego tego wydarzenia w Austrii, współpracując między innymi z wiedeńskim kardynałem, dr Franzem Königiem, który przygotował i przeprowadził wizytę papieża Jana Pawła II podczas opisywanych obchodów 300-lecia.

Komitety pomógł w przygotowaniu zorganizowanej przez miasto Wiedeń wielkiej wystawy w Wiener Künstlerhaus, którą odwiedziło pół miliona osób, ponadto zainicjował utworzenie Komitetu Sobieskiego w Nowym Jorku, gdzie odbyło się również sympozjum na Uniwersytecie Columbia oraz liczne uroczystości.

TAP organizowało w Wiedniu i innych miastach tradycyjne koncerty bożonarodzeniowe z udziałem polskich i austriackich artystów, solistów, zespołów kameralnych i chórów. Wydarzenia te cieszyły się dużą popularnością. W ww. koncertach brały również udział chóry austriackie i polskie, np. znakomity chór Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego "KUL", chóry chłopięce z Poznania Stuligrosz i Kurczewski oraz chór Polonii w Wiedniu "Gaudete".

Owoce tej współpracy był zorganizowany przez TAP Bal Polski, w którym uczestniczyło również Stowarzyszenie Polaków w Austrii „Strzecha”. Odbywał się on do końca lat siedemdziesiątych w jednej z najbardziej reprezentacyjnych sal balowych Wiednia - w hotelu Schlosshotel Schönbrunn. Bal odbywał się pod patronatem austriackiego kanclerza dr Bruno Kreisky'ego i jego następców, ambasadorów Polski w Austrii, będąc wydarzeniem towarzyskim szczególnego rodzaju w życiu kulturalnym Wiednia. Bal ten odbywał się wówczas co roku pod hasłem współpracy z polskim miastem, a występ polskiej grupy folklorystycznej z Polski nadawał mu wyjątkowy charakter.

Z pewnością działalność TAP na przestrzeni dziesięcioleci objęła setki tysięcy obywateli austriackich i polskich, przy czym pomocne były środki masowego przekazu, takie jak telewizja, radio i prasa.

Towarzystwo Austriacko-Polskie wydawało i nadal wydaje własny, reprezentacyjny magazyn "Österreich-Polen", który przez dziesięciolecia utrzymywał się dzięki zleceniom reklamowym i był czytany przez wiele tysięcy osób w obydwu krajach. Ponadto przez trzy dekady, co roku podczas Międzynarodowych Targów Poznańskich, regularnie ukazywał się numer czasopisma w języku polskim, w celu promowania austriacko-polskich stosunków gospodarczych i kulturalnych. W Austrii czasopismo to dało nam możliwość, jako jedynemu organowi zajmującemu się regularnie wyłącznie Polską, informowania szerokiego grona zainteresowanych czytelników o Polsce oraz działania na rzecz zacieśnienia stosunków

gospodarczych i kulturalnych. Autorami artykułów były czołowe osobistości świata polityki, gospodarki, kultury i nauki.

Nasza działalność nie ograniczała się jedynie do Austrii. Na długo przed powstaniem w Polsce stowarzyszenia o podobnych celach - Towarzystwa Polsko-Austriackiego - oraz oficjalnego austriackiego instytutu kultury w Warszawie, TAP starało się, w trudnych wówczas warunkach politycznych, reprezentować również austriackie interesy w dziedzinie sztuki, nauki i gospodarki w Polsce. Przykładowo TAP organizowało między innymi - wraz z polskimi władzami, ambasadą Austrii w Warszawie, specjalistycznymi instytucjami i organizacjami - wystawy austriackich artystów w Warszawie i innych miastach, sprowadziło do Polski Chłopięcy Chór Wiedeński oraz wielu znanych solistów i zespołów. Organizowaliśmy wycieczki i konferencje oraz współpracowaliśmy z austriackimi i polskimi mediami.

Przez trzy dekady TAP coraz intensywniej poświęcało się kwestiom współpracy gospodarczej. Wraz z utworzeniem tzw. Forum Gospodarczego - sekcji gospodarczej naszego stowarzyszenia, które rozpoczęło swoją działalność w 1971 r. podczas konferencji w sali balowej ówczesnej Federalnej Izby Gospodarki pod przewodnictwem naszego wieloletniego honorowego prezesa, byłego wicekanclerza dr Fritza Bocka, wykładem ówczesnego austriackiego ministra handlu dr. Josefa Staribachera - stworzono doskonałe warunki do organizacji wydarzeń gospodarczych.

Forum Gospodarcze zorganizowało, we współpracy z innymi organizacjami w Polsce i Austrii, serię międzynarodowych wykładów w Austrii. Prelegentami byli: ministrowie, ambasadorzy, ekonomiści, dyrektorzy targów, dyrektorzy generalni i dyrektorzy dużych polskich przedsiębiorstw oraz austriackich przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych. Ponadto przyjęto delegacje polskich organizacji gospodarczych i studentów polskich uczelni ekonomicznych. W czasopiśmie „Österreich-Polen - Austria-Polska” problemy gospodarcze zajmowały wówczas jeszcze więcej miejsca.

TAP była i jest organizacją cieszącą się uznaniem i zaufaniem w Austrii i Polsce. Stała się platformą spotkania dwóch europejskich narodów, niezależnie od aktualnej sytuacji politycznej, i zamierza nią pozostać również w przyszłości. Wśród naszych członków znajdują się zawsze przedstawiciele różnych orientacji politycznych i społecznych, którzy wspólnie opowiadają się za przyjaznymi stosunkami i współpracą z narodem polskim.

W Wiedniu istnieje również grupa robocza składająca się z ponad 120 austriackich i zagranicznych stowarzyszeń, która organizuje wspólne działania, takie jak: wystawy, konferencje, koncerty, bale i tym podobne. TAP było członkiem-założycielem tej wspólnoty i aktywnie uczestniczyło w większości wydarzeń. Szczególnie w ostatnich latach ww. grupa robocza, pod aktywnym kierownictwem swoich prezesów dr Jutty Unkart, dr Clausa Waltera i dr Oskara Wawry, przy wsparciu austriackich ministerstw i miasta Wiednia, rozwija się intensywnie.

W 1976 r. rozpoczęto również ściślejszą współpracę z Międzynarodowym Towarzystwem Chopinowskim w Wiedniu. Prezes TAP, dr Theodor Kanitzer, który przez wiele lat wiele uczynił dla kultywowania dzieł genialnego polskiego kompozytora oraz dla współpracy naukowej w dziedzinie badań nad Chopinem, został w 1976 r. wybrany również na prezesa Międzynarodowego Towarzystwa Chopinowskiego w Wiedniu. Utworzono nowy komitet zarządzający, w skład którego weszły liczne osobistości, przede wszystkim artyści, z wielu krajów. Działalność organizacyjna, którą MTC prowadzi od tego czasu we współpracy z TAP, obejmuje: koncerty w Wiedniu, cykl koncertów w hotelu Imperial z udziałem wybitnych wykonawców, a także wykłady i wydawanie publikacji „Wiener Chopin-Blätter”. Największym wydarzeniem z tego zakresu działalności jest odbywający się od 1985 r. coroczny Festiwal Chopinowski w Kartauser Gating w regionie Ötztal w Dolnej Austrii. Każdego roku w sierpniu odbywają się tam koncerty orkiestrowe, koncerty chóralne, wieczory solowe z udziałem znanych zespołów i wykonawców. Festiwal Chopinowski zyskał duże uznanie

zarówno w Austrii, jak i na arenie międzynarodowej i obecnie należy do najważniejszych festiwali w Austrii.

Dzięki współpracy z Narodowym Instytutem Fryderyka Chopina NIFC w Warszawie oraz 44 towarzystwami chopinowskimi na całym świecie, które od października 1985 r. są zrzeszone w Międzynarodowej Federacji Towarzystw Chopinowskich, otworzyło się przed TAP nowe pole działalności daleko poza granicami Austrii.

Niniejsza relacja stanowi jedynie krótkie podsumowanie bogatej i różnorodnej działalności TAP w ciągu 80 lat jego istnienia. Dzięki regularnemu wydawaniu czasopisma „Österreich-Polen” oraz „Wiener Chopin-Blätter” Towarzystwo dysponuje cenną dokumentacją osiągnięć i sukcesów z ośmiu dekad swojej działalności.

Prof. dr Theodor Kanitzer - prezes Międzynarodowego Towarzystwa Chopinowskiego w Wiedniu i Towarzystwa Austriacko-Polskiego w Wiedniu

Międzynarodowe Towarzystwo Chopinowskie w Wiedniu

W 1949 r., w którym to przypadała 100. rocznica śmierci kompozytora i pianisty Fryderyka Chopina, zorganizowano z tej okazji cały szereg uroczystości. Między innymi dwie duże wystawy, nad którymi od strony naukowej pieczę sprawował prof. doc. dr Franz Zagiba. Pierwsza z nich pt. "Chopin w Wiedniu" odbyła się w październiku 1949 r. w Galerii Agathon, druga zaś w listopadzie w Konserwatorium Muzycznym miasta Wiednia. Tę wystawę zorganizowaną przez Urząd Kultury i Edukacji miasta Wiednia i przez polską placówkę dyplomatyczną zatytułowano "Wiedeńskie wspomnienia o Chopinie". Wystawę w galerii Agathon zainaugurował uroczyście burmistrz miasta Wiednia, dr h.c. Theodor Korner, późniejszy prezydent Austrii.

18 października 1949 r. Towarzystwo Austriacko-Polskie zorganizowało w Dużej Sali Musikverein uroczysty koncert z okazji 100. rocznicy śmierci Chopina, podczas którego wystąpiła Wiedeńska Orkiestra Symfoniczna pod batutą Mieczysława Merzejewskiego, z solistą Władysławem Kedrą z uwerturą do „Prometeusza” L. v. Beethovena i oraz Wariacjami Chopina na temat opery Don Giovanni Mozarta.

Również z okazji roku jubileuszowego F. Chopina wydawnictwo Bauer opublikowało książkę dr Franza Zagiby pt. "Chopin i Wiedeń", która cieszyła się wielkim uznaniem wśród znawców Chopina i muzykologów.

Zebranie generalne, podczas którego ustanowiono Towarzystwo Chopinowskie odbyło się 30 stycznia 1952 r. Na okres dwóch lat wybrano do Zarządu nowo powstałego Towarzystwa wiele znanych

osobistości. Prezesem został Rektor Akademii Muzycznej w Wiedniu, dr Hans Sittner, wiceprezydentami - pianista Paul Badura-Skoda oraz muzykolog dr Franz Zagiba, sekretarzem - dr Eva Badura-Skoda, a kasjerem Julius Martin. Do pozostałych członków Zarządu należeli: dyrygent, prof. Hans Svarowsky, radca Ministerstwa Nauki i Edukacji dr Wilhelm Waldstein, jak również Maria Bauer, dr. Roland Tenschert i prof. Viola Thern.

W 1952 r. wiceprezydent Paul Badura-Skoda zaproponował doskonałemu, znanemu na całym świecie chopiniście Alfredowi Cartotowi członkostwo honorowe w Towarzystwie im. Fryderyka Chopina, które ten przyjął z ogromną radością.

Działalność Towarzystwa Chopinowskiego na skalę międzynarodową

Podczas Zebrania Generalnego Towarzystwa w 1952 r. postanowiono zmodyfikować nieco nazwę Towarzystwa, tworząc z Towarzystwa Chopinowskiego - Międzynarodowe Towarzystwo Chopinowskie. Poza tym ustanowiono nowego sekretarza, którym został dr Carl Nemeth, a dotychczasowa sekretarz Eva Badura pozostała w Zarządzie. Do Zarządu weszli również nowi członkowie: znany pianista prof. Alexander Jenner, Kurt Blaukopf, dr Forst-Battaglia i dr Dragutin Cvetko z Ljubliany.

W 1956 r. - roku jubileuszowym W. A. Mozarta - Międzynarodowe Towarzystwo Chopinowski (MTC) wydało pierwszy periodyk chopinowski (w wydawnictwie Amalthea), do którego słowo wstępne napisał ówczesny minister Nauki i Edukacji, dr Heinrich Drimmel. Poza tym w publikacji tej pojawiły się artykuły następujących autorów: Jean Cocteau, Alfreda Cortota, Paula Badury-Skody, Lousia Bronarskiego (Fribourg), Emile Harasti (Paryż), Hugo Zelzera, Franza Eibnera, Karla Hlawiczka (Czechy), Rudolfa Steglicha, Oswalda Jonasa, Janusza Miketta (Kraków), Franza Zagiby, Jaroslava Prochazki (Prag), Albe Vidakovica (Zagrzeb) i Carla Nemetha.

W 1958 r. sekretarzem generalnym MTC został Richard Prilisauer, który przejął również funkcję protokolanta.

Przed Towarzystwem stało wówczas ogromne zadanie przygotowania przypadającego na rok 1960 Roku Chopinowskiego.

150. rocznica urodzin Fryderyka Chopina

11 lutego 1960 r. odbył się w Dużej Sali Musikverein, pod patronatem prezydenta parlamentu austriackiego, Leopolda Figla, uroczysty koncert z okazji 150. rocznicy urodzin Fryderyka Chopina. W ramach tego koncertu wystąpili wspaniali pianiści austriaccy tacy jak: Paul Badura-Skoda, Hans Graf, Alexander Jenner i Carmen Vitis Adnet. Koncert zakończono wariacjami op.2 na temat opery Mozarta „La ci drem la mano” z opery „Don Giovanni”. Właśnie ten utwór, jak i improwizacje kilku polskich pieśni ludowych, wykonał młody F. Chopin podczas swojego pierwszego koncertu w Wiedniu 11 sierpnia 1829 r. w teatrze „Kärtner Tor”. Występ okazał się być ogromnym sukcesem. Austriacka Biblioteka Narodowa posiada w swej kolekcji muzycznej wariacje nr.4 op. 2 F. Chopina, którego nuty odkryto dopiero w 1949 r. W tym właśnie roku wydawca Tobias Haslinger przekazał manuskrypt ówczesnej Bibliotece Zamkowej. Ten wymagający niesamowitych umiejętności technicznych utwór został wykonany tylko jeden jedyny raz. Tego niełatwego zadania podjął się przedwcześnie zmarły polski pianista, członek Zarządu Towarzystwa Chopinowskiego i przez kilka lat profesor Akademii Muzycznej w Wiedniu, Władysław Kedra.

Z uroczystości jubileuszowych warto też wspomnieć uroczystą mszę św. za Fryderyka Chopina, podczas której wykonano utwory W. A. Mozarta. Odbyła się ona w wiedeńskiej Kapeli Pałacowej, którą F. Chopin często odwiedzał podczas swego pobytu w Wiedniu. Po mszy zgromadzeni goście oddali kompozytorowi hołd przed tablicą pamiątkową, ufundowaną w 1949 r. przez Towarzystwo Austriacko-Polskie. Obiekt znajduje się w pierwszej dzielnicy Wiednia na ulicy

Kohlmarkt 9. Pod tym adresem F. Chopin mieszkał podczas swego pobytu w Wiedniu w latach 1830-31. Uroczystości te transmitowane były w Telewizji Polskiej.

Nowy początek

W wyniku poważnych wewnętrznych konfliktów oraz narastających problemów finansowych działalność Towarzystwa została zagrożona. W tej sytuacji 1 grudnia 1975 r. Zarząd postanowił zaproponować dr. Theodorowi Kanitzerowi objęcie stanowiska prezesa Towarzystwa. Dr Kanitzer był nie tylko wielkim miłośnikiem muzyki, ale jednocześnie prezesem Towarzystwa Austriacko-Polskiego, które w ramach swojej szerokiej działalności organizowało wiele koncertów i odczytów i posiadało wiele kontaktów międzynarodowych. Po konsultacjach z członkami Zarządu, dr Kanitzer zgodził się przyjąć tę propozycję i podczas zebrania generalnego Zarządu, 26 stycznia 1976 r. wybrany został jednogłośnie prezesem Towarzystwa.

Wiceprezesami zostali: prof. dr Bruno Seidlhofer, rektor Wyższej Szkoły Muzyki i Sztuk Dramaturgicznych, prof. Dr Georg Pirkmayer, Alexander Jenner, a sekretarzem generalnym Towarzystwa został Richard Prilisauer.

Siedzibą Towarzystwa pozostała Wyższa Szkoła Muzyki i Sztuk Dramaturgicznych przy Lothringerstrasse (dziś uniwersytet). To zebranie generalne Zarządu było również dlatego bardzo ważnym wydarzeniem w historii Towarzystwa, gdyż z inicjatywy nowo wybranego prezesa, jak również w wyniku intensywnych wysiłków ze strony prof. Jennera oraz Richarda Prilisauera udało się stworzyć gremium kierownicze skupiające wielu artystów, naukowców oraz wielbicieli Chopina, pochodzących nie tylko z Austrii, lecz wielu krajów świata. Stworzono prezydium honorowe Towarzystwa, w którego skład weszli między innymi: członkowie rządu Austrii, ambasador Francji i Polski, szef rządu krajowego i burmistrz Wiednia, szef rządu Dolnej Austrii oraz wiele innych osobistości. Jedną z

pierwszych imprez kulturalnych pod kierownictwem nowego prezesa w 1976 r. był koncert pianistki Christiany Schmidt, zorganizowany 3 kwietnia w Wyższej Szkole Muzyki i Sztuk Dramaturgicznych dla uczczenia zmarłego członka Zarządu, prof. Dietera Webera. Wydarzenie przyciągnęło bardzo wielu gości. Wspomnieć należy także o wspaniałym wykładzie prof. Hansa Kanna w dniu 29 czerwca na temat przodków F. Chopina - prelekcja miała miejsce w pomieszczeniach Wiedeńskiego Towarzystwa Przyjaciół Muzyki.

Periodyk Chopinowski "Wiener Chopin-Blätter"

W styczniu 1977 r. Towarzystwo im. F. Chopina w Wiedniu wydało po raz pierwszy, pod redakcją dr Kanitzera, periodyk "Wiener Chopin-Blätter". Tytuł od tamtego czasu ukazuje się do chwili obecnej regularnie dwa, trzy razy w roku. Czasopismo zawiera między innymi sprawozdania z działalności Wiedeńskiego Towarzystwa Chopinowskiego oraz towarzystw chopinowskich na świecie. Od momentu powstania Międzynarodowej Federacji Towarzystw Chopinowskich informuje również o działalności tej organizacji. Na przestrzeni trzydziestu lat na łamach "Chopin-Blätter" opublikowano wiele ciekawych artykułów znanych muzykologów, recenzji autorstwa Richarda Prilisauera, dr Johanny Frik oraz Helmuta Batlinera i wielu innych krytyków na temat artystów i koncertów zorganizowanych przez Towarzystwo im. F. Chopina w Wiedniu.

25-lecie Towarzystwa

W 1977 r. Towarzystwo obchodziło uroczyste 25 lat swojego istnienia. W dniach 24-28 kwietnia zorganizowano w salach Palais Palfy oraz Wyższej Szkoły Muzyki i Sztuk Dramaturgicznych koncerty z udziałem takich artystów jak: Barbara Hesse-Bukowska, Hans Graf oraz zespołu kameralnego Wyższej Szkoły Muzycznej. Zorganizowano również wystawę graficzną Herty Hofer zatytułowaną „Grafika muzyczna według Chopina”. W ramach obchodów jubileuszowych odbyły się również koncerty w zamku Mirabell w

Salzburgu oraz w Linzu w siedzibie Związku Kupieckiego, z udziałem Barbary Hesse-Bukowskiej. Ponadto zorganizowano również bardzo udany wyjazd do Polski, zatytułowany "Śladami Chopina w Polsce".

Wielką stratą dla świata muzyki, a przede wszystkim przyjaciół Chopina, była śmierć współzałożyciela Towarzystwa im. F. Chopina, prof. dr Franza Zagiby w dniu 12 sierpnia 1977 r.

Cykl koncertowy w Wiedniu

Dnia 19 października 1977 r. w Palais Palfy w Wiedniu odbył się koncert wspaniałego pianisty, prof. Hansa Grafa oraz jego małżonki Carmen Vitis-Adnet, podczas którego gośćmi honorowymi byli: żona prezydenta Austrii, Herma Kirschläger, ambasador Polski, dr Ryszard Karski i wiele innych osobistości. Wspólnie z zespołem kameralnym Wyższej Szkoły Muzycznej w Wiedniu zaprezentowane zostały Wariacje Chopina nr 2 na temat Mozarta.

Koncert ten dał początek Cyklowi Koncertowemu, który od tego czasu organizowany jest do chwili obecnej. W ramach cyklu publiczność wiedeńska podziwiać mogła wielu wspaniałych artystów i laureatów konkursów pianistycznych z całego świata, do których należą: Halina Czerny-Stefańska, Alexander Jenner, Dang Thai Son, Regina Smendzianka, bracia Jacek i Maciej Lukaszczyk, Michail Woskresienskij, Jerzy Godziszewski, Tatjana Schebanowa, Krzysztof Jabłoński, Marc Laforet, Jean Marc Luisada, Piotr Paleczny, Hans Graf, Barbara Hesse-Bukowska, Philippe Giusiano i Rudolf Kehrer. Również wielu młodych artystów miało okazję zaprezentować się w ramach tego cyklu.

Obecnie cykl odbywa się w wiedeńskim Hotelu Imperial.

Kursy interpretatorskie w zamku Grafenegg

Kierownictwo zamku Grafenegg zorganizowało w latach 1979, 1989 i 1985, wspólnie z Towarzystwem im. F. Chopina w Wiedniu, kursy interpretatorskie muzyki Chopina. Patronat nad tą imprezą objął szef

rządu Dolnej Austrii. Kursy te prowadził jeden z najlepszych interpretatorów utworów Chopina, Adam Harasiewicz, przy współpracy z doskonałymi pianistami i pedagogami takimi jak: Halina Czerny-Stefańska, Wolfgang Sachova i Tadeusz Kerner.

Udział w tych dwutygodniowych kursach wzięli młodzi pianiści z Europy i Azji, do których należał m.in. znany dziś artysta Fabio Luisi. Kursy inaugurował każdorazowo recitalem chopinowskim Adam Harasiewicz, fascynując swoimi występami licznie przybyłą publiczność.

Właściciel zamku Grafenegg, książę Franz Albrecht Metternich-Sandor oraz zarządca tej ogromnej budowli, dr Gerhard Großberger, pokazali się z najlepszej strony jako gospodarze, umożliwiając młodym pianistom bardzo przyjemny i atrakcyjny pobyt.

Festiwal Chopinowski w Gaming

Najważniejszym wydarzeniem w ramach działalności Towarzystwa jest z pewnością Festiwal Chopinowski w Kartause Gaming, w Dolnej Austrii, odbywający się corocznie od 1985 r. pod koniec sierpnia, pod kierownictwem artystycznym i organizacyjnym prezesa, dr Theodora Kanitzera.

Festiwal, będący niewątpliwie jednym z ważniejszych wydarzeń kulturalnych w Dolnej Austrii, wspierany był od samego początku swego istnienia przez szefów rządu krajowego Dolnej Austrii, Siegfrieda Ludwiga i Erwina Prölla. Na festiwal w Gaming przybywa publiczność oraz artyści z niemalże całego świata, aby w imponujących pomieszczeniach byłego klasztoru kartuzów, w samym środku przepięknego regionu przedalpejskiego zachwycać się muzycznym genium Fryderyka Chopina oraz innych wielkich mistrzów. Inicjatorem i pomysłodawcą tego festiwalu byli: dr Theodor Kanitzer, dr Kurt Eichinger oraz współwłaściciel Kartause Gaming, inż. dr. h.c. Walter Hildebrand. Organizowanie festiwalu przez szereg lat nie byłoby jednak możliwe bez pomocy władz gminy Gaming, a

przede wszystkim osobistego zaangażowania burmistrza Hermanna Lechnera i Kurta Pöchhackerera.

Z biegiem lat do udziału w festiwalu zapraszane były kolejne zespoły i orkiestry. Możliwość zaprezentowania się w Gaming mieli liczni soliści, orkiestry i zespoły muzyki starodawnej takie jak: Musica Antiqua Gedanensis, Capella Cracoviensis, Wiener Sinfonietta oraz wysokiej klasy chóry jak np. Cantores Minores Wratislaviensis, Moskiewska Kapela Kremłowska, Polskie Słowiki, Affabre Concinui, Wiener Männer-Gesang Verein, chór Filharmonii Budapeszteńskiej i chór Stefana Stuligrosza Poznańskie Słowiki. Występy chórów odbywają się zazwyczaj w przepięknie odrestaurowanym kościele parafialnym w Gaming, z zabytkowymi organami, na których grał młody W. A. Mozart, kiedy znajdowały się one jeszcze w Ybbs. Dlatego też koncerty muzyki organowej w tym kościele nazywane są „Koncertami na organach Mozarta”. Od 1989 r. stałym gościem festiwalu jest jedna z przodujących orkiestr austriackich - Niederösterreichisches Tonkünstlerorchester.

Zarówno koncert inauguracyjny, jak również koncerty w tak zwanej Sali Prałatów, przyciągają co roku wielką rzeszę miłośników muzyki klasycznej. Największym zainteresowaniem publiczności cieszy się jednak „Nocny koncert Nocturno przy świecach”, z udziałem prawie wszystkich solistów festiwalu. Dodatkową atrakcją tego wieczoru są odczyty listów Chopina lub opracowań literackich na temat Chopina. W roli lektora występuje niezastąpiona Liliana Niesielska. Prezentowane tutaj teksty nawiązują do ciekawych tematów z życia i twórczości F. Chopina, jak np. „Chopin i kobiety”, „Chopin we Francji”, „Chopin w Niemczech”. W ramach koncertu odczytane zostały również wiersze polskiego poety Romana Brandstaettera „Pieśń o życiu i śmierci F. Chopina”, które przetłumaczyła prof. Leber-Hagenau, a z okazji Roku Mozartowskiego zaprezentowano list F. Chopina i Mozarta.

Publiczność festiwalu ma również okazję wysłuchać wykładów poświęconych F. Chopinowi, które odbywają się w salach seminaryjnych kartuzji. Występujący tutaj lektorzy pochodzą z różnych zakątków świata i są to zazwyczaj muzykolodzy posiadający ogromną wiedzę na temat życia i twórczości F. Chopina. W ostatnich latach z bardzo interesującymi wykładami zaprezentowali się: Richard Prilisauer na temat mazurków Chopina, prof. Gabriel Ladaique z Paryża, który przedstawił publiczności wyniki swoich najnowszych badań naukowych na temat przodków Chopina, jak również prof. Miklos Forrai, prezes Towarzystwa im. Chopina i Liszta w Budapeszcie, który opowiadał o kontaktach tych dwóch kompozytorów, a ponadto dr Helmuth Kretschmer z wykładem na temat działalności koncertowej w Wiedniu w XVIII wieku. Wielkim sukcesem podczas VI Festiwalu zakończył się wykład znanego w Austrii, chociażby z występów w telewizji, lekarza prof. Antona Neumayra, który zajmował się chorobami i przyczyną śmierci znanych kompozytorów. Publiczności festiwalowej przedstawił on historię choroby F. Chopina, który przez prawie całe życie cierpiał na gruźlicę, która ostatecznie była przyczyną jego przedwczesnej śmierci.

Na przestrzeni lat na festiwalu w Gaming gościło wielu wspaniałych artystów z całego świata, między innymi z Austrii, Polski, Francji, Rosji, USA, Niemiec, Japonii, Korei, Chin, Rumunii, Hiszpanii, Czech, Słowacji, Węgier, Szwecji, Tajwanu itd.

Szczególnym wydarzeniem festiwalowym był koncert światowej sławy pianisty Swiatosława Richtera, w dniu 26 maja 1994 r. - na rok przed jego śmiercią. Prawie wszyscy artyści występujący na festiwalu w Gaming należą do grona laureatów prestiżowych międzynarodowych konkursów muzycznych, takich jak np. Konkurs Chopinowski w Warszawie.

mgr Sławomir Iwanowski - redaktor naczelny Pisma Polonii Austriackiej „Polonika”

Upamiętnianie polskiej historii w Austrii. Relacja z działalności polonijnej

Upamiętnianie polskiej historii w Austrii od wielu lat stanowi jedną z dziedzin mojej działalności polonijnej. Punktem wyjścia było przekonanie, że Wiedeń i jego okolice skrywają liczne, często zapomniane ślady obecności Polaków oraz wydarzeń istotnych dla historii Polski, które warto nie tylko opisywać, ale także aktywnie przywracać zbiorowej pamięci. Artykuł ten jest relacją z realizowanych przeze mnie inicjatyw - marszów historycznych, wydarzeń edukacyjnych oraz działań popularyzujących polskie miejsca pamięci w Austrii - których celem jest kultywowanie polskiej tożsamości narodowej w środowisku polonijnym oraz przybliżanie historii Polski odbiorcom austriackim.

Obecność Polaków w Austrii ma długą i wielowątkową historię. Zwłaszcza w Wiedniu zachowało się wiele miejsc i śladów związanych z dziejami Polski, które jednak nie zawsze są dostrzegane ani znane współczesnym odbiorcom. Dotyczy to również samych Polaków mieszkających w Austrii.

Moja działalność społeczno-historyczna w środowisku Polonii austriackiej wyrasta z przekonania, że pamięć historyczna na emigracji wymaga aktywnego podtrzymywania, a nie jedynie symbolicznego odwoływania się do dat rocznicowych. Szczególne znaczenie ma tu przeniesienie narracji historycznej poza mury sal wykładowych i instytucji - do przestrzeni publicznej, w miejsca, gdzie historia rzeczywiście się wydarzyła.

Z tej potrzeby zrodziła się inicjatywa organizowania marszów, spacerów historycznych, biegów pamięci oraz wyjazdów edukacyjnych, adresowanych do Polonii, ale otwartych również na odbiorców austriackich. Działania te, realizowane od wielu lat, zostały

z czasem ujęte w spójny cykl pod nazwą „Strażnik Pamięci Historycznej Polska - Austria”, który stał się ramą organizacyjną i ideową podejmowanych przedsięwzięć.

Każdy kolejny rok stanowi następny etap tej konsekwentnie rozwijanej działalności. Przedstawione w niniejszym artykule wydarzenia są nie tylko zapisem tego, co się wydarzyło, lecz przede wszystkim świadectwem długofalowego procesu budowania wspólnoty pamięci wokół polsko-austriackiego dziedzictwa historycznego.

Idee i cele cyklu „Strażnik Pamięci Historycznej”

Cykl „Strażnik Pamięci Historycznej Polska - Austria” powstał jako odpowiedź na potrzebę systematycznego i dostępnego upowszechniania polskiej historii na terenie Austrii, w szczególności wśród środowisk polonijnych. Jego ideą przewodnią jest przekonanie, że historia nie powinna funkcjonować wyłącznie jako zbiór dat i faktów, lecz jako doświadczenie, które można przeżywać - poprzez obecność w konkretnych miejscach, wspólne działanie oraz bezpośredni kontakt z przestrzenią historyczną.

Podstawowym celem cyklu jest utrwalanie tożsamości narodowej Polaków mieszkających w Austrii, zwłaszcza młodszego pokolenia, które często dorasta już poza granicami kraju. Marsze, biegi i spacer historyczne stają się w tym ujęciu narzędziem przekazu międzypokoleniowego, łączącym wiedzę historyczną z doświadczeniem wspólnotowym. Udział rodzin, dzieci i młodzieży sprzyja naturalnemu przekazywaniu narracji o polskiej przeszłości w sposób niewymuszony i przystępny.

Wydarzenia organizowane są w miejscach symbolicznych: na dawnych polach bitew, trasach przemarszów wojsk, a także w instytucjach muzealnych i sakralnych. Dzięki temu historia Polski zostaje osadzona w lokalnym kontekście, a jej znaczenie staje się czytelne także dla odbiorcy niepolskiego.

Cykl ma także charakter integracyjny. Uczestnikami wydarzeń są zarówno przedstawiciele różnych środowisk Polonii austriackiej zainteresowani historią, aktywnością fizyczną lub wspólnym spędzaniem czasu, jak i Austriacy. Forma marszu czy biegu niweluje bariery formalne i sprzyja nawiązywaniu relacji, co w warunkach emigracyjnych ma szczególne znaczenie.

„Strażnik Pamięci Historycznej Polska - Austria” pełni także funkcję dokumentacyjną. Każde wydarzenie stanowi element większej całości - konsekwentnie realizowanego programu, który z roku na rok buduje archiwum działań upamiętniających polską obecność i historię w Austrii. Rok 2025, bogaty w jubileusze i okrągłe rocznice ważnych wydarzeń z dziejów Polski, szczególnie wyraźnie wpisał się w ten proces.

Wydarzenia w 2025 r. w ramach cyklu „Strażnik Pamięci Historycznej Polska-Austria”

- 1) 11 maja - IX Marsz „Szlakiem Pamięci Mauthausen-Gusen”, upamiętniający ofiary obozów koncentracyjnych systemu Mauthausen-Gusen,
- 2) 23 maja - VII Spacer „Śladami polskich świętych w wiedeńskich kościołach” podczas Długiej Nocy Kościołów w Austrii,
- 3) 25 maja - VII „Bieg im. Księcia Józefa Poniatowskiego”, upamiętniający postać polskiego bohatera narodowego, który urodził się w Wiedniu,
- 4) 14 czerwca - zwiedzanie Schatzkammer Wien (1000-lecie koronacji Bolesława Chrobrego),
- 5) 15 czerwca - XI Marsz „Szlakiem Wolności”, upamiętniający udział wojsk polskich walczących o niepodległość Polski w bitwie pod Wagram 1809 r.,
- 6) 16 lipca - wyjazd do Sarasdorf (500-lecie hołdu pruskiego),

- 7) 12 września - zwiedzanie zbiorów w Wien Museum związanych z Odsieczą Wiedeńską,
- 8) 14 września - XV Marsz „Szlakiem Wojsk Jana III Sobieskiego” przez wzgórze Lasu Wiedeńskiego,
- 9) 21 września - X Marsz „Szlakiem Zwycięstwa” przez wzgórze Bisamberg, upamiętniający udział wojsk polskich w bitwie pod Bisambergiem w sierpniu 1683 r. podczas Odsieczy Wiedeńskiej,
- 10) 12 października - V edycja Gry Miejskiej „Polskimi śladami w Wiedniu”,
- 11) 9 listopada - VIII „Polonijny Bieg Niepodległości”, organizowany w związku z Narodowym Świętem Niepodległości,
- 12) 16 listopada - XI Marsz „Szlakiem Słowian”, fragmentem dawnej trasy pielgrzymkowej Via Slavorum, biegnącej z Krakowa do Rzymu.

Ze względu na ograniczoną objętość artykułu w niniejszej relacji skoncentruję się jedynie na omówieniu wybranych wydarzeń.

Marsz Pamięci Mauthausen-Gusen

Idea zorganizowania Marszu Pamięci Mauthausen-Gusen narodziła się po opracowaniu przeze mnie przewodnika zatytułowanego „Mauthausen-Gusen. Szlakiem Pamięci”. Skąd wziął się pomysł napisania tego przewodnika? Otóż w 2013 r. pojechałem do byłego obozu Mauthausen, aby wziąć udział w uroczystości odsłonięcia tablicy upamiętniającej Henryka Sławika, polskiego bohatera narodowego zamordowanego w obozie Mauthausen. Będąc na miejscu, napotkałem trudności w odnalezieniu miejsca ceremonii - w punkcie informacyjnym nikt nie potrafił wskazać dokładnej lokalizacji tablicy. Samodzielnie odnalazłem miejsce uroczystości, a szukając go zauważyłem, jak wiele miejsc związanych z polskim upamiętnieniem znajduje się na terenie byłego obozu Mauthausen.

Pomyślałem wówczas, że podobne trudności z odnalezieniem polskich miejsc pamięci mogą mieć także inni Polacy odwiedzający to miejsce.

To doświadczenie zainspirowało mnie do napisania przewodnika zatytułowanego „Mauthausen-Gusen. Szlakiem Pamięci”, opisującego polskie miejsca pamięci na terenie byłych obozów Mauthausen i Gusen, ze szczególnym uwzględnieniem obozu w Gusen - miejsca, w którym Niemieccy naziszi wymordowali znaczną część polskiej inteligencji i patriotów. Obóz ten określany jest obecnie jako drugi Katyń, ze względu na wymordowanie polskich elit narodowych.

Konsekwencją napisania tego przewodnika była idea zorganizowania Marszu upamiętniającego polskie ofiary obozów Mauthausen-Gusen. Ponieważ główne uroczystości upamiętniające wyzwolenie obozów odbywają się w Mauthausen, powstał pomysł Marszu Pamięci, prowadzącego z Mauthausen do Gusen, by zwrócić uwagę na dramatyczną historię tego obozu. Marsz odbywa się co roku, bezpośrednio po głównych uroczystościach w Mauthausen i stanowi symboliczny hołd dla wszystkich więźniów, którzy cierpieli i ginęli w KL Mauthausen-Gusen.

W wydarzeniu licznie uczestniczą Polacy i Polonia austriacka, m.in.: młodzież ze Szkoły Polskiej im. Jana III Sobieskiego przy Ambasadzie RP w Wiedniu, harcerki i harcerze ze Związku Harcerstwa Polskiego Szczep „Gniazdo” w Austrii, przedstawiciele Związku Piłsudczyków RP Oddział „Dunaj” w Wiedniu oraz Związku Podhalan w Austrii. Co jest szczególnie ważne, udział w nim biorą także rodziny więźniów obozów Mauthausen-Gusen.

Trasę marszu opracowałem tak, aby wiodła tą samą drogą, którą przemierzali więźniowie obozu Mauthausen zmuszeni do pracy przy budowie obozu Gusen i w położonych w jego pobliżu kamieniołomach. Uczestnicy marszu niosą portrety kilkudziesięciu

spośród ponad 30 tysięcy Polaków zamordowanych w obozach systemu Mauthausen- Gusen. Ma to wymiar wyjątkowo symboliczny - osoby, którym nazisci przypisali jedynie numery, odzyskują w ten sposób swoją twarz i tożsamość.

Marsz Pamięci stał się hołdem dla ofiar i symbolicznym przypomnieniem ich tragedii, dzięki czemu pamięć o nich jest pielęgnowana i przekazywana kolejnym pokoleniom.

Spacer „Śladami polskich świętych w wiedeńskich kościołach”

Pomysł zorganizowania spaceru „Śladami polskich świętych w wiedeńskich kościołach” narodził się podczas moich indywidualnych wizyt w wiedeńskich świątyniach. Zauważyłem w nich liczne, często mało znane upamiętnienia polskich świętych i błogosławionych - postaci niezwykle ważnych dla historii i duchowości Polski, a jednocześnie obecnych w wiedeńskich kościołach.

Uświadomiłem sobie wówczas, że promocja Polski poza granicami kraju kojarzona jest zazwyczaj z osiągnięciami w dziedzinie sportu, gospodarki, nauki czy kultury. Tymczasem równie wartościowym, choć rzadziej wykorzystywanym obszarem, jest duchowe dziedzictwo Polski, reprezentowane przez postacie polskich świętych. To właśnie ono stało się punktem wyjścia do stworzenia projektu, który łączy historię i religię z promocją Polski.

W efekcie powstała broszura, którą napisałem, pt. „Śladami polskich świętych w centrum Wiednia”, wydana w 2019 r. Publikacji od początku towarzyszył spacer, który zorganizowałem dla Polonii austriackiej. Trasa prowadziła przez centrum Wiednia i obejmowała kościoły, w których upamiętnieni zostali: św. Jan Paweł II, św. Maria Faustyna Kowalska, św. Maksymilian Maria Kolbe, św. Stanisław Kostka, św. Jacek Odrowąż oraz św. Klemens Maria Hofbauer - postaci szczególnie ważne zarówno dla polskiej, jak i europejskiej historii Kościoła.

Podczas spaceru odwiedzane są m.in.: Minoritenkirche, katedra św. Szczepana, kościół jezuitów, kaplica św. Stanisława Kostki, kościół Maria am Gestade, kościół dominikanów, kościół franciszkanów oraz kościół św. Anny. W tych miejscach uczestnicy poznają zarówno biografie polskich świętych, jak i konkretne ślady ich obecności w historii Wiednia - tablice pamiątkowe, kaplice, relikwie czy dedykowane im miejsca modlitwy.

Ze względu na duże zainteresowanie spacer został włączony do programu austriackiego ogólnokrajowego przedsięwzięcia Długa Noc Kościołów (Lange Nacht der Kirchen). Od tego momentu wydarzenie ma charakter otwarty i dwujęzyczny - prowadzony jest w języku polskim i niemieckim, a uczestnicy otrzymują przygotowany przeze mnie przewodnik w obu językach. Dzięki temu w spacerze regularnie biorą udział nie tylko Polacy mieszkający w Austrii, lecz także Austriacy, dla których jest to często pierwsze spotkanie z polską historią i duchowością.

Broszura „Śladami polskich świętych w centrum Wiednia” nie tylko opisuje miejsca i pamiątki związane z tymi postaciami, lecz także służy promocji Polski za granicą poprzez popularyzację polskich świętych.

Projekt ten stał się przykładem niekonwencjonalnej, a zarazem skutecznej promocji Polski w Austrii - poprzez wartości uniwersalne, zakorzenione w chrześcijańskim dziedzictwie Europy, oraz poprzez osobiste spotkanie z historią, która pozostawiła ślady w samym sercu miasta.

Bieg im. Księcia Józefa Poniatowskiego

Pomysł zorganizowania Biegu im. Księcia Józefa Poniatowskiego zrodził się z chęci popularyzacji historii Polski poprzez wydarzenie sportowe. Polska historia i jej bohaterowie mogą być upamiętniani na wiele sposobów - poprzez publikacje, odczyty czy wystawy. Uważam jednak, że także wydarzenia sportowe mogą pełnić taką funkcję,

łącząc edukację, integrację i aktywność fizyczną. Jedną z postaci związanych z Wiedniem, która zasługuje na szczególne przypomnienie, jest polski bohater narodowy, książę Józef Poniatowski, urodzony w tym mieście.

Bieg po raz pierwszy odbył się w 2019 r. i od tamtej pory wpisał się na stałe w kalendarz wydarzeń polonijnych w Wiedniu. Cieszy się dużym zainteresowaniem uczestników w różnym wieku - biorą w nim udział dzieci, młodzież i całe rodziny, a sportowa rywalizacja łączy się z okazją do poznania historii. Uczestnicy otrzymują pamiątkowy medal i dyplom; w biegu nie liczy się zwycięstwo, lecz udział i wspólna zabawa. Wspólna organizacja biegu z polonijnymi stowarzyszeniami: Związkiem Piłsudczyków RP Oddział „Dunaj” w Wiedniu, Szkołą Polską przy Ambasadzie RP w Wiedniu i Związkiem Harcerstwa Polskiego Szczep „Gniazdo” w Austrii - dodatkowo wzmacnia jego integracyjny charakter.

Celem wiedeńskiego biegu jest przede wszystkim upamiętnienie i popularyzacja postaci księcia Józefa Poniatowskiego. Urodził się on w Wiedniu 7 maja 1763 r. w pałacu Kinskych przy Freyung 4 i został ochrzczony tego samego dnia w Schottenkirche. Jego matką była Teresa z Kinskych, ojcem - Andrzej Poniatowski, generał wojsk austriackich i brat króla Stanisława Augusta. Choć wychowywał się w środowisku Habsburgów, jego życie od najmłodszych lat było związane z Polską. Po kilku latach służby w armii austriackiej powrócił do kraju i poświęcił się wojsku polskiemu, stając się jednym z najwybitniejszych bohaterów narodowych. W kolejnych latach walczył w wojnach polsko-rosyjskich, uczestniczył w powstaniu kościuszkowskim, dowodził siłami Księstwa Warszawskiego i brał udział w wyprawie Napoleona na Moskwę. Zginął 19 października 1813 r. w bitwie pod Lipskiem, wykonując swój ostatni rozkaz - osłonę odwrotu armii francuskiej. Dziś spoczywa w królewskiej nekropolii Katedry Wawelskiej, a jego pomnik stoi przed Pałacem Prezydenckim w Warszawie.

Wiedeński Bieg im. Księcia Józefa Poniatowskiego to wydarzenie, w którym historia spotyka się ze współczesnością, a edukacja łączy się z aktywnością i wspólnotą. Inicjatywy takie jak ten bieg, pozornie proste i sportowe, w sposób szczególnie przypominają o polskich bohaterach i ich znaczeniu dla historii Polski.

Marsz „Szlakiem Wojsk Jana III Sobieskiego”

Na pytanie o wydarzenie historyczne związane z Wiedniem, Polacy najczęściej wymieniają Odsiecz Wiedeńską, wzgórze Kahlenberg i króla Jana III Sobieskiego. Rokrocznie w okolicach 12 września na Kahlenbergu odbywają się uroczystości upamiętniające zwycięską bitwę i udział w niej Polaków. Po mszy św. w kościele św. Józefa uczestniczą w nich licznie nie tylko Polacy, ale także przedstawiciele wielu państw i instytucji.

Będąc uczestnikiem tych uroczystości, zauważyłem, że niektórzy Polacy, zwłaszcza przyjezdni z Polski, błędnie sądzą, iż szarża husarska odbyła się bezpośrednio ze wzgórza Kahlenberg. W rzeczywistości wzgórze Kahlenberg jest bardzo strome, więc żadna szarża konna z tego miejsca nie byłaby możliwa. Wojska polskie znajdowały się na prawej stronie frontu, atakując z odległości ponad 10 km od Kahlenbergu; linia frontu rozciągała się bowiem na około 15 km.

To spostrzeżenie zainspirowało mnie do napisania przewodnika „Wędrówka szlakiem wojsk Jana III Sobieskiego” oraz do organizacji marszu prowadzącego uczestników malowniczymi szlakami wzgórz Lasu Wiedeńskiego, przez miejsca stacjonowania wojsk polskich, austriackich i księstw niemieckich oraz stanowiska dowodzenia króla Jana III Sobieskiego.

Tradycyjnie marsz rozpoczyna się na Kahlenbergu. Po drodze uczestnicy zatrzymują się przy historycznych przystankach: pamiątkowej lipie Jana III Sobieskiego, Cmentarzu Kahlenberskim, gdzie zapalane są znicze na grobie Polaków poległych w obronie

Wiednia, oraz przy najstarszych śladach obecności kamedułów - kamieniach granicznych z 1628 r. Marsz odbywa się od 2010 r., a w 2025 r. miała miejsce już jego XV jubileuszowa edycja. Na zakończenie uczestnicy otrzymują pamiątkowe dyplomy i kopię odręcznego listu Jana III Sobieskiego do Marii Kazimiery, napisanego 13 września 1683 r., dzień po zwycięskiej bitwie.

Marsz „Szlakiem Wojsk Jana III Sobieskiego” to nie tylko rekreacja, ale przede wszystkim edukacja historyczna, w której uczestnicy mogą przejść ścieżkami jednej z najważniejszych bitew w historii Polski i Europy. Jest to również sposób na utrwalenie pamięci o roli Polaków w obronie Wiednia i popularyzację historii Polski w Austrii.

Marsz „Szlakiem Zwycięstwa”

Pomysł zorganizowania Marszu „Szlakiem Zwycięstwa” zrodził się z jednego zdania, na które natknąłem się w literaturze poświęconej Odsieczy Wiedeńskiej: „Bitwę o Wiedeń z 12 września 1683 roku poprzedziła zwycięska bitwa pod Bisambergiem z udziałem wojsk polskich”. Zacząłem poszukiwać informacji na temat tej bitwy, jednak w polskiej literaturze historycznej okazały się one bardzo skąpe - wielkie zwycięstwo z 12 września 1683 r. przyćmiło bowiem wydarzenia, które je poprzedzały.

Dalsze poszukiwania doprowadziły mnie do źródła tureckiego, które w sposób szczegółowy opisywało bitwę pod Bisambergiem. Publikacja ta, oparta na relacji tureckiego kronikarza towarzyszącego wielkiemu wezyrowi Kara Mustafie, została przetłumaczona na język polski przez Zygmunta Abrahamowicza. Na podstawie tego opracowania oraz dodatkowo zebranych informacji napisałem przewodnik „Bitwa pod Bisambergiem 1683. Szlakiem Zwycięstwa”, który stał się merytoryczną podstawą corocznie organizowanego marszu.

Bitwa pod Bisambergiem, stoczona 24 sierpnia 1683 r., miała strategiczne znaczenie dla późniejszej zwycięskiej bitwy pod

Wiedniem, ponieważ udaremniła próbę armii osmańskiej powstrzymania przemarszu wojsk Jana III Sobieskiego. W starciu z armią osmańską wzięły udział wojska polskie w służbie cesarskiej pod dowództwem generała Hieronima Augustyna Lubomirskiego oraz wojska austriackie. Polski korpus stanowił istotną część sił walczących pod Bisambergiem. Gdyby bitwa ta została przegrana, armia osmańska mogłaby zająć kluczowe pozycje terenowe i zagrozić drogę wojskom Sobieskiego, co opóźniłoby Odsiecz Wiedeńską i mogło doprowadzić do zdobycia Wiednia, który wówczas bronił się już ostatkiem sił.

Trasa marszu prowadzi przez wzgórze Bisamberg i ma na celu przybliżenie uczestnikom tej zapomnianej dziś bitwy oraz pokazanie miejsc, gdzie toczyły się walki. Uczestnicy, przemierzając wzgórze Bisamberg, mogą jednocześnie podziwiać panoramę Lasu Wiedeńskiego i Doliny Dunaju, zatrzymując się przy historycznych punktach związanych z przebiegiem bitwy.

Marsz organizowany jest od 2016 r., a jego uczestnicy otrzymują pamiątkowe dyplomy. Broszura „Szlakiem Zwycięstwa” została przetłumaczona na język niemiecki przez Joannę Ziemską z Instytutu Translatoryki Uniwersytetu Wiedeńskiego wraz z zespołem tłumaczy pod jej kierownictwem, a egzemplarze publikacji przekazałem do miejscowego muzeum w Langenzersdorf. Dzięki temu również austriaccy odbiorcy mają możliwość poznania historii wspólnego zwycięstwa wojsk polskich i austriackich w bitwie, która przez długi czas pozostawała niemal nieobecna w świadomości historycznej.

Marsz „Szlakiem Zwycięstwa” to nie tylko forma rekreacji, lecz przede wszystkim lekcja historii w terenie. Uczestnicy poznają przebieg bitwy pod Bisambergiem, rolę wojsk polskich w służbie cesarskiej oraz postać dowódcy polskiego korpusu, generała Hieronima Augustyna Lubomirskiego. Jest to także jeden ze sposobów utrwalania pamięci o wkładzie Polaków w Odsiecz Wiedeńską oraz popularyzowania historii Polski w Austrii.

Marsz „Szlakiem Wolności”

Marsz „Szlakiem Wolności” upamiętnia udział wojsk polskich walczących o niepodległość Polski w bitwie pod Wagram w 1809 r. Wielu Wiedeńczyków spaceruje rekreacyjnie przez Park Narodowy Donau-Auen w 22. dzielnicy Wiednia. Niewielu jednak zwraca uwagę na sześć niewielkich obelisków ustawionych w dużych odstępach od siebie, tzw. Napoleonsteine. Zostały one wzniesione w 1859 r., w pięćdziesiątą rocznicę bitwy pod Wagram, która rozegrała się na terenie dzisiejszego parku. W bitwie tej brali udział również Polacy. To właśnie stało się inspiracją do napisania przeze mnie przewodnika „Bitwa pod Wagram 1809 r. Szlakiem Wolności”. Od 2015 r. marsz odbywa się corocznie pod nazwą „Szlakiem Wolności”, ponieważ Polacy walczyli wówczas u boku Napoleona o odzyskanie niepodległości Polski.

W epoce wojen napoleońskich nadzieje na odzyskanie niepodległości Polacy wiązali z Napoleonem Bonaparte, licząc, że to właśnie Francja rozgromi wszystkie trzy państwa zaborcze. Zwycięska wojna tego wielkiego dowódcy, toczona w latach 1806-1807 z Rosją i Prusami, zapewniła Francji dominację w Europie. Z ziem zaboru pruskiego Napoleon utworzył Księstwo Warszawskie. Nie spełniało ono jednak oczekiwań Polaków, którzy dążyli do odbudowy państwa polskiego w granicach sprzed rozbiorów.

Gdy w kwietniu 1809 r. Austria wypowiedziała Francji wojnę, Polacy stanęli u boku Napoleona, licząc na klęskę jednego ze swych zaborców - monarchii Habsburgów. W skład armii przygotowywanej do wojny z Austrią wszedł 1. Pułk Lekkonnny Gwardii Cesarskiej Napoleona - polscy szwoleżerowie, słynni z szarży na przełęcz Somosierra w Hiszpanii. Do rozstrzygającej bitwy, decydującej o wyniku wojny francusko-austriackiej, doszło 5 i 6 lipca pod Wagram.

Bitwa pod Wagram zakończyła się zwycięstwem armii francuskiej i była jedną z największych bitew w kampaniach napoleońskich. Miała

ona decydujące znaczenie również dla sprawy polskiej, ponieważ przesądziła o przetrwaniu Księstwa Warszawskiego. W przypadku klęski Francji Księstwo Warszawskie, namiastka państwa polskiego, przestałoby istnieć.

W armii austriackiej walczyli również siłą wcieleni do niej Polacy z ziem zabranych Rzeczypospolitej. Bitwa pod Wagram stanowi przykład tragicznego splotu polskich dziejów - doszło w niej bowiem do bezpośredniego starcia Polaków walczących po obu stronach frontu. Sformowany z Polaków 1. Pułk Lekkokonny Gwardii Cesarskiej Napoleona starł się z 2. Pułkiem Ułanów księcia Schwarzenberga, który w większości tworzyli Polacy ze Śląska i Galicji. W brawurowym ataku napoleońscy szwoleżerowie rozbili austriacki pułk ułanów.

Podczas bitwy ranny został 24-letni dowódca plutonu 1. Pułku Lekkokonnego Gwardii Cesarskiej Napoleona, kapitan Łukasz Wybicki. Odwleczonym w czasie skutkiem odniesionych ran była jego śmierć trzy lata później. Był on synem Józefa Wybickiego, twórcy „Mazurka Dąbrowskiego”, hymnu Polski.

Marsz prowadzi uczestników przez teren Parku Narodowego Donau-Auen trasą wyznaczoną przez obeliski upamiętniające wydarzenia bitwy. Oznaczają one miejsca kluczowe dla jej przebiegu: przyczółek umożliwiający przeprawę wojsk przez Dunaj, główną kwaterę Napoleona, drogę, którą żołnierze dotarli na pole bitwy, miejsce pochówku około 3 tysięcy żołnierzy armii Napoleona - w tym Polaków walczących u jego boku, magazyn prochu i punkty opatrunkowe oraz miejsce przeprawy wojsk francuskich na Pole Morawskie, gdzie rozegrała się decydująca faza bitwy.

Marsz „Szlakiem Wolności” pozwala uczestnikom nie tylko na rekreacyjną wędrówkę, lecz przede wszystkim na poznanie historii Polaków walczących o niepodległość. Jest to lekcja patriotyzmu i przypomnienie tragicznych losów polskich żołnierzy po obu stronach

konfliktu, ukazująca złożoność sytuacji politycznej w epoce wojen napoleońskich. Bitwa pod Wagram była jednym z kluczowych momentów, które umożliwiły przetrwanie Księstwa Warszawskiego - niewielkiego państwa, dającego Polakom nadzieję na odzyskanie suwerenności. Uczestnicy marszu otrzymują przewodnik „Bitwa pod Wagram 1809 r. Szlakiem Wolności” oraz pamiątkowe dyplomy, a sama wędrówka pozwala zobaczyć, jak współczesna pamięć historyczna splata się z krajobrazem Wiednia i terenami Parku Narodowego Donau-Auen.

Gra miejska „Polskimi śladami w centrum Wiednia”

Gra miejska „Polskimi śladami w centrum Wiednia” powstała jako bezpośrednia kontynuacja i praktyczne rozwinięcie mojej książki „60 polskich pamiątek w centrum Wiednia”. Po jej wydaniu uznałem, że naturalnym kolejnym krokiem w popularyzowaniu polskiej historii i polskiego dziedzictwa w Wiedniu będzie wyjście z tą wiedzą w przestrzeń miasta i zaproszenie odbiorców do aktywnego jej odkrywania. W samym centrum Wiednia, w 1. dzielnicy, znajduje się aż 60 miejsc związanych z Polską - pomników, tablic pamiątkowych, nagrobków, obrazów, rzeźb i innych obiektów, które dokumentują wielowiekową obecność Polaków w historii miasta.

Gra miejska umożliwia uczestnikom poznawanie tych miejsc w atrakcyjnej, angażującej i edukacyjnej formie. Każdy uczestnik otrzymuje formularz z pytaniami i zadaniami, które należy rozwiązać podczas poszukiwań kolejnych obiektów. Na zakończenie gry uczestnicy otrzymują pamiątkowy dyplom oraz egzemplarz książki „60 polskich pamiątek w centrum Wiednia”, której koszty druku pokrywa Ambasada RP w Wiedniu. Dzięki koncentracji opisywanych miejsc na niewielkim obszarze 1. dzielnicy trasę gry można pokonać w około półtorej godziny, co czyni ją dostępną dla osób w różnym wieku i o różnej kondycji.

Istotnym założeniem gry jest jej cykliczność i zmienność. Choć książka obejmuje łącznie 60 polskich pamiątek, w jednej edycji gry uczestnicy poszukują jedynie kilka wybranych obiektów. Pozwala to na wielokrotne uczestnictwo w kolejnych edycjach oraz stopniowe poznawanie polskich śladów w centrum Wiednia. Gra skierowana jest zarówno do Polaków mieszkających w Austrii, którzy dzięki niej mogą lepiej poznać historię swojej obecności w tym mieście, jak i do turystów oraz rodzin z dziećmi, dla których forma zabawy stanowi atrakcyjne wprowadzenie do zagadnień historycznych.

Książka „60 polskich pamiątek w centrum Wiednia”, będąca podstawą gry miejskiej, powstała w wyniku moich wieloletnich, drobiazgowych poszukiwań archiwalnych i terenowych. Jest ona jednocześnie przewodnikiem po ścisłym centrum Wiednia oraz opowieścią o polskim dziedzictwie w Austrii. Ograniczając zakres do 1. dzielnicy, opisałem 60 miejsc ukazujących, jak Polacy na przestrzeni wieków uczestniczyli w życiu politycznym, gospodarczym, naukowym, kulturalnym i religijnym miasta. Publikacja adresowana jest zarówno do odwiedzających Wiedeń, jak i do Polaków na stałe mieszkających w Austrii, którzy dzięki niej mogą odkrywać swoje korzenie i poczuć się częścią historii miejsca, w którym żyją.

Gra miejska „Polskimi śladami w centrum Wiednia” łączy rekreację z edukacją historyczną i wspólnym odkrywaniem przeszłości w przestrzeni miejskiej. Jest narzędziem upowszechniania wiedzy o polsko-austriackich związkach historycznych oraz formą żywej pamięci historycznej, w której uczestnicy aktywnie doświadczają obecności polskich śladów w sercu Wiednia. Dzięki połączeniu książki, gry terenowej i elementów rywalizacji, inicjatywa ta pozwala w przystępny i angażujący sposób popularyzować historię Polski w Austrii, łącząc edukację z dobrą zabawą.

Strażnik Pamięci Historycznej Polska - Austria

Opisane wcześniej inicjatywy - marsze historyczne, spacery tematyczne, gry miejskie oraz wydarzenia sportowe - z czasem zaczęły tworzyć spójny cykl działań upamiętniających polską historię w Austrii. Naturalną konsekwencją ich rozwoju była potrzeba uhonorowania osób i instytucji, które w sposób szczególny angażują się w pielęgnowanie polskiej pamięci historycznej poza granicami kraju. Tak narodziła się idea wyróżnienia „Strażnik Pamięci Historycznej Polska - Austria”.

Tytuł „Strażnik Pamięci Historycznej Polska - Austria” przyznawany jest osobom oraz instytucjom, które wykazują szczególne zaangażowanie w upamiętnianie historii narodu polskiego, popularyzują historię Polski w Austrii oraz przyczyniają się do podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej Polaków żyjących poza granicami kraju. Ideą wyróżnienia jest docenienie pracy społecznej, edukacyjnej i organizacyjnej podejmowanej na rzecz obecności polskiej pamięci historycznej w Austrii.

Do tej pory odbyło się dziesięć edycji konkursu „Strażnik Pamięci Historycznej Polska - Austria”. Wyróżnienia przyznawane są w dwóch kategoriach: „Upamiętnianie” oraz „Udział w Wydarzeniach”.

Kategoria „Upamiętnianie” przeznaczona jest dla osób, organizacji i instytucji, które inicjują, organizują i realizują konkretne przedsięwzięcia o charakterze historycznym i patriotycznym. Mogą to być m.in. działania takie jak: odsłonięcie tablicy pamiątkowej, organizacja odczytu, wystawy, marszu, spaceru historycznego czy innego wydarzenia służącego zachowaniu i popularyzacji historii Polski. Nominacje do wyróżnienia w tej kategorii mogą zgłaszać organizacje polonijne, instytucje oraz osoby prywatne do redakcji pisma „Polonika” do listopada każdego roku. Przyznanie wyróżnienia w tej kategorii ma charakter motywujący i podkreśla znaczenie oddolnych inicjatyw podejmowanych przez Polonię w Austrii, ze

szczególным uwzględnieniem działalności skierowanej do dzieci i młodzieży.

Z mojej inicjatywy oraz na podstawie moich autorskich pomysłów redakcja pisma „Polonika” jest organizatorem wielu wydarzeń upamiętniających polską historię, odbywających się każdego roku w Austrii. Aktywny udział w tych wydarzeniach stanowi podstawę do przyznania wyróżnienia „Strażnik Pamięci Historycznej Polska - Austria” w drugiej kategorii - „Udział w Wydarzeniach”. Kategoria ta skierowana jest wyłącznie do osób, które regularnie i aktywnie uczestniczą w wydarzeniach wchodzących w skład cyklu „Strażnik Pamięci Historycznej Polska - Austria”. Wyróżnienie to podkreśla znaczenie regularnego uczestnictwa w inicjatywach patriotycznych i historycznych jako formy świadomego podtrzymywania pamięci narodowej poza granicami kraju.

Każdego roku w listopadzie organizowana jest uroczystość podsumowująca cykl „Strażnik Pamięci Historycznej Polska - Austria”. Podczas tego wydarzenia laureatom przyznawane są tytuły „Strażnik Pamięci Historycznej Polska - Austria”, wręczane są pamiątkowe statuetki oraz dyplomy. Uroczystość ta stanowi zarówno zwieńczenie całorocznych działań, jak i okazję do integracji środowisk polonijnych oraz wymiany doświadczeń związanych z upamiętnianiem historii Polski poza granicami kraju. 21 listopada 2025 r. w Instytucie Polskim w Wiedniu odbyła się już dziesiąta jubileuszowa edycja tego wydarzenia, co potwierdza trwałość i znaczenie inicjatywy w życiu Polonii austriackiej.

Być może treść tego artykułu stanie się inspiracją dla Polonii w innych krajach. W każdym z nich znajdują się bowiem polskie miejsca pamięci - często zapomniane lub nieznane. Wystarczy je odnaleźć, opisać i spopularyzować, aby stały się czytelnym świadectwem obecności Polaków poza granicami kraju.

Andrzej Kempa - prezes Światowej Federacji Sportu Polonijnego

Wiedeń siedzibą Światowej Federacji Sportu Polonijnego - 10 lat działalności na rzecz promocji i popularyzacji sportu i kultury wśród Polaków

Polonia, rozszkana po całym świecie, stara się podtrzymać swą więź z ojczyzną w różnorodnej formie. Jedną z nich jest uczestnictwo w polonijnych wydarzeniach sportowych i rekreacyjnych, czy nawet ich organizacja. Sport zawsze był doskonałą możliwością okazania swoich uczuć patriotycznych, przynależności do ojczyzny, zmanifestowania swej dumy narodowej. Mógł to zrobić każdy: albo jako zawodnik - reprezentując nasze barwy narodowe, albo jako kibic - identyfikując się i dopingując naszych reprezentantów. Poza tym obecnie sport ogrywa ogromną rolę w dialogu społecznym oraz w integracji narodowej, ponieważ jest m. in. jedną z nielicznych płaszczyzn znajdujących się ponad problemami społecznymi, które dzielą nasz naród zarówno w kraju, jak i za granicą. Narastająca potrzeba integracji, podtrzymywania więzi z krajem i pielęgnowania wartości, które od wieków były bliskie naszemu narodowi, zachęciła przedstawicieli sportowych środowisk polonijnych z wielu krajów do zintensyfikowania wspólnych działań. Inicjatywy i projekty przeprowadzane przez stowarzyszenia, kluby i ośrodki polonijne zainspirowały wielu działaczy do utworzenia jednej, światowej organizacji sportowej. Celem takiej organizacji winno być podjęcie trudu realizacji aktualnych zadań, będących potrzebami polonijnego środowiska sportowego oraz dodanie swojego twórczego głosu w dialogu międzypokoleniowym. Nowa organizacja powinna także podjąć się reprezentowania celów sportowej Polonii na całym świecie oraz wspierania działań instytucji państwowych i organizacji pozarządowych, działających na rzecz tego środowiska. Wstępny wniosek został wysunięty podczas Forum Polonijnego w Katowicach, tj. spotkania działaczy sportowej Polonii na XVII Światowych Letnich Igrzyskach Polonijnych - Śląsk 2015. Zresztą takie pojedyncze głosy

pojawiały się już wcześniej na forach polonijnych np. w Pułtusk, Szczyrku czy w Toruniu.

Po zakończeniu Igrzysk Polonijnych na Śląsku, w dniu 11 sierpnia 2015 r. w Warszawie, odbyło się spotkanie kilkunastoosobowej grupy polonijnych działaczy sportowych i uczestników igrzysk w pałacu prezydenckim z ministrem Adamem Kwiatkowskim, gdzie nakreślono potrzeby i problemy sportowej Polonii. Następnie odbyło się spotkanie z ministrem spraw zagranicznych Witoldem Waszczykowskiem oraz spotkania z posłami na terenie Sejmu RP. Po spotkaniach uczestnicy skierowali pierwsze wspólne oficjalne pismo do nowo wybranego prezydenta RP Andrzeja Dudy, w którym, zwracając uwagę na rolę środowiska sportowej Polonii, proszono o "otoczenie opieką Igrzysk i wznowienie patronatu prezydenckiego"¹, nawiązując do pierwszych Igrzysk Polonijnych. Był to jasny wyraz troski o sportową Polonię na całym świecie i sygnał postępującej integracji środowiska.

Warto w tym miejscu przypomnieć, że pierwsze w historii Igrzyska Polonijne, wtedy znane pod nazwą I Igrzyska Sportowe Polaków z Zagranicy, odbyły się w dniach 1-8 sierpnia 1934 r. na Stadionie Wojska Polskiego w Warszawie. Wtedy to polonijne, sportowe święto zaszczylił swoją obecnością prezydent RP Ignacy Mościcki, otwierając igrzyska i obejmując je patronatem honorowym.

W kolejnych miesiącach utworzono - pod roboczą nazwą - Komitet Sportowej Polonii Świata, w skład którego weszli działacze reprezentujący różne środowiska sportowe z 23 krajów²: Australii, Austrii, Białorusi, Czech, Finlandii, Francji, Grecji, Hiszpanii, Irlandii, Kanady, Litwy, Łotwy, Luksemburga, Mołdawii, Niemiec, Ukrainy, Rosji, Szwecji, Węgier, Włoch, Wielkiej Brytanii i USA.

Pierwsze zebranie komitetu odbyło się w dniu 29 lutego 2016 r. podczas XII Światowych Zimowych Igrzysk Polonijnych -

---

¹ Por. „List do Prezydenta RP” z dnia 12 sierpnia 2015 r., www.poloniasport.com. Dostęp: 12.12.2025 r.

² Nazwy krajów podane są w kolejności alfabetycznej.

Podkarpackie 2016, Zebranie zostało poprzedzone spotkaniem otwartym z uczestnikami Igrzysk Polonijnych w Arłamowie, w obecności zaproszonych gości, m.in. przedstawiciele organizatorów igrzysk z ramienia Stowarzyszenia Wspólnota Polska i przedstawicielu PKOl-u. Po debacie i określeniu priorytetów działań wybrano komitet założycielski. W skład komitetu weszli: Irena Borg ze Szwecji, Jerzy Dąbrowa z Kanady, Andrzej Kempa z Austrii, Andrzej Krygowski z USA, Adam Stoltmann reprezentujący Belgię oraz Luksemburg. Na miejsce rejestracji wybrano Wiedeń w Austrii, a samą rejestrację organizacji i przygotowaniu niezbędnych dokumentów komitet powierzył Andrzejowi Kempie - prezesowi stowarzyszenia „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria” i szefowi Teamu Austria na Igrzyskach Polonijnych.

Organizację zarejestrowano w dniu 22.02.2016 r. pod nazwą „Światowa Federacja Sportu Polonijnego - Federacja na rzecz promocji i popularyzacji sportu i kultury wśród Polaków mieszkających za granicą” (dane w dokumentacji w Austrii: WPSF - „The World Polonia Sport Federation - Föderation zur Förderung und Popularisierung des Sportes und der Kultur der Auslandspolen in der Welt”, Nr. Rej.: 164901176, siedziba: Wien, Austria, office@federacjapoloniasport.org, www.federacjapolonia sport.org).

Pierwsze organy Światowej Federacji Sportu Polonijnego:

Zarząd: Andrzej Kempa z Austrii - funkcja prezes zarządu, Zdzisław Stoltmann z Luksemburga - funkcja sekretarza zarządu, Helena Brzózka z Węgier - funkcja skarbnik zarządu.

Komisja Rewizyjna: Irena Borg - Szwecja, Jurek Dąbrowa - Kanada i Andrzej Krygowski - USA.

Sąd Koleżeński: Wiktoria Kurszyńska - Rosja, Wiktoria Laskowska-Szczur - Ukraina i Marianna Wojciechowska - Belgia.

W celu zapewnienia szerokiej aktywności w środowisku polonijnym na całym świecie, utworzono szereg komisji tematycznych, prowadzonych przez kadencyjnie zmieniających się przewodniczących. Są to m.in.: Komisja Realizacji Projektów, Komisja Kresowa, Komisja Etyczna, Komisja ds. Dzieci i Młodzieży,

Komisja ds. Kobiet, Komisja ds. Seniorów, Komisja ds. Turystyki Polonijnej, Komisja ds. Zdrowia i Dietetyki, Komisja ds. Kontaktów Międzynarodowych i Biznesu.

Po zakończeniu XII Światowych Zimowych Igrzysk Polonijnych w Arłamowie, delegacja Federacji spotkała się na przełomie maja i czerwca 2016 roku w Warszawie ze Stanisławem Karczewskim Marszałkiem Senatu RP aby przedstawić mu cele i założenia Światowej Federacji Sportu Polonijnego oraz omówić bieżące projekty i plany na kolejne lata. Ważnym punktem w działalności federacji było włączenie się w współorganizację corocznych „Złotów Kresowych” które koordynował przewodniczący Komisji Kresowej WPSF kol. Stanisław Furman. Kolejnym krokiem otwierającym działalność organizacji było podjęcie decyzji o zorganizowaniu cyklu spotkań pn. „Symposium Sportu Polonijnego”. W tym celu utworzono funkcję koordynatora programowego Światowej Federacji Sportu Polonijnego, który na stałe zajmował się tym zadaniem. Pierwsze sympozjum odbyło się w dniach 19-21 sierpnia 2016 roku na terenie Akademii Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie, przy współpracy z PKOl i Muzeum Sportu i Turystyki. Wiodącymi tematami sympozjum były:

1. Polonijny Sport - Igrzyska Polonijne jako przykład integracji środowisk polonijnych i podtrzymania więzi z ojczyzną
2. Federacja jej istota, geneza, zadania, oczekiwania, nadzieje
3. Wstępne opracowanie dokumentacji technicznej polonijnych imprez sportowych.

Sympozja te kontynuowane są corocznie i odbyło się ich już dziewięć edycji w takich miastach jak Warszawa, Gdańsk, Wrocław, Gdynia czy Kalisz.

Efektywność Symposium należy ocenić jako bardzo wysoką, zwłaszcza w kontekście jego wymiernych rezultatów organizacyjnych i programowych. Jednym z najważniejszych osiągnięć wydarzenia było opracowanie od dawna oczekiwanej dokumentacji technicznej dotyczącej organizacji polonijnych imprez sportowych, która stanowi istotny krok w kierunku ujednoczenia standardów oraz podniesienia

jakości tego typu przedsięwzięć realizowanych w środowiskach polonijnych.

Przygotowane opracowanie zostało oficjalnie zaprezentowane Tomaszowi Różniakowi, pełniącemu wówczas funkcje skarbnika oraz sekretarza generalnego stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, podczas spotkania z uczestnikami Sympozjum, które odbyło się 22 sierpnia 2016 roku w Domu Polonii. Spotkanie to stało się okazją do merytorycznej dyskusji nad przyszłymi kierunkami rozwoju sportu polonijnego, a także do wymiany doświadczeń pomiędzy przedstawicielami federacji, organizatorami wydarzeń sportowych oraz reprezentantami instytucji wspierających działalność polonijną. Warto również podkreślić, że decyzją Komisji ds. Sportu i Turystyki Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” federacja uzyskała stałe zaproszenie do udziału w pracach Rady Programowej ds. Igrzysk Polonijnych działającej przy tej Komisji. Decyzja ta potwierdziła rosnącą rolę federacji jako partnera merytorycznego w procesie przygotowania i realizacji najważniejszych wydarzeń sportowych środowisk polonijnych oraz wzmocniła jej pozycję w strukturach konsultacyjno-programowych stowarzyszenia.

Tego samego dnia dwunastoosobowa delegacja uczestników Sympozjum została zaproszona do Pałacu Prezydenckiego na spotkanie z Szefem Gabinetu Prezydenta RP, ministrem Adamem Kwiatkowskim³. Rozmowy miały charakter roboczy, a zarazem strategiczny, koncentrując się na sporcie polonijnym, jego roli, zadaniach oraz aktualnych potrzebach środowisk polskich poza granicami kraju.

W trakcie spotkania Prezes Federacji, pan Andrzej Kempa, przedstawił rezultaty obrad Sympozjum, podkreślając, że wydarzenie to stało się ważną platformą wymiany poglądów i doświadczeń dotyczących kierunków rozwoju sportu polonijnego, zarówno w wymiarze organizacyjnym, jak i programowym. Zaprezentowano

---

³ Por. „Spotkanie z przedstawicielami Światowej Federacji Sportu Polonijnego”, <https://www.prezydent.pl>. Dostęp: 10.12.2025 r.

również założenia programowe oraz cele nowo powołanej organizacji, wskazując na jej ambicję pełnienia roli koordynacyjnej i integracyjnej wobec inicjatyw sportowych realizowanych przez środowiska polonijne na świecie.

Szczególne zainteresowanie wzbudziły propozycje działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym, które mają służyć nie tylko podnoszeniu poziomu sportowego, lecz także wzmocnieniu tożsamości narodowej, aktywności społecznej oraz więzi z krajem pochodzenia. Przedstawione koncepcje zostały przyjęte przez ministra Adama Kwiatkowskiego z dużym zainteresowaniem i aprobatą, a rozmowy objęły także wstępne projekty współpracy oraz możliwe kierunki dalszych działań na rzecz rozwoju sportu polonijnego.

Spotkanie w Pałacu Prezydenckim stanowiło istotne potwierdzenie znaczenia inicjatyw podejmowanych przez środowisko sportu polonijnego oraz wyraźny sygnał otwartości instytucji państwowych na dialog i współpracę w tym obszarze.

Obecnie skład Zarządu WPSF na kadencję w latach 2025-2029 tworzą: Andrzej Kempa z Austrii - prezes zarządu, Tomasz Kluziak ze Szwajcarii - sekretarza zarządu oraz Katarzyna Chełchowska z Polski - skarbnik zarządu.

Za główne cele działań Federacji przyjęto:

- organizację imprez sportowych i kulturalnych,
- organizowanie i promocję zimowych i letnich imprez sportowych z udziałem Polaków mieszkających za granicą,
- organizację szkoleń, obozów sportowych, kongresów, seminariów, wystaw, prezentacji, warsztatów, spotkań i treningów,
- współpracę w zakresie organizacji szkoleń dla poszczególnych dyscyplin i konkurencji sportowych,
- promowanie integracji Polaków mieszkających za granicą poprzez udział w letnich i zimowych wydarzeniach sportowych oraz w wydarzeniach kulturalnych,
- wspieranie idei olimpijskiej,

- opracowanie wspólnych celów i koordynacji funkcji sportowych w celu przestrzegania zasad fair-play podczas sportowych wydarzeń polonijnych,
- ochronę i reprezentowanie interesów Polaków mieszkających za granicą we wszystkich sprawach,
- przygotowanie i udział uczestników do „Światowych Igrzysk Polonijnych”,
- promocję współpracy z organizacjami o podobnych celach,
- promowanie wymiany informacji i doświadczeń wśród Polaków mieszkających za granicą w dziedzinach sportu i kultury,
- organizowanie akcji medialnych promujących cele i zadania Federacji,
- wsparcie krajowych stowarzyszeń w przygotowaniu i prowadzeniu wystaw, targów i imprez WPSF o znaczeniu międzynarodowym,
- promocję edukacji młodzieży i wzajemnej wymiany młodych wykwalifikowanych specjalistów.

Federacja jest:

- otwartym i demokratycznym związkiem organizacji, środowisk i niezależnych działaczy polonijnych działających na terenie całego świata z zachowaniem ich pełnej autonomii i niezależności,
- przedstawicielem zrzeszonych w niej środowisk polonijnych, wobec władz oraz instytucji publicznych, kościelnych i prywatnych w Polsce, Unii Europejskiej jak i innych organizacji międzynarodowych działających na całym świecie,
- reprezentantem organizacji zrzeszonych w charakterze koordynacyjnym, informacyjnym, integracyjnym i edukacyjnym jednocześnie ma wychodzić naprzeciw potrzebom sportowego środowiska polonijnego,

Federacja realizuje swoje cele między innymi poprzez:

- promowanie Polski w strukturach europejskich i międzynarodowych,
- wspieranie inicjatyw promujących polski sport, kulturę, język i tradycję,

- współpracę z organizacjami polonijnymi, które nie wchodzą w skład Federacji, z władzami, instytucjami i organizacjami z którymi łączą Federacje wspólne cele statutowe,
- reprezentację i wspieranie interesów Polonii wobec władz polskich, europejskich i międzynarodowych,
- dbanie o dobre imię Polski i Polaków oraz rozwijanie poczucia więzi narodowej Polaków i ich mobilizacja do działalności na rzecz wspólnego dobra.

Podstawowym celem Światowej Federacji Sportu Polonijnego jest zainspirowanie Polonii - w obszarze sportu i kultury - do większej integracji, budowania lepszego wizerunku Polski na arenie międzynarodowej, pielęgnowania języka i kultury, wymiana doświadczeń oraz rozbudowa struktur środowiska polonijnego w obszarach sportu, rekreacji, turystyki i kultury.

Celem powstania Federacji było ułatwienie realizacji wspólnych projektów sportowych i kulturalnych na rzecz Polaków i Polonii na całym świecie, przy zachowaniu pełnej niezależności w realizacji indywidualnych założeń organizacji członkowskich, wolności zrzeszania i umożliwienia równego, bez względu na przekonania, prawa do czynnego uczestniczenia w życiu publicznym oraz wyrażania zróżnicowanych poglądów.

Działalność i partnerstwa organizacji

Światowa Federacja Sportu Polonijnego, jest współzałożycielem „Polonijnego Centrum Sportów Wodnych“ w Gdańsku. Od 10-ciu lat prowadzi serwis informacyjny pn. „Polonia Sport“, na który składają się: strona internetowa, audycje radiowe „Radio Polonia Sport więcej“ oraz wydawany biuletyn „Polonia Sport”. Współorganizuje biegi charytatywne, przykładowo „Bieg z czystą przyjemnością“ czy „Bieg po serce Zbója”, a także popularne sportowe eventy historyczne, jak np. „Bieg Odsieczy Wiedeńskiej”, „Independence Run” czy krajowe edycje biegów patriotycznych „Bieg Tropem Wilczym”. Jest partnerem w wydarzeniach sportowych o charakterze

międzynarodowym, jak: Mistrzostwa Europy w Nordic Walking czy Mistrzostwa Europy Drużyn Polonijnych w Siatkówce „Polonia Euro Volley” oraz w wydarzeniach światowych, jak np. „Sailing Media World Cup” czy „Junior Media World Cup”. Od 2017 r. posiada swój oddział w Polsce, zarejestrowany pod nazwą Światowa Federacja Sportu Polonijnego Oddział The World Polonia Sport Federation.

Federacja WPSF jest sygnatariuszem umów m.in. z: AWF w Gdańsku, AWF w Warszawie, AWF we Wrocławiu, Wyższą Szkołą Sportu we Wrocławiu, Miejskim Klubem Sportowym w Kaliszu, Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie, Centralnym Ośrodkiem Sporów Olimpijskich „Harnaś” w Szczyrku, POLADA, NADA AUSTRIA, Zespołem Pieśni i Tańca „Śląsk” im. St. Hadyny, Polską Federacją Nordic Walking, Fundacją Rozwoju Kardiochirurgii im. Zbigniewa Religi, Towarzystwem Polsko-Austriackim, Fundacją Dorastaj Razem z Nami, Fundacją Piłka jest Piękna, Fundacją im. Janusza Kurtyki, Centrum Rozwoju Lokalnego i wieloma innymi.

Organizowała lub czynnie wspierała organizację takich wydarzeń jak: Maraton Beskidy w Radziechowach, podia dyskusyjne na zamku w Stetteldorf am Wagram, wydarzenia kulturalne jak np. „Spotkania z Polską” w Austrii, koncert „A to Polska właśnie” Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny, „Spotkanie z Polską” - Festiwal Kultury i Sportu podczas Mistrzostw Świata w narciarstwie klasycznym 2025.

Federacja Sportu wspierała organizację XXIV Światowego Polonijnego Sejmiku Olimpijskiego. Warto wspomnieć, że Sejmik - organizowany przez PKOl przy profesjonalnej koordynacji przez Adama Pietronia i Hannę Starzyńską - to forum dialogu i możliwości współpracy środowisk sportu polonijnego. Natomiast XXIV Światowy Polonijny Sejmik Olimpijski stanowił jedno z najważniejszych wydarzeń w kalendarzu międzynarodowych inicjatyw sportu polonijnego. Decyzja o jego organizacji została przyjęta przez środowisko polonijne z dużym uznaniem i satysfakcją, jako wyraz konsekwentnego wspierania idei olimpijskich oraz integracji Polonii poprzez sport.

Dla polonijnych organizacji sportowych Sejmik był przede wszystkim przestrzenią merytorycznej debaty nad bieżącą działalnością, kierunkami rozwoju oraz wyzwaniem stojącymi przed sportem polonijnym na świecie. Spotkanie to umożliwiło wymianę doświadczeń pomiędzy przedstawicielami organizacji działających w różnych krajach, a także dokonanie wspólnej oceny dotychczasowych inicjatyw i projektów realizowanych na rzecz Polonii.

Istotnym elementem Sejmiku były również bezpośrednie kontakty z przedstawicielami polskich środowisk sportu olimpijskiego, w tym z działaczami, trenerami oraz medalistami olimpijskimi.

XXIV Światowy Polonijny Sejmik Olimpijski jako wydarzenie o charakterze kilkudniowym, gromadziło szerokie grono działaczy, liderów i przedstawicieli Polonii z różnych części świata. Oprócz części programowej, poświęconej zagadnieniom sportowym, Sejmik stwarzał także możliwość bliższego poznania kolejnego regionu Polski, jego dziedzictwa kulturowego i potencjału społecznego, wzmacniając tym samym więź uczestników z ojczyzną.

Fakt organizacji Sejmiku przez PKOl potwierdza znaczenie sportu jako uniwersalnego narzędzia dialogu, współpracy i integracji Polonii, a także jego rolę w podtrzymywaniu tożsamości narodowej oraz promocji Polski na arenie międzynarodowej.

WPSF organizuje od wielu lat projekt „Webinaria, spotkania online i multimedialne rejestracje wydarzeń polonijnych”, którego głównym celem jest prowadzenie: webinarów tematycznych, roboczych spotkań online dla organizacji i przedstawicieli struktur polonijnych, spotkań roboczych dla organizacji i działaczy Światowej Federacji Sportu Polonijnego, spotkań online dla działaczy polonijnych w Europie, spotkań online dla działaczy i sympatyków sportowej Polonii na całym świecie.

Podczas projektu podjęliśmy m.in. takie działania jak:

- „Igrzyska Polonijne - program i przygotowanie do udziału zawodników”,
- „Integracja światowej Polonii poprzez sport polonijny”,

- „Promocja wydarzeń historycznych poprzez sport, czyli cykl wydarzeń z historią w tle na przykładzie «Biegu Odsieczy Wiedeńskiej»”,
- „Organizacje Polonijne - prezentacje ich działalności”,
- „Polacy za granicą, kim są i gdzie mieszkają”,
- „Igrzyska Polonijne - organizacja wydarzenia: zalety i wady”,
- „Polacy w krajach zamieszkania - mniejszości narodowe czy grupy etniczne?”
- „Integracja Polonii, omówienie programów działalności środowisk Polonii”,
- „Bieżące informacje o wydarzenia sportowych w krajach zamieszkania”
- „Przyszłość Światowych Igrzysk Polonijnych - wyzwania stojące przed organizatorami i uczestnikami”.

WPSF organizuje regularnie Sympozja Sportu Polonijnego m.in. w Warszawie, Gdańsku, Kaliszu, Wrocławiu a także przeprowadza Warsztaty Eksperckie Sportu Polonijnego, współtworzy agendy kongresów np. „Międzynarodowy Kongres Rynek sportu w XXI wieku” czy workshopów np. „Doping w sporcie i profilaktyka zdrowotna”. Są one prowadzone przez specjalistów z agencji antydopingowej z POLADA i NADA AUSTRIA.

Zakresy tematyczne organizowanych sympozjów

Federacja Sportu Polonijnego, realizując swoją misję integracji środowisk polonijnych oraz wzmacniania roli sportu w relacjach Polonii z Ojczyzną, regularnie organizuje sympozja, konferencje i spotkania eksperckie poświęcone strategicznym zagadnieniom sportu polonijnego. Spotkania te stanowią platformę dialogu pomiędzy działaczami polonijnymi, sportowcami, trenerami, przedstawicielami instytucji państwowych oraz ekspertami rynku sportu.

Jednym z kluczowych tematów poruszanych podczas sympozjów jest obecność polskich sportowców i trenerów na światowych rynkach sportowych. Analizowany jest potencjał Polonii oraz Polaków

mieszkających za granicą, jako istotnego kapitału sportowego, szkoleniowego i organizacyjnego. Dyskusje obejmują m.in. zagadnienia migracji sportowej, różnice pomiędzy emigracją a kontraktem zawodowym oraz możliwości wykorzystania doświadczeń zdobytych za granicą na rzecz rozwoju sportu w Polsce.

Sport jako narzędzie kształtowania tożsamości narodowej

Istotnym nurtem tematycznym spotkań jest rola sportu w budowaniu i podtrzymywaniu tożsamości narodowej Polonii. Uczestnicy debat analizują, w jaki sposób sport i sukcesy sportowe wpływają na poczucie przynależności narodowej, szczególnie wśród młodego pokolenia Polaków wychowujących się poza granicami kraju. W tym kontekście omawiane są również historyczne i współczesne postacie polskich sportowców jako ambasadorów polskości.

Federacja Sportu Polonijnego traktuje sport jako skuteczne narzędzie integracji środowisk polonijnych. Podczas sympozjów poruszane są zagadnienia związane z organizacją międzynarodowych imprez polonijnych w kraju i za granicą, a także z rozwojem turystyki polonijnej opartej na wydarzeniach sportowych. Spotkania te służą wymianie doświadczeń pomiędzy organizatorami oraz wypracowywaniu wspólnych standardów działań.

Szczególną uwagę poświęca się tworzeniu atrakcyjnej oferty współpracy skierowanej do młodego pokolenia Polonii. Dyskusje koncentrują się na oczekiwaniach młodych Polaków mieszkających za granicą, ich potrzebach rozwojowych oraz możliwościach zaangażowania w projekty sportowe, edukacyjne i społeczne realizowane przez Federację i jej partnerów.

Ważnym elementem debat jest analiza możliwości lepszego wykorzystania potencjału profesjonalistów polonijnych - sportowców, trenerów, menedżerów i działaczy - oraz zagadnienia związane z ochroną praw polskich mniejszości. Poruszane są kwestie współpracy z instytucjami państwowymi, modelu reprezentacji Polonii oraz skuteczności obecnych struktur organizacyjnych.

Panele warsztatowe i zagadnienia organizacyjne

Integralną częścią sympozjów są panele warsztatowe poświęcone praktycznym aspektom działalności sportu polonijnego. Obejmują one m.in.:

- wytyczne dotyczące dokumentacji technicznej i regulaminów imprez sportowych organizowanych dla Polonii i Polaków mieszkających za granicą,
- modele finansowania polonijnych wydarzeń sportowych i turystycznych,
- standardy organizacyjne i standardy bezpieczeństwa międzynarodowych imprez sportowych.

Podczas spotkań podejmowane są również zagadnienia strategiczne, dotyczące wpływu Polonii i Polaków mieszkających za granicą na rozwój sportu, gospodarki i wizerunku Polski. Dyskutowany jest m.in. potencjał marketingowy blisko 20-to milionowej Polonii w promocji polskich produktów i usług związanych ze sportem, a także znaczenie kapitału szkoleniowego i biznesowego polskich sportowców działających poza granicami kraju.

Wyzwania strukturalne organizacji polonijnych

Istotnym tematem debat jest również ocena obecnego, hierarchicznego modelu funkcjonowania organizacji polonijnych oraz potrzeba ewentualnej przebudowy struktur w kierunku bardziej elastycznych i efektywnych form współpracy. Sympozja Federacji stanowią forum otwartej dyskusji nad przyszłością sportu polonijnego i jego rolą w nowoczesnym modelu relacji Polska-Polonia.

Współrealizujemy zadania publiczne wspierane ze środków finansowych MSZ i KPRM, jak np. "Polonia Euro Volley - Kalisz 2022", "Polonia Euro Volley - Kalisz 2023", "Vivat Jan III Sobieski", czy "Bieg Tropem Wilczym".

Federację tworzą organizacje sportowe i kluby z takich krajów m.in. jak⁴: Norwegia, Szwecja, Finlandia, Łotwa, Litwa, Białoruś, Ukraina, Rosja, Węgry, Mołdawia, Grecja, Irlandia, Anglia, Francja, Belgia, Niemcy, Austria, Luksemburg, Szwajcaria, Hiszpania, Kanada, USA, Australia czy RPA.

Warto podkreślić, że w 10-tą rocznicę powstania organizacji, 2 maja 2025 r., podczas święta z okazji Dnia Polonii i Polaków za Granicą w Belwederze w Warszawie, prezydent Andrzej Duda - w uznaniu wybitnych zasługi w działalności społecznej, kulturalnej i gospodarczej w kraju i za granicą - wyróżnił Światową Federację Sportu Polonijnego Flagą państwową, którą w imieniu organizacji odebrał jej prezes, Andrzej Kempa.

Światowa Federacja Sportu Polonijnego - instytucjonalny rozwój sportu polonijnego i współpracy międzynarodowej

Działalność Światowej Federacji Sportu Polonijnego (WPSF - skrót pochodzi od angielskiej nazwy) stanowi istotny element systemowego wsparcia i integracji środowisk polonijnych poprzez sport, edukację oraz współpracę międzynarodową. Wyrazem tej misji było uroczyste otwarcie Polonijnego Centrum Sportów Wodnych, które odbyło się 23 kwietnia 2017 r. w siedzibie Narodowego Centrum Żeglarstwa Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu im. dr Krzysztofa Zawalskiego w gdańskich Górkach Zachodnich.

Utworzenie Centrum stanowiło efekt ścisłej współpracy pomiędzy Akademią Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku a Światową Federacją Sportu Polonijnego. Ta kooperacja wpisuje się w długofalową strategię Federacji, której celem jest budowa trwałych struktur sportowych Polonii, opartych na partnerstwie z renomowanymi instytucjami naukowymi i sportowymi w Polsce.

---

⁴ Stan na 2024 r.

Sport jako przestrzeń integracji Polonii

W uroczystości inauguracyjnej działalności Centrum udział wzięli: przedstawiciele władz państwowych, środowisk akademickich, organizacji polonijnych oraz reprezentanci Polonii z wielu krajów świata. Szczególnym gościem wydarzenia była senator Rzeczypospolitej Polskiej, Anna Maria Anders, sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz pełnomocnik do spraw dialogu międzynarodowego, od wielu lat aktywnie zaangażowana w działania na rzecz Polonii i Polaków za granicą.

W swoim wystąpieniu senator Anders podkreśliła uniwersalny, ponadpartyjny charakter sportu, wskazując go jako jedno z najskuteczniejszych narzędzi budowania porozumienia, wspólnoty i więzi międzyludzkich. Zaznaczyła również, że inicjatywy realizowane w Polsce, przy udziale środowisk polonijnych, mają ogromne znaczenie dla wzmacniania relacji młodego pokolenia Polonii z krajem pochodzenia ich przodków. Jak podkreśliła, Polska powinna aktywnie zapraszać młodych ludzi polskiego pochodzenia z całego świata, oferując im wartościowe, atrakcyjne i dobrze zorganizowane formy współpracy oraz aktywności.

„Sport jest ponadpartyjny i jest tym, co łączy ludzi, a mnie zawsze zależało na tej łączności i integracji. W dodatku Gdańsk jest przepięknym miastem i idealnym miejscem dla realizacji tego przedsięwzięcia. W Stanach Zjednoczonych wielu młodych ludzi nie zdaje sobie sprawy jak Polska jest piękna. Wiem to również po sobie, bo stosunkowo niedawno przyjechałam do kraju i za każdym razem kiedy go przemierzam jestem bardzo mile zdziwiona, że Polska jest taka piękna” - powiedziała w Gdańsku córka generała Władysława Andersa⁵.

„Połączenie tych elementów, czyli Gdańska i sportu będzie znakomitą powodem, aby przyjechać do Polski. Kiedy byłam w Londynie otrzymałam sygnał, że brakuje kontaktu z naszym krajem

---

⁵ Por. eurosport.onet.pl. Dostęp: 30.04.2017 r.

głównie ze strony młodych osób. I faktycznie, sama często widziałam, że w ośrodkach polonijnych jest bardzo dużo starszych ludzi wywodzących się z dawnej emigracji, do której ja, chociaż urodziłam się zagranicą, też się zaliczam. Trzeba zapraszać do Polski młodych ludzi z całego świata i coś atrakcyjnego im zaproponować i dla nich zorganizować. Zresztą ten temat poruszyłam w zeszłym roku w sierpniu podczas I Forum Polonii Amerykańskiej w Rzeszowie. Ta idea, czyli mistrzostwa świata Polonii w sportach wodnych, może liczyć na moje wsparcie” - zapewniła⁶.

Rola Światowej Federacji Sportu Polonijnego

Głos zabrał także prezes Światowej Federacji Sportu Polonijnego, Andrzej Kempa, który przedstawił genezę oraz dotychczasowe osiągnięcia Federacji. Zwrócił uwagę na dynamiczny rozwój organizacji, która w krótkim czasie objęła swoją działalnością przedstawicieli Polonii z 21 państw, tworząc międzynarodową platformę współpracy środowisk sportowych, społecznych i edukacyjnych.

Prezes ŚFSP podkreślił znaczenie podpisanej umowy o współpracy z Akademią Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, wskazując ją jako przykład modelowego partnerstwa pomiędzy organizacją polonijną o zasięgu światowym a polską uczelnią akademicką. Zaznaczył również, że działalność Federacji nie ogranicza się wyłącznie do rywalizacji sportowej, lecz obejmuje szerokie spektrum działań o charakterze integracyjnym, kulturalnym, edukacyjnym oraz promującym Polskę i jej dziedzictwo narodowe w środowiskach polonijnych.

„Nasza federacja działa dopiero od 12 miesięcy, ale zrzesza już przedstawicieli 21 krajów. Cieszę się również, że szybko udało nam się podpisać umowę o współpracy z AWF i S. Za sprawą tych mistrzostw chcemy przyciągnąć do Gdańska naszych rodaków z

---

⁶ Por. tamże.

całego świata. A dlaczego nasz wybór padł na Gdańsk? Bo dla Polaków wyjeżdżających za granicę to miasto jest oknem na świat, a dla mieszkających zagranicą to drzwi powrotne do kraju” - wyjaśnił prezes WPSF, Andrzej Kempa. Dodał, że zapowiadane wydarzenia w PCSW nie mają ograniczać się tylko do sportowej rywalizacji. „Te imprezę chcemy wzbogacić o wydarzenia kulturalne i edukacyjne, który pielęgnowałyby oraz pokazywały naszą historię. Zamierzamy również zaprezentować piękno Gdańska i okolic. W programie wydarzeń nie powinno także zabraknąć spotkań biznesowych” - stwierdził. „Myśląc o Polonii, myślę o ludziach dwudziesto-, trzydziestoletnich” - mówił Andrzej Kempa, prezes Światowej Federacji Sportu Polonijnego. - „Ci ludzie posiadają ogromny potencjał, ale potrzebują zachęty. Wierzę, że Polonijne Centrum Sportów Wodnych, będzie właśnie taką zachętą. Projekt będzie miał cztery filary: sport, historię, biznes i kulturę.”⁷

Symposium Sportu Polonijnego

Bezpośrednio po uroczystym otwarciu Polonijnego Centrum Sportów Wodnych odbyło się Symposium Sportu Polonijnego, które stało się ważnym forum wymiany doświadczeń, poglądów i dobrych praktyk w zakresie organizacji sportu polonijnego na świecie. W symposium udział wzięli przedstawiciele Światowej Federacji Sportu Polonijnego, delegaci organizacji polonijnych z Europy, Ameryki Północnej i Azji, a także reprezentanci środowiska akademickiego AWFIS w Gdańsku.

Podczas obrad poruszono zagadnienia dotyczące roli sportu w podtrzymywaniu tożsamości narodowej Polonii, możliwości instytucjonalnego wsparcia inicjatyw polonijnych, a także znaczenia współpracy z polskimi uczelniami i instytucjami państwowymi. Symposium potwierdziło potrzebę dalszej konsolidacji środowisk

---

⁷ Por. gdansk.tvp.pl. Dostęp: 30.04.2017 r.

polonijnych wokół sportu jako uniwersalnego języka porozumienia i narzędzia dialogu międzynarodowego.

Kulminacyjnym momentem wydarzenia było symboliczne przecięcie wstęgi do siedziby Polonijnego Centrum Sportów Wodnych, którego dokonali: rektor AWFIS w Gdańsku prof. Waldemar Moska, senator Anna Maria Anders, prezes Światowej Federacji Sportu Polonijnego Andrzej Kempa oraz poseł RP prof. Grzegorz Raczak.

„Otwarcie Polonijnego Centrum Sportów Wodnych to otwarcie się Pomorza i Polski na świat” - powiedział w trakcie uroczystości rektor Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu Waldemar Moska. Centrum daje uczelni ogromne możliwości rozwoju, ale też możliwość szerzenia patriotyzmu wśród rodaków mieszkających zagranicą.

W uroczystości uczestniczyli także przedstawiciele Polonii z Austrii, Białorusi, Finlandii, Irlandii, Kanady, Kazachstanu, Litwy, Luksemburga, Łotwy, Mołdawii, Niemiec, Rosji, Szwecji, Stanów Zjednoczonych, Węgier i Wielkiej Brytanii, co podkreśliło międzynarodowy charakter wydarzenia oraz rzeczywisty zasięg działań Światowej Federacji Sportu Polonijnego.

Anna Maria Anders i rektor AWFIS Gdańsk, profesor Waldemar Moska, otrzymali także tytuły Członka Honorowego Światowej Federacji Sportu Polonijnego⁸.

Otwarcie Polonijnego Centrum Sportów Wodnych oraz towarzyszące mu Sympozjum Sportu Polonijnego potwierdziły, że Światowa Federacja Sportu Polonijnego konsekwentnie realizuje swoją misję budowania trwałych, profesjonalnych i międzynarodowych struktur sportu polonijnego. Inicjatywy te wzmacniają więzi Polonii z ojczyzną, sprzyjają wymianie doświadczeń oraz tworzą solidne podstawy dla dalszego rozwoju współpracy pomiędzy Polską a środowiskami polonijnymi na całym świecie.

---

⁸ Por. Żmudzka-Brodnicka, Monika „W NCZ AWFIS otwarto Polonijne Centrum Sportów Wodnych”, w: „Panorama AWFIS CITIUS-ALTIUS-FORTIUS”, Nr 75 / IV / 2017, s. 12-13.

mgr Joanna Ziemska - prezes Stowarzyszenia na Rzecz Wspierania Publikacji Translatorskich (Arbeitsgemeinschaft zur Förderung sprachmittlerischer Publikationen - „ARGE“)

Warsztaty Przekładu Literackiego „ARGE”

Był to koniec lat siedemdziesiątych - w Instytucie Translatoryki Uniwersytetu Wiedeńskiego studiowała dość duża grupa studentów w sekcji polskiej. Program studiów był zupełnie inny niż obecnie. Przede wszystkim nie było podziału na studia licencjackie i magisterskie, obowiązywały czteroletnie jednolite studia dyplomowe. Zajęcia były wprawdzie podzielone na tłumaczenia z języka polskiego na niemiecki i odwrotnie oraz na stopnie - jeden i dwa. Ale w praktyce wszyscy chodziliśmy na wszystkie zajęcia, bo mieliśmy świetnych wykładowców. Przede wszystkim sławistka, pani dr Dorothea Müller-Ott, cieszyła się naszym uwielbieniem. Zawsze starała się o ciekawe teksty do tłumaczenia i świetnie potrafiła przekazać nam istotę przekładu. Na jej zajęcia uczęszczali zarówno studenci, którzy prawie już kończyli studia, jak i początkujący.

Aby nie zniechęcić tych pierwszych, wymyśliła więc dodatkowe zajęcia z przekładu literackiego. Spotkania tej grupy studentów odbywały się początkowo w kawiarniach, mieszkaniach prywatnych, a latem na peryferiach miasta, w ogrodzie u pani doktor. Później prof. Bolesław Faron podczas swej dyrektorskiej kadencji w Instytucie Polskim, zaprosił grupę do prowadzenia spotkań w Instytucie. Po pierwszym roku takich „dodatkowych” zajęć Dorothea Müller-Ott zaproponowała ówczesnemu kierownikowi Instytutu Translatoryki, prof. Viktorowi Petioky’emu, stworzenie regularnych zajęć pod tytułem „Przekład literacki” - jej pomysł został przyjęty pozytywnie. Z biegiem czasu również inne sekcje językowe stworzyły takie zajęcia. Niestety, inne kierownictwo zlikwidowało kilkanaście lat później te zajęcia. Obecnie istnieje co prawda kierunek przekładu literackiego, lecz tylko dla studentów z językiem niemieckim jako językiem A - czyli możliwe są tłumaczenia wyłącznie na niemiecki.

Nadrzędną ideą warsztatów było dopuszczanie do przekładu tekstów, będących indywidualnymi propozycjami członków grupy, a nie narzucanie im materiałów do opracowania. Ten sposób pracy zachował się do dnia dzisiejszego, aczkolwiek z biegiem czasu i popularnością pracy członków warsztatów służyło coraz więcej zleceń.

Należy zaznaczyć, że w 1980 r. założyliśmy (a właściwie jeszcze pani dr Müller-Ott) stowarzyszenie pod nazwą „Arbeitsgemeinschaft zur Förderung sprachmittlerischer Publikationen” (Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Publikacji Translatorskich), w skrócie ARGE. Mamy oficjalny status prawny, jesteśmy zarejestrowani, posiadamy zarząd i mamy prawo ubiegać się o dotacje na wydawanie naszych przekładów, z czego kilkakrotnie korzystaliśmy.

W ramach pierwszych spotkań i późniejszych zajęć grupa zaawansowanych studentów, a potem już absolwentów, przetłumaczyła szereg tekstów, które zostały opublikowane. Pierwsze przekłady ukazały się w 1981 r. w Wiedniu w formie skromnej książki „Neue Erzählungen aus Polen” (Współczesne opowiadania polskie).

Kilkoro studentów chciało pogłębiać zdolność przekładu na materiale najtrudniejszym - na liryce. Pracowano więc nad tłumaczeniami na język niemiecki wierszy współczesnych poetów polskich oraz przekładano współczesną poezję austriacką na język polski. Efektem tych przekładów było wydanie albumu poetyckiego, woluminu dwujęzycznego polsko-niemieckiego, pt. „Współczesna poezja polska - Moderne Polnische Lyrik” (Wiedeń, 1989).

W 1991 r. ukazuje się w Poznaniu dwujęzyczny tomik wierszy pt. „Konik polski -Ein Pferdchen aus Polen” (Wydawnictwo Omega) Teresy Tomsy, poetki i autorki książek dla dzieci. W 1993 r. Wydawnictwo Muzeum Oświęcimskiego wydało w wersji niemieckiej antologię „Auschwitz Gedichte”, pod redakcją Adama A. Zycha i dr D. Müller-Ott - zbiór wierszy autorów z całego świata,

poświęconych kaźni oświęcimskiej. Nie jest ona identyczna z wydaniem polskim, ponieważ nie wszystkie poezje w oryginale są przetłumaczalne na niemiecki lub dlatego, iż ich teksty w wersji pierwotnej były niedostępne. Grupa ARGE pracuje bowiem tylko nad przekładami tekstów oryginalnych. Tom ten został uzupełniony wierszami autorów austriackich, jakie zaczerpnięto ze zbiorów Archiwum Ruchu Oporu Antyfaszystowskiego w Wiedniu. Pierwszy nakład pozycji uległ wyczerpaniu. Wznowienie wydania nastąpiło w 1998 r. a trzecie, rozszerzone do dwóch tomów, uzupełnione przez Warsztat Przekładu, ukazało się pod koniec 2001 r.

Rok 1997 owocuje następną książką. Od momentu ukazania się albumu „Współczesna poezja polska”, nie zaniechano zajmowania się przekładem poezji austriackiej na język polski. W początkowej fazie opracowywania tego pomysłu myślano nad skromnym objętościowo tomikiem poetyckim. Ten zamysł uległ zmianie z dniem, w którym na zebraniu grupy ARGE został zaproszony prof. Dieter Kastovsky - ówczesny Dyrektor Instytutu Translatoryki. Kierując się jego wskazaniem i pomocą, doprowadzono do wydania ponad dwustustronicowej dwujęzycznej antologii pt. „Moderne österreichische Lyrik - współczesna poezja austriacka” (Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków). Po ukazaniu się tego wydawnictwa, o Warsztacie Przekładu Literackiego wspomniano w kilku polskich periodykach literackich. Od tego momentu propozycje dalszych projektów, w dużej części, pochodziły z Polski bądź od autorów austriackich.

W ramach pracy grupy ARGE prowadzone były również mniejsze projekty jak np. zlecenie przez Międzynarodowe Towarzystwo im. Fryderyka Chopina tłumaczenia wierszy o kompozytorze, w celu ich prezentacji na corocznym Festiwalu Chopinowskim w Gdingu.

Kolejne prace to: przekład książki prof. Romana Taborskiego pt. „Polacy w Wiedniu”, którego niestety nie udało się wydać drukiem, natomiast w czerwcu 2001 r. ukazał się w Wiedniu w renomowanym

wydawnictwie Mandelbaum przetłumaczony na język niemiecki dziennik z lat 1943-1944 pióra Leona Guza „Also wir leben noch” („Targowa 64”).

W 2000 r. została również przetłumaczona liryka polsko-australijskiej poetki Ludwiki Amber. Poezje prezentowano, z udziałem autorki, w Stacji Naukowej Polskiej Akademii Nauk w Wiedniu oraz w Austriackim Instytucie Kultury w Warszawie. Dwujęzyczny (polsko-niemiecki) tom poezji Ludwiki Amber pt. „Australijska zima” ukazał się w styczniu 2006 r. nakładem wydawnictwa Rys.

Za pośrednictwem byłej wicedyrektor Instytutu Polskiego w Wiedniu, Alicji Kowalskiej, powstał przekład tomu opowiadań pt. „Inna wiosna” austriackiej pisarki Elisabeth Hauer. Książka ta wydana została w Wydawnictwie Poznańskim w grudniu 2003 r. Na prośbę znanej austriackiej poetki Ilse Brem, ARGE dokonała przekładu antologii jej dzieł. Praca nad przekładami trwała dość długo, ponieważ w antologii miał się znaleźć przekrój dzieł tej wybitnej, wielokrotnie nagradzanej pisarki. Książka pt. „Dni policzone” ukazała się w styczniu 2006 r. w wydawnictwie Telgte w Poznaniu. Zawarte są tam wiersze, opowiadania oraz przypowieści wraz z ilustracjami autorki, będącej zarazem świetną graficzką.

W 2005 r. zakończona została także praca nad przekładem książki dla dzieci pióra Barbary Borzymowskiej pt. „Mały wielki świat Inki”, która miała się ukazać w Niemczech - niestety do wydania nie doszło.

W dniach 25-26 stycznia 2004 r. ARGE, wraz z Instytutem Translatoryki i Stacją Naukową Polskiej Akademii Nauk w Wiedniu, zorganizowała dwudniowe sympozjum poświęcone przekładowi literackiemu. Podczas sympozjum podkreślano wielokrotnie, że przekład literacki jest aktem twórczym, podobnym do aktu pisania literatury.

Kolejnym projektem był przekład bajek polskich na prośbę austriackiego stowarzyszenia opowiadaczy bajek. Stowarzyszenie

zajmuje się profesjonalnym opowiadaniem bajek i chcąc powiększyć swój repertuar o bajki polskie zwróciło się do ARGE z prośbą o dokonanie przekładów. Wykonaliśmy też przekład bajki „Bangsi” Huberta Klimka-Dobrzanieckiego na język niemiecki, o której wydanie zatroszczył się autor.

Oprócz przekładów, które ukazały się w druku, uczestnicy warsztatów przelożyli cały szereg innych tekstów, których niestety nie udało się wydać. Wymienię tutaj kilka z nich: przekład tomu najmłodszej literatury austriackiej, opowiadań autorów od lat 18. Książka ta pt. „Na szczęście mamy Austrię!” (Zum Glück gibt’s Österreich!) ukazuje specyfikę literatury austriackiej, różniącej się pod wieloma względami od literatury niemieckiej; „Maramba” - zbiór opowiadań zmarłej tragicznie w młodym wieku Pauli Köhlmeier, córki znanego austriackiego pisarza Michaela Köhlmeiera; „Dymek, Messias der Tiere” (Dymek Mesjasz zwierząt) pióra Bogdana Loebła; przekład opowiadań Michaela Köhlmeiera „O pierwszej w nocy gdy telefon dzwoni” (Nachts um eins am Telefon); zbiór opowiadań autorów austriackich Beppo Beyerl, Manfreda Chobot, Geralda Jatzek „Zdechł pies” (Der Hund ist tot); dwa zbiory opowiadać Manfreda Chobota - „Opowieści miejskie” (Stadtgeschichten) oraz „Opowieści dzielnicowe” (Grätzlgeschichten); opowiadania Anny Onichimowskiej „Dazwischen” (Pomiędzy); tom wierszy Silke Blamauer i kilka dalszych pozycji.

W międzyczasie pani dr Müller-Ott przeszła na emeryturę, a schedę po niej - zarówno jeśli chodzi o kierownictwo sekcji polskiej, jak i o prowadzenie zajęć z przekładu literackiego - przejęła autorka niniejszego szkicu. Ale zarówno studenci, jak i absolwenci nadal chętnie uczestniczyli w warsztatach/zajęciach i powstawały nowe świetne przekłady. Jak zaznaczyłam, w pewnym momencie zajęcia skreślono z programu, ale nie zniechęciło to bynajmniej ani absolwentów, ani zainteresowanych literaturą nowych studentów do brania udziału w warsztatach: spotkania odbywały się nadal w Instytucie Polskim w Wiedniu, przy ulicy Am Gestade 7. Kolejni

dyrektorzy i dyrektorki chętnie udzielali nam gościny w pomieszczeniach Instytutu. A więc zajmowaliśmy się dalej przekładami literackimi i wydawnictwem, o ile nasze prace nie były wykonywane na zamówienie.

Podobnie jak w przypadku wierszy oświęcimskich, tłumaczonych na zlecenie prof. Adama A. Zycha oraz antologii autorek Ilse Brem, Elisabeth Hauer i Ludwiki Amber, kolejne przekłady były również robione na prośbę autorów: w 2013 r. ukazał się tom wierszy Marzanny Danek „Paradies im Apfel gebannt”, w 2014 r. - multimedialna publikacja Josefa Trattnera „Polnische Sofafahrten”, w tym samym roku w wydawnictwie Driesch - tomik wierszy i prozy „Wewnątrz i na zewnątrz” pióra Heimo L. Handla. Natomiast w 2015 r. wydany został na zlecenie ambasady polskiej w Wiedniu obszerny dwujęzyczny tom „Polscy dyplomaci w Wiedniu 1515-2015”. Kolejną pracą na zlecenie był opublikowany w 2019 r. tom opowiadań pióra Wolfganga Harrera pt. „Dziewczyna z targu i inne opowiadania” w przekładzie na język polski.

W 2020 r. ukazał się w renomowanym wydawnictwie Hollitzer-Verlag przekład liczącego prawie 500 stron dzieła Piotra Szalszy „Bronisław Huberman, Leben und Leidenschaften eines vergessenen Genies” na język niemiecki, ponownie na zlecenie autora. W 2021 r. opublikowany został w Warszawie dwujęzyczny tomik poezji znanego polskiego profesora etyki, księdza i poety Alfreda Wierzbickiego pt. „Zeszyt pana Credo - Herrn Cerods Notizbuch”. Ostatni tom poezji w przekładzie ARGE, który ukazał się w ubiegłym roku w wersji dwujęzycznej, to wiersze pióra Joanny Grabiańskiej pt. „Jeden wiersz - ein Gedicht”.

Nasz zespół wykonywał również przekłady „okolicznościowe”: były to tłumaczenia przeznaczone wyłącznie do prezentacji ustnej bądź do publikacji w czasopiśmie lub włączenia do innych opracowań. Przykładem są przekłady poezji ojca Andrzeja Madeja, superiora Watykanu w Turkmenistanie i świętego poety, które zostały

dwukrotnie zaprezentowane - raz w Stacji Naukowej PAN, a drugi raz w Instytucie Polskim. Oba wieczory cieszyły się wielkim sukcesem. Podobnie było z monodramatami Marzanny Danek o Helenie Modrzejewskiej i Marii Konopnickiej - niemiecka wersja była wystawiona w Stacji Naukowej PAN, a następnie w innych instytucjach w Wiedniu, Dolnej Austrii i Burgenlandzie.

Austriacki historyk Harald Fux poprosił nas o wykonanie przekładu kilku wierszy okolicznościowych, napisanych w języku polskim w Galicji z okazji zaślubin cesarza Austrii Franciszka Józefa z Elżbietą Bawarską, w celu włączenia ich do publikacji o tymże wydarzeniu. Natomiast dla Wilhelma A. Saara ARGE wykonała przekład jego wierszy „Szkłane godziny”, które autor wydał własnym sumptem w Polsce.

Na zlecenie Instytutu Polskiego ARGE stworzyła kilka napisów do filmów, pokazywanych w Instytucie - był to niemy polski film z 1929 r. pt. „Szlakiem hańby”, następnie film dokumentalny „Lekcja argentyńska”, film fabularny z Arturem Żmijewskim w roli głównej pt. „Mój rower” oraz epizody filmowe „Dekalog 89 +”, wyświetlone również na pokazie na Uniwersytecie Wiedeńskim.

Natomiast dla znanej i cenionej w Wiedniu pisarki i reżyserki Magdaleny Marszałkowskiej przełożyliśmy jej sztukę „Yvonne Prinzessin von Nirgendwo”, wystawionej na festiwalu teatralnym w Dolnej Austrii i opublikowanej przez wydawnictwo Kaiser Verlag.

W ostatnich kilku latach nasz zespół pracował nad przekładami na język niemiecki historycznych i historyczno-turystycznych broszur i książek autorstwa Sławomira Iwanowskiego, redaktora naczelnego najpoczytniejszego periodyku polonijnego „Polonika”. Są to następujące tytuły: „Mauthausen-Gusen. Auf dem Pfad der Erinnerung“, „Die Schlacht bei Wagram 1809“, „Die Schlacht am Bisamberg 1683“, „Auf den Spuren polnischer Heiliger in der Wiener Innenstadt“ oraz „Polnische Spuren in der Wiener Innenstadt“. Ta

ostatnia pozycja ukazała się w formie książki, jest jednak też dostępna online.

Obecnie nasz zespół pracuje nad kolejną broszurą - chodzi o opis grobów na wiedeńskim Cmentarzu Centralnym i innych cmentarzach w Wiedniu i okolicy, a także nad broszurą dla dzieci pierwszych klas szkoły podstawowej, przedstawiającą słynnych Polaków, którzy żyli, działali lub pracowali w Austrii, m.in.: Jana Kiepurę, Adę Sari, Fryderyka Chopina czy Franciszka Kulczyckiego.

Zasada pracy naszego zespołu nie zmieniła się - każdy uczestnik wybiera sobie do tłumaczenia tekst, który mu odpowiada i wykonuje przekład. Gdy wybuchła pandemia Covid-19, spotkania ARGE odbywały się online. Również teraz między spotkaniami „w kontakcie”, pracujemy online. Jest to o tyle wygodne, że dwie uczestniczki wyjechały do Polski, kilka ma małe dzieci, a parę osób pracuje czy mieszka poza Wiedniem. Łatwiej jest więc spotkać się internetowo. Nie zmienia to jednak faktu, że grupa pracuje prężnie i z nie mniejszym zapałem niż dotychczas. Oczywiście skład grupy zmieniał i zmienia się z czasem, jednak nie ma to żadnego wpływu na jakość przekładów.

Jedenastego stycznia tego roku założycielka ARGE, dr Dorothea Müller-Ott, obchodziła swoje dziewięćdziesiąte urodziny. Gdy składałam jej życzenia, odpowiedziała mi, że najbardziej cieszy ją fakt, iż jej warsztaty przekładu literackiego nadal istnieją, pracują i cieszą się dobrą opinią. A my dziękujemy jej za wspierały pomysł ich stworzenia.

Krystyna Meduna - założycielka Galerii „Meduna” w Wiedniu, promotorka polskiej sztuki w Austrii i za granicą

Galeria sztuki „Meduna”

Galeria sztuki „Meduna”, która istnieje od ponad 30 lat, to miejsce o ugruntowanej pozycji na mapie kulturalnej Wiednia. Pasja do sztuki zaowocowała stworzeniem przestrzeni, w której prezentowane były prace ponad 500 artystów z różnych stron świata. Na przestrzeni lat zorganizowano ponad 400 wystaw w Austrii i poza jej granicami. Jednak Galeria od początku swego istnienia stawia przede wszystkim na promocje polskiej sztuki. Pasja i zaangażowanie prowadzących Galerię pozwoliły, mimo trudności, na organizację tak wielu wydarzeń bez dotacji i dofinansowania z Polski. Wieloletnia działalność, której idea oparta była na założeniu integracji poprzez sztukę, została wielokrotnie doceniona m.in. poprzez wpisanie założycielki Galerii do „Encyklopedii sukcesu”. Ukoronowaniem wieloletniej pracy było wręczenie pani Krystynie Meduna medalu Ministra Kultury oraz Krzyża Oficerskiego Odrodzenia Polski. Galeria „Meduna” to nie tylko przestrzeń wystawiennicza, ale również ośrodek kulturalny, w którym odbywały się spotkania autorskie, prelekcje i liczne wernisaże. Dzięki pasji i konsekwencji w działaniu, miejsce to nieustannie przyciągało miłośników sztuki. Galeria to miejsce, w którym regularnie odbywały się wydarzenia integrujące artystów, pasjonatów kultury i tych, którzy chcieli pobyc w środowisku ludzi sztuki. Dodatkowo prowadzący Galerię Krystyna i Wilhelm Meduna wspierali liczne inicjatywy społeczne, organizując m.in. aukcje charytatywne, włączając w nie odwiedzających to miejsce gości. Obecnie Galeria nie organizuje już wystaw, pozostając miejscem, w którym można obejrzeć obrazy, rzeźby i artystyczne rękodzieło.

Julian Gaborek - prezes Wspólnoty Polaków w Górnej Austrii

Polskie Radio w Górnej Austrii

Polskie Radio w Górnej Austrii (skrót: PRwGA, niem. Polnisches Radio in Oberösterreich) to polonijna redakcja radiowa działająca w ramach Wspólnoty Polaków w Górnej Austrii (WPwGA), z siedzibą w Linzu. Audycje programu rozpoczęły się w 2008 r. i od tego czasu są nadawane regularnie w każdą niedzielę w południe, w godzinach 12:00-13:00, jako cotygodniowy program informacyjno-kulturalny tworzony przez polonijnych redaktorów w regionie Linzu i Wiednia.

Redakcja ma charakter otwarty, skupiając osoby zainteresowane działalnością medialną. Funkcję redaktora naczelnego pełni Julian Gaborek, jeden z liderów polonijnych w Górnej Austrii. Stan redakcji na listopad 2025 r. obejmuje następujących redaktorów: Anna Gaborek, Maja Haller, mgr Paulina Artmüller, dr Piotr Kwiatek, dr Henryk Bembien, Victor Skorkowski, mgr Magdalena Roczimska, Artur Machno-Roczimski, Katarzyna Masłowska MA, Bożena Szelest, Nikita Zychowska oraz mgr Sylwia Szpak.

Więcej informacji na stronie: <https://poloniaoberoesterreich.com/> i pod linkiem: [https:// poloniaoberoesterreich.com/prwga/](https://poloniaoberoesterreich.com/prwga/) oraz na Facebooku: <https://www.facebook.com/PRwGA>.

Celem Polskiego Radia w Górnej Austrii jest informowanie o życiu Polonii, popularyzowanie kultury polskiej i podtrzymywanie więzi narodowej wśród Polaków mieszkających w Austrii. Audycje obejmują przede wszystkim tematykę społeczną i kulturalną - omawiane są wydarzenia organizowane przez lokalne środowisko polonijne, działalność stowarzyszeń, inicjatywy sportowe i kulturalne oraz sprawy dotyczące funkcjonowania Polaków w austriackiej rzeczywistości. Ważną częścią programu są wywiady z przedstawicielami Polonii: działaczami społecznymi, artystami, specjalistami, ludźmi sportu i uczestnikami lokalnych przedsięwzięć. W audycjach pojawiają się także treści edukacyjne dotyczące życia na

emigracji, zdrowia, integracji, wychowania i codziennych wyzwań związanych z funkcjonowaniem w społeczeństwie wielokulturowym. Istotny element stanowią również zagadnienia historyczne, zwłaszcza rocznice i wydarzenia ważne dla polskiej pamięci narodowej. PRwGA pełni tym samym rolę medium podtrzymującego świadomość historyczną i kulturową Polaków w Austrii. Programy uzupełnia szeroka oprawa muzyczna - od klasycznych utworów polskiej estrady po współczesną muzykę rozrywkową.

Polskie Radio w Górnej Austrii aktywnie angażuje się w organizację wydarzeń polonijnych. Do najważniejszych należą coroczne Gale Sportu Polonijnego w Wiedniu, podczas których przyznawane są wyróżnienia w kategoriach: „Polonijny Sportowiec Roku”, „Polonijny Trener Roku” oraz „Drużyna Roku”. Radio jest również organizatorem dorocznego Balu Polonii, odbywającego się w Wiedniu. Wydarzenie to pełni funkcję integracyjną i kulturalną, gromadząc polską społeczność z całej Austrii. Od 2021 r. włącza się w organizację Biegu o Puchar Ambasador RP w Austrii.

Radio współpracuje z organizacjami polonijnymi, dokumentuje wydarzenia i pełni funkcję komunikatora lokalnej społeczności, odgrywając kluczową rolę w życiu Polaków w Górnej Austrii, jako jedno z nielicznych regularnie nadających polskojęzycznych mediów w regionie.

mgr inż. arch., Dipl.-Ing. Bożena Prochaska - sekretarz generalna Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników w Austrii (1997-2008), członkini honorowa Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników w Austrii

mgr Cezary Kwapisz - pianista, członek honorowy Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników w Austrii

mgr inż., Dipl.-Ing. Wojciech Rogalski - prezes Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników w Austrii (1998-2008, 2020-2024)

„Muzyka i Technika” . Muzyka klasyczna w ramach działalności Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników w Austrii w latach 2006-2019

Wprowadzenie

Idea koncertów, „Muzyka i Technika” powstała w roku 2005, a już w roku 2006 odbył się pierwszy koncert (program poniżej). Szczególną wartość miała ta inicjatywa jako forum prezentujące młodych artystów przede wszystkim narodowości polskiej (ale nie tylko), przebywających na studiach w Wiedniu. Znakomita organizacja ze strony Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników w Austrii (Verein Polnischer Ingenieure und Ingenieurinnen in Österreich, VPI), szczególnie w osobie pełniącej obowiązki Sekretarz Generalnej Bożeny Prochaska, a także pełne poparcie ówczesnego Prezydium Stowarzyszenia, umożliwiła urzeczywistnienie tego projektu w pięknej sali koncertowej Palais Eschenbach (ówczesna siedziba VPI) w samym centrum Wiednia.

Konsultantem odpowiedzialnym za dobór programu i wykonawców był w przeważającej ilości koncertów Cezary Kwapisz, wirtuoz fortepianu i członek honorowy VPI.

Niezwykle prestiżowa lokalizacja, jak i znakomite warunki akustyczne pozwoliły na przyciągnięcie już od pierwszego koncertu sporej publiczności, która w ten sposób mogła zaznajamiać się z muzyką polskich i innych kompozytorów w wykonaniu polskich (i nie

tylko) artystów. W sali przy Eschenbachgasse koncerty odbywały się przez dwa sezony, stając się zauważalnym elementem na mapie kulturalnej Wiednia.

Koncerty te weszły do stałych pozycji programu pracy VPI i cieszyły się bardzo dobrą opinią wśród imprez polonijnych. Obok samej przyjemności słuchania muzyki klasycznej była to możliwość promocji studentek i studentów przebywających na studiach podyplomowych na wiedeńskim Uniwersytecie Muzyki i Sztuki Teatralnej. Należy podkreślić znakomity poziom tych młodych wirtuozów.

Cykl koncertów „Muzyka i Technika” udowadniał powiązania muzyczne i techniczne, jak również matematyczne zależności tych dwóch elementów.

W związku z renowacją zabytkowego budynku przy Eschenbachgasse, koncerty od 2008 r. zawitały do Sali im. Jana Sobieskiego w wiedeńskiej Stacji Polskiej Akademii Nauk przy Boerhaavegasse, gdzie w dalszym ciągu ich głównym zadaniem była promocja młodych polskich studentek i studentów, a także kształtowanie życia kulturalnego Polonii austriackiej, nie zamykając się przy tym na podkreślaniu związków Polski z Austrią i z całym światowym dziedzictwem kulturalnym.

Koncerty te były również przyczynkiem do dyskusji, sympozjów czy innych wydarzeń. Oprócz tego, kilka koncertów odbyło się również w Kaiser-Sal w siódmej dzielnicy Wiednia, w której wyposażeniu znajdowały się podówczas jedne z najlepszych fortepianów dostępnych w mieście. Oprócz tych lokalizacji warto również wspomnieć ideę koncertów wigilijnych, odbywających się w znanych restauracjach w centrum Wiednia. Niepowtarzalna atmosfera tych wieczorów i kultywowanie polskich tradycji kolędowania, zjednały Stowarzyszeniu VPI wielu nowych sympatyków, zachwyconych niepowtarzalną magią polskich świąt i kolęd. Były one także dobrą integracją polskich artystek i artystów z miejscowymi środowiskami w Austrii.

Dowodem uznania ze strony kół dyplomatycznych było wielokrotne zapraszanie artystów związanych z cyklem, „Muzyka i Technika” do występów w Ambasadzie Rzeczypospolitej w Wiedniu przy Hietzinger Hauptstraße. W ten sposób młodzi artyści, jak i organizatorzy uzyskiwali możliwości zaprezentowania się przed jeszcze szerszą publicznością. Koncerty odbywały się w tych lokalizacjach (oraz jeszcze kilku innych pomniejszych) regularnie do 2016 r. Przez ponad dziesięć lat Stowarzyszenie Polskich Inżynierów i Techników w Austrii, bez względu na wiele zawirowań, prowadziło wzorcową działalność wspierającą polską kulturę za granicą. Na niezwykle trudnym i pełnym wydarzeń kulturalnych gruncie wiedeńskim udało się powołać i utrzymać na najwyższym poziomie artystycznym i organizacyjnym inicjatywę z gruntu polską i służącą dobremu reprezentowaniu imienia Polski za granicą. Była to też nieoceniona pomoc dla przeważnie polskich studentek i studentów muzyki, którzy mieli możliwość zaprezentowania swojej sztuki szerszej publiczności. Wielu z nich, zajmując dzisiaj poważne stanowiska w branży muzycznej, z wdzięcznością wspomina czasy swoich występów w cyklu, „Muzyka i Technika”, kiedy to zaczęli swoje kariery. Nie udałaby się ta sztuka nigdy, gdyby nie zaangażowanie i tytaniczna wręcz praca sekretarza generalnej VPI Bożeny Prochaska, która wykonując niełatwą przecież pracę administracyjną, znajdowała czas również na fachowe redakcje programów i opiekę nad młodymi artystami. Dzięki takim osobom właśnie - często niedocenianym- dobre imię Polski w świecie nigdy nie zaginie.

W sumie odbyło się 51 koncertów w cyklu „Muzyka i Technika” oraz 6 dodatkowych koncertów spoza tego cyklu. Fundusze na organizację wszystkich koncertów były uzyskiwane z własnych środków Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników w Austrii oraz dzięki poparciu Wydziału Kultury MA 7 Magistratu Wiedeńskiego, a także Stowarzyszenia Wspólnota Polska - Warszawa (środku Senatu RP) oraz Ambasady RP w Austrii.

Po trzynastu latach aktywnej działalności ta muzyczna inicjatywa uległa wygaszeniu. Kontynuowanie jej byłoby piękną sprawą, jednak - w ciągle i szybko zmieniającym się świecie - nie jest łatwo wypracować nowy kontekst, jak i skompletować odpowiedni zespół. Miejmy nadzieję, że nowe władze Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników w Austrii, przy poparciu Polskich Władz Konsularnych w Wiedniu oraz Wydziału Kultury Magistratu Miasta Wiedeń, nawiążą do dawnej polityki kulturalnej, choć oczywiście jest to zadanie z gatunku bardzo wymagających.

Koncerty:

28 lutego 2006: koncert nr 1 z cyklu „Muzyka i Technika”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien
Wykonawcy: Oleg Dergilev, gitara; Boris Pavlovski, skrzypce
W programie: Leo Brouwer, „Un-dia-de-Novembre-3”; Astor Piazzola, „Tango-Suitre-20”; Hika, Night-Club-1960 Concert d’aujourd’hui.

2 kwietnia 2006: koncert nr 2 z cyklu „Muzyka i Technika”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien, obecnych ponad 80 osób, koncert uzyskał tytuł „Pięciu Wspaniałych”.
Koncert jubileuszowy z okazji 250-lecia urodzin W.A. Mozarta
Wykonawcy: Cezary Kwapisz, fortepian; Wojciech Pławner, skrzypce; Boris Pavlovski, skrzypce; Nora Schwarzberg, altówka; Gergely Mohl, wiolonczela (razem kwartet smyczkowy)
W programie: Wolfgang Amadeusz Mozart: Sonata c-moll KV 457 i Koncertu fortepianowego C-Dur KV 415 w wersji z towarzyszeniem Kwartetu smyczkowego.

11 czerwca 2006: koncert nr 3 z cyklu „Muzyka i Technika”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien
Wykonawcy: Anna Gutowska, skrzypce; Joanna Szumieł, skrzypce; Maria Oczkowska, altówka; Gergely Mohl, wiolonczela; Cezary Kwapisz, fortepian
W programie: Johannes Brahms, Franz Schubert, Robert Schumann i Astor Piazzolla.

27 czerwca 2006: koncert nr 4 z cyklu „Muzyka i Technika”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien

Wykonawcy: Anna Gutowska, skrzypce; Zsafia Boros, gitara

W programie: Astor Piazzolla: Tango.

7 października 2006: koncert nr 5 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Jesienny”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien

Wykonawcy: Anna Gutowska, skrzypce; Zsafia Boros, gitara; Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: Johannes Brahms, Franz Liszt, Claude Debussy, José Luis Merlin, Maximo Puiol.

16 listopada 2006: koncert nr 6 z cyklu „Muzyka i Technika”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien

Wykonawcy: Anna Gutowska, skrzypce; Marianna Oczkowska, skrzypce

W programie: Henryk Mikołaj Górecki: Sonata na dwoje skrzypiec op. 10; Kaprysy nr 1; Kaprysy nr 2.

17 listopada 2006: koncert nr 7 z cyklu „Muzyka i Technika”, Ambasada RP w Wiedniu

Wykonawca: Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: Fryderyk Chopin, Karol Szymanowski, Witold Lutosławski.

5 grudnia 2006: koncert nr 8 z cyklu „Muzyka i Technika”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien

Wykonawca: Marek Długosz, gitara klasyczna

W programie: „Hommage a Chopin” (dzieła kompozytorów z Hiszpanii, Brazylii i Polski sławiące muzykę Chopina).

16 grudnia 2006: koncert nr 9 z cyklu „Muzyka i Technika”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien

Wykonawcy: Anna Gutowska, skrzypce; Zsafia Boros, gitara

W programie: Kolędy polskie oraz międzynarodowe.

20 stycznia 2007: koncert nr 10 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Noworoczny”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien

Wykonawcy: Anna Gutowska, skrzypce; Marianna Oczkowska, skrzypce; Joanna Szumiela, altówka; Gergely Mohl, wiolonczela; Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: Claude Debussy: Images; Fryderyk Chopin; Antonin Dvorak: Tercet; Juliusz Zarębski: Kwintet fortepianowy.

20 lutego 2007: koncert nr 11 z cyklu „Muzyka i Technika”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien

Wykonawca: Marek Długosz, gitara klasyczna

W programie: utwory kompozytorów iberyjskich.

17 marca 2007: koncert nr 12 z cyklu „Muzyka i Technika”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien

Wykonawcy: Wojciech Pławner, skrzypce; Cezary Kwapisz, fortepian; Stephanie Atanasov, sopran, solistka Opery w Dreźnie; Milena Piszczorowicz, fortepian

W programie: Pablo de Sarasate, Henryk Wieniawski, Ludwig van Beethoven oraz pieśni Schuberta, Mahlera, Wolffa, Schumanna i Brahmsa.

24 listopada 2007: koncert nr 13 z cyklu „Muzyka i Technika”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien

Wykonawcy: Wojciech Pławner, skrzypce; Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: Fryderyk Chopin: 12 Etiud; Karol Szymanowski: Wariacje b-moll op. XIII; Camille Saint-Saëns: etiuda w formie walca; Leopold Auer: transkrypcja 24 kaprysu Niccolò Paganiniego na skrzypce i fortepian.

15 grudnia 2007: koncert nr 14 z cyklu „Muzyka i Technika”, Restauracja, Strozzigasse nr 10, 1080 Wien.

Wykonawcy: Barbara Lefik, sopran; Cezary Kwapisz, pianino elektryczne (akompaniament)

W programie: Kolędy i pastorałki.

19 stycznia 2008: koncert nr 15 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Noworoczny”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien

Wykonawcy: Cezary Kwapisz, fortepian; Anna Gutowska, skrzypce; Gergely Mohl, wiolonczela

W programie: Dimitri Szostakowicz : Trio e-moll op. 67; Astor Piazzolla : Le Grand Tango.

5 lutego 2008: koncert nr 16 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Arie operetkowe”, Sala konferencyjna Ingenieurhaus, Eschenbachgasse 9, 1010 Wien

Wykonawcy: Barbara Lefik, sopran; Michael Wagner, tenor liryczny; Shoko Kanno (Japonia), mezzosopran; Asoko Shiohama (Japonia), sopran koloraturowy; Halina Piskorski, fortepian

W programie: fragmenty operetek Johanna Straussa, Franz Lehara, Josefa Lannera i innych.

15 kwietnia 2008: koncert nr 17 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Wiosny”, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Mari-Lis Uibo, skrzypce; Mehrdokht Manavi, fortepian; Wojciech Pławner, skrzypce; Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: Johannes Brahms: Sonata G-Dur, Taniec węgierski nr 5; Andres Uibo: Bach in Spiegel; Aminoullah Hosein: Karawana; Henryk Wieniawski: Polonez D-Dur op. 4; Sir Edward Elgar: Chanson d'Amour; Sergiej Prokofiev: Sonata f-moll op. 80; Johannes Brahms: Taniec węgierski nr 5.

26 kwietnia 2008: koncert nr 18 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Nowa Klasyka”, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Anna Gutowska, skrzypce; Gergely Mohl, wiolonczela; Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: Georg Friedrich Händel; Johan Halvorsen: Passacaglia; Astor Piazzolla: Quatro Stagioni; Igor Strawinski: Suite; Fryderik Rzewski: Down by the River; Isac Albeniz: Navarra; Jules Massenet: Mediation (opera Thais); Niccolo Paganini: Perpetuum Mobile.

31 maja 2008: koncert nr 19 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Recital fortepianowy”, Klaviergalerie - Kaisersaal 1070 Wien

Wykonawca: Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: Ludwig van Beethoven: Sonata fortepianowa A-dur; Karol Szymanowski: Wariacje b-moll; Robert Schumann, Fantazja op. 17; Franz Liszt, Tannhäuser, Parafraza Koncertowa.

18 października 2008: koncert nr 20 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert muzyki polskiej”, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Anna Gutowska, skrzypce; Cezary Kwapisz, fortepian
W programie: Fryderyk Chopin, Karol Szymanowski, Henryk Wieniawski.

15 grudnia 2008: koncert nr 21 z cyklu „Muzyka i Technika”, Nowa siedziba VPI - Atelier Architektów Jedlicka-Raczew-Schrom-Gschwandnerstraße 26; 1170 Wien

Wykonawcy: Joanna Dobrakowska, sopran; członkinie i członkowie VPI („wspólne śpiewanie”); Cezary Kwapisz, pianino elektryczne
W programie: kolędy i pastorałki.

17 stycznia 2009: koncert nr 22 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Noworoczny” połączony z wystawą malarstwa Bärbel Jedlicka, Sala Sobieskiego - PAN, Moderacja: Liliana Niesielska.

5 kwietnia 2009: koncert nr 23 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Wiosenny”

30 listopada 2009: koncert nr 24 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Niezapomniane melodie”, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Barbara Lefik, sopran; Julian Alberto Henao Gonzales, tenor; Roman Teodorowicz, fortepian
W programie: melodie operetkowe.

12 grudnia 2009: koncert nr 25 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Spotkanie wigilijne”, Restauracja Strozzigasse 10 1080 Wien

Wykonawcy: Ewa Paprotna, śpiew; Cezary Kwapisz, pianino elektryczne

W programie: kolędy.

30 stycznia 2010: koncert nr 26 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Noworoczny”, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Cezary Kwapisz, fortepian; Julian Alberto Henao Gonzales; Tenor; Anna Gutowska, skrzypce.

30 marca 2010: koncert nr 27 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Salon Chopinowski”, z okazji 200-urodzin Fryderyka Chopina (1.03.1810-Żelazowa Wola), Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Cezary Kwapisz, fortepian; Gergery Mohl, wiolonczela
W programie: Fryderyk Chopin.

24 kwietnia 2010: koncert nr 28 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Nowa Klasyka”

Wykonawcy: Cezary Kwapisz, fortepian; Michał Białk, fortepian.

15 czerwca 2010: koncert nr 29 z cyklu „Muzyka i Technika” - wykład naukowy: „La Historia del Tango”, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Cezary Kwapisz, fortepian; Anna Gutowska, skrzypce; Quintet Kathrin Buczak (Paul Friesenbichler, gitara; Jarosław Gauszko, akordeon; Beatrix Garcia Panach, kontrabas, Kathrin Buczak, fortepian.

16 października 2010: koncert nr 30 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Przez Sztukę do wolności”, 150-urodziny Ignacego Jana Paderewskiego, Sala Rycerska PAN

Wykonawcy: Anna Gutowska, skrzypce; Cezary Kwapisz, fortepian; Sabina Zapiór, śpiew

W programie: Astor Piazzolla, Jules Messenet, Johannes Brahms, Antonin Dvorak, Karol Szymanowski, Ignacy Jan Paderewski.

11 grudnia 2010: koncert nr 31 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Magiczna Wigilia”, Restauracja Strozzigasse 10, 1080 Wien

Wykonawcy: Janusz Monarcha, tenor (znakomity solista wiedeńskiej, państwowej Opery Narodowej w Wiedniu); Anna Gutowska, skrzypce; Cezary Kwapisz, pianino elektryczne (akompaniament)

W programie: kolędy i pastorałki.

28 stycznia 2011: koncert nr 32 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Noworoczny”, Klaviergalerie - Kaisersaal

W programie: pieśni Franza Liszta.

25 marca 2011: Koncert z nr. 33 „Muzyka i Technika” - „Kompozytorzy XX wieku”.

19 czerwca 2011: koncert nr 34 z cyklu „Muzyka i Technika”, Quartet Smyczkowy.

15 września 2011: koncert nr 35 z cyklu „Muzyka i Technika”, w siedzibie VPI, Atelier Architektów Jedlicka-Raczew-Schrom - Gschwandnerstraße. 26, 1700 Wien, połączony z wystawą malarstwa Bärbel Jedlicka

Wykonawca: Cezary Kwapisz, fortepian.

5 listopada 2011: koncert nr 36 z cyklu „Muzyka i Technika” - recital fortepianowy in Memoriam Franz Liszt, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawca: Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: fortepianowe miniatury wirtuozowskie z XIX wieku.

10 grudnia 2011: koncert nr 37 z cyklu „Muzyka i Technika” - wigilia Bożego Narodzenia, restauracja Strozzigasse

Wykonawcy: Ewa Paprotna, mezzosopran; Julian Alberto Henao Gonzales, tenor; Cezary Kwapisz, pianino elektryczne

W programie: kolędy.

24 stycznia 2012: koncert nr 38 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Noworoczny”, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: „Szymanowski, Witkacy, Rubinstein w Zakopanem” wg. scenariusza napisanego

przez Michała Białka i Cezarego Kwapisza. Narracja: Krzysztof Wnuk - aktor Teatru Witkacego z Zakopanego.

19 kwietnia 2012: koncert nr 39 z cyklu „Muzyka i Technika” - rocznica 150-tych urodzin Claude’a Debussy (22 sierpnia 1862), Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Petra Pogady, fortepian; Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: Claude Debussy, Johannes Brahms, Franz Schubert, Franz Liszt.

12 października 2012: koncert nr 40 z cyklu „Muzyka i Technika” - Koncert multimedialny, Sala Rycerska - PAN

Wykonawcy: Cezary Kwapisz, fortepian; Michał Białk, fortepian.

14 grudnia 2012: koncert nr 41 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Polska Restauracja”

Wykonawcy: Ewa Paprotna, sopran; Cezary Kwapisz, pianino elektryczne (akompaniament)

W programie: kolędy.

18 stycznia 2013: koncert nr 42 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Die Reise im Trio-Jazz Express”, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Roman Britschgi; Lubomir Gospodinov; Jörg Reisner

W programie: kompozycje własne wykonawców.

17 kwietnia 2013: koncert nr 43 z cyklu „Muzyka i Technika”, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Vladimir Babeshko, altówka; Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: Fryderyk Chopin, Franz Liszt, Robert Schumann i Johannes Brahms.

14 października 2013: koncert nr 44 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Klasyczna Romantyka”, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawcy: Theresia Rosendorfer, skrzypce; Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: Robert Schumann, Franz Schubert, Fryderyk Chopin.

15 grudnia 2013: koncert nr 45 z cyklu „Muzyka i Technika” = wigilia w Restauracji Strozzigasse

Wykonawcy: Marek Kudlicki, fortepian; Agnieszka Lis, mezzosopran; Mateusz Kaspak- Łabudziński, skrzypce

W programie: kolędy.

27 stycznia 2014: koncert nr 46 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Noworoczny”, Sala Rycerska - PAN

Wykonawcy: Cezary Kwapisz, fortepian; Julian Alberto Henao Gonzales, tenor

W programie: Johann Sebastian Bach, Georg Friedrich Händel, George Gershwin oraz arie z oper i operetek a także pieśni latynoamerykańskie.

7 kwietnia 2014: koncert nr 47 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Wiosenny”, Sala Rycerska - PAN

Wykonawcy: Cezary Kwapisz, fortepian; Michał Biały, fortepian

W programie: Fryderyk Chopin i Sergiej Rachmaninow.

13 października 2014: koncert nr 48 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Jesienny”, Kaiser Saal in Klaviergalerie, Kaiserstraße 10

Wykonawca: Cezary Kwapisz, fortepian (recital fortepianowy)
W programie: Johann Sebastian Bach, Franz Liszt, Ludwig van Beethoven.

12 grudnia 2014: koncert - wigilia VPI, Weihburggasse, 1010 Wien
Wykonawcy: Urszula Rojek, sopran; Kathrin Buczak, pianino elektryczne (akompaniament)

W programie: kolędy.

17 stycznia 2015: koncert nr 49 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Noworoczny”, Kaisersaal-Klaviergalerie przy Kaiserstraße 10

Wykonawcy: Julian Alberto Henao Gonzales, tenor; Cezary Kwapisz, fortepian

W programie: Gioachino Rossini, Wolfgang Amadeus Mozart, Franz Lehar, Johann Strauß, M. Greber, Carlos Gardel, Franz Schubert, Karol Szymanowski, Fryderyk Chopin, Franz Liszt i inni.

11 kwietnia 2015: „Koncert Wiosenny” w Wiener Neudorf.

Wykonawcy: Anna Emanuela Politalska, sopran; Rafał Mokrzycki, fortepian

W programie: utwory Beethovena, Brahmsa, Cziffra, Cilea, Schumanna, Bizeta, Chopina, Liszta, Belliniego i Verdiego.

13 października 2015: koncert nr 50 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Polscy Kompozytorzy”, Sala Sobieskiego - PAN

Wykonawca: Marcin Dominik Głuch („samotnik z wyspy Bornholm”), pianista i kompozytor polskiego pochodzenia na stałe mieszkający w Szwecji

W programie: muzyka polskich kompozytorów.

10 stycznia 2016: koncert nr 51 z cyklu „Muzyka i Technika” - „Koncert Noworoczny”, Kaisersaal-Klaviergalerie przy Kaiserstraße 10

Wykonawcy: Jekaterina Michailova, sopran; Julian Alberto Henao Gonzales, tenor; Mennan Bërveniku, fortepian (akompaniament)

W programie: utwory na fortepian W.A. Mozarta i F. Schuberta oraz pieśni kompozytorów europejskich i południowoamerykańskich.

6 października 2016: „Koncert Jesienny” - „Muzyka łączy kontynenty” w Sali Barokowej Starego Ratusza w Wiedniu przy Wipplinger Straße 8

Wykonawcy: Jerilin Chou, sopran oraz Kathrin Buczak, fortepian

W programie: utwory kompozytorów ze wszystkich kontynentów.

12 października 2018: „Koncert Jesienny” w siedzibie VPI, Atelier Architektów Jedlicka-Raczew-Schrom - Gschwandnerstraße. 26, 1700 Wien

Wykonawcy: Anna Kamińska, śpiew oraz Alicja Wasilewska, pianino.

29 czerwca 2019: „Koncert Letni”, Piwnica „Takt” zespół „Blue Sound Quintett” w składzie: Anna Gutowska, skrzypce; Nikola Djoric, akordeon; Kathrin Buczak, fortepian; Paul Friesenbichler, gitara; Markus Ess, kontrabas; Yura Cerkovnik, gitara

W programie: Sergiej Rachmaninow i Fryderyk Chopin, tango argentyńskie, a także tanga z Finlandii i z Polski.

27 września 2019: „Koncert Jesienny”, Piwnica „Takt”

Wykonawcy: Anna Kamińska, wokół oraz Alicja Wasilewska, pianino.

Recenzje wybranych koncertów dostępne są w witrynie internetowej VPI www.vpivienna.org.

Andrzej Kempa - prezes stowarzyszenia „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria”, założyciel i red. nac. serwisu informacyjnego „Polonia Sport”

Od idei do sukcesu wspólnoty sportowej Polonii w Austrii - 20 lat „Światowych Igrzysk Polonijnych - Polonia Austria” oraz 15 lat serwisu „Polonia Sport”

Sport od zawsze był jednym z najtrwalszych mostów łączących Polaków rozsianych po świecie. Przez dwie dekady działalności stowarzyszenia „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria” oraz piętnaście lat funkcjonowania serwisu informacyjnego „Polonia Sport” powstała wyjątkowa przestrzeń wspólnoty, w której sport stał się narzędziem integracji, dialogu i pielęgnowania tożsamości narodowej. Niniejsza publikacja jest zapisem tej drogi — od idei i społecznego zaangażowania, poprzez organizację międzynarodowych wydarzeń sportowych, aż po budowanie trwałej sieci współpracy polonijnych środowisk na całym świecie.

Misja i cele statutowe Stowarzyszenia „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria”

Stowarzyszenie „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria” jest organizacją pozarządową o charakterze non profit, powołaną w celu systemowego wspierania, organizowania i rozwijania aktywności sportowej w środowisku Polonii mieszkającej w Republice Austrii oraz obywateli austriackich pochodzenia polskiego. Działalność stowarzyszenia opiera się na idei sportu jako uniwersalnej płaszczyzny integracji społecznej, dialogu międzykulturowego oraz podtrzymywania więzi narodowych z Polską.

Stowarzyszenie kontynuuje i rozwija zapoczątkowany w 2006 roku ruch Igrzysk Polonijnych w Austrii, nadając mu trwałe ramy instytucjonalne oraz programowe, zgodne z międzynarodowymi standardami organizacji sportowych i zasadami fair play.

Organizacja i promocja wydarzeń sportowych

Jednym z podstawowych celów statutowych stowarzyszenia jest organizacja imprez sportowych skierowanych do obywateli polskich mieszkających w Austrii oraz obywateli Austrii pochodzenia polskiego („Polacy za granicą”). Działania te obejmują zarówno wydarzenia o charakterze lokalnym i regionalnym, jak i udział w międzynarodowych inicjatywach sportowych Polonii.

Szczególne miejsce w działalności stowarzyszenia zajmuje organizacja i promocja zimowych oraz letnich igrzysk, stanowiących kulminację całorocznej aktywności sportowej. Igrzyska te pełnią funkcję integracyjną, edukacyjną i reprezentacyjną, umożliwiając wspólny udział sportowców amatorskich i półprofesjonalnych w rywalizacji prowadzonej zgodnie z zasadami etyki sportowej.

W ramach realizacji celów statutowych, stowarzyszenie prowadzi i koordynuje organizację treningów przygotowawczych do zawodów sportowych, dostosowanych do różnych grup wiekowych i poziomów zaawansowania. Działania te służą nie tylko poprawie wyników sportowych uczestników, lecz także promocji zdrowego stylu życia oraz aktywności fizycznej jako elementu codziennego funkcjonowania Polonii.

Integralnym elementem przygotowań do igrzysk jest również opracowywanie i dystrybucja pakietów startowych, zapewniających uczestnikom odpowiednie warunki organizacyjne, informacyjne i promocyjne, zgodne z obowiązującymi standardami wydarzeń sportowych.

Integracja i wspólnota poprzez sport

Stowarzyszenie w sposób szczególny akcentuje wspieranie integracji społecznej poprzez wspólny udział obywateli Austrii i Polaków mieszkających za granicą w zimowych i letnich igrzyskach oraz innych inicjatywach sportowych. Sport traktowany jest jako przestrzeń spotkania, budowania relacji i wzajemnego zrozumienia, niezależnie od różnic kulturowych czy narodowościowych.

Poprzez wspólne działania sportowe stowarzyszenie przyczynia się do wzmocnienia pozytywnego wizerunku Polonii w Austrii oraz do kształtowania postaw otwartości, współpracy i solidarności.

Ważnym obszarem działalności jest opracowywanie wspólnych celów oraz koordynowanie funkcji sportowych w taki sposób, aby wszystkie podejmowane inicjatywy były realizowane zgodnie z zasadami fair play, etyki sportowej oraz regulaminami uznanych międzynarodowych federacji sportowych.

Stowarzyszenie dąży do pielęgnowania i upowszechniania sportu rekreacyjnego, ze szczególnym uwzględnieniem aktywności sportowej swoich członków, a także do promowania odpowiedzialnego i bezpiecznego uprawiania sportu na wszystkich poziomach zaawansowania.

Działalność społeczna, charytatywna i kulturalna

Zgodnie z celami statutowymi, stowarzyszenie prowadzi również działalność o charakterze społecznym i charytatywnym. Obejmuje ona: zbieranie datków, organizację i realizację imprez charytatywnych oraz przedsięwzięć o charakterze pożytku publicznego, często połączonych z wydarzeniami sportowymi.

Ponadto stowarzyszenie inicjuje i realizuje działania sportowe i kulturalne, które sprzyjają popularyzacji polskiej kultury, tradycji i historii w środowisku austriackim oraz polonijnym. Działania te wzmocniają rolę sportu jako narzędzia dyplomacji społecznej i kulturowej.

Cele statutowe stowarzyszenia „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria” tworzą spójną podstawę dla długofalowego rozwoju sportu polonijnego w Austrii. Organizacja ta łączy aktywność sportową z misją społeczną, edukacyjną i kulturową, przyczyniając się do budowania trwałych więzi Polonii z Polską oraz do umacniania międzynarodowej współpracy w duchu wartości olimpijskich.

Powstanie i rozwój stowarzyszenia „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria”

Ruch Igrzysk Polonijnych w Austrii oraz działalność stowarzyszenia „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria” stanowią ważny element integracji sportowej Polonii austriackiej oraz jej aktywnego udziału w międzynarodowym ruchu sportu polonijnego.

Celem działalności ruchu Igrzyska Polonijne, a następnie zarejestrowanego stowarzyszenia, jest godne reprezentowanie Polonii austriackiej oraz jej przyjaciół podczas największych międzynarodowych wydarzeń sportowych Polonii, w szczególności Letnich i Zimowych Światowych Igrzysk Polonijnych. Organizacja podejmuje również działania na rzecz wspierania i współorganizowania udziału reprezentantów Polonii austriackiej w międzynarodowych zawodach sportowych.

Poprzez swoją aktywność stowarzyszenie dąży do popularyzacji sportu w środowiskach polonijnych, podtrzymywania więzi z ojczyzną oraz pielęgnowania polskiej kultury i tożsamości narodowej. Istotnym aspektem działalności jest także promocja Polski oraz jej dorobku kulturowego w środowisku międzynarodowym.

Początki zorganizowanego ruchu Igrzysk Polonijnych w Austrii sięgają października 2006 r. Wówczas Andrzej Kempa wystąpił z inicjatywą utworzenia grupy przygotowującej sportowców Polonii austriackiej do udziału w Igrzyskach Polonijnych. Podczas spotkań z czołowymi działaczami sportowymi Polonii w Wiedniu powierzono mu zadanie zorganizowania szerszego forum przedstawicieli największych polonijnych organizacji sportowych działających na terenie Austrii.

Kolejnym istotnym etapem było spotkanie, które odbyło się w kwietniu 2007 r. w siedzibie Stacji Naukowej PAN w Wiedniu, tj. w byłym Domu Polskim, w sali im. Mikołaja Kopernika przy Boerhaavegasse 25. W zebraniu uczestniczyli przedstawiciele największych polonijnych organizacji sportowych w Austrii: Polskiego Stowarzyszenia Sportowego w Austrii, Polskiego

Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół Polski” w Austrii oraz Polskiego Klubu. Podczas spotkania powołano nieformalny, ponad organizacyjny „Społeczny Ruch - Igrzyska Polonijne 2007”.

Pracami Ruchu kierował Komitet Organizacyjny, w którego skład weszli (w kolejności alfabetycznej): Michał Gąsiorowicz (Polski Klub), Lech Krawczyk (Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół Polski” w Austrii), Andrzej Kempa (Polskie Stowarzyszenie Sportowe w Austrii), Andrzej Lech (Wspólnota Polskich Organizacji w Austrii - Forum Polonii) oraz Adam Turczyński (sportowiec niezrzeszony).

Na kadencję 2007-2009 funkcję przewodniczącego Komitetu powierzono Andrzejowi Kempie. Ustalono również zasadę, zgodnie z którą przygotowaniami reprezentacji Polonii austriackiej do kolejnych Igrzysk Polonijnych mieli kierować - rotacyjnie - przedstawiciele organizacji sportowych działających w Austrii, o ile Komitet nie postanowi inaczej. Honorowy patronat nad Społecznym Ruchem objęli Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Austrii oraz Wspólnota Polskich Organizacji w Austrii - Forum Polonii.

W listopadzie 2008 r. podjęto decyzję o przyjęciu nowej nazwy ruchu: Komitet Organizacyjny Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria. Jednocześnie, na wniosek Adama Turczyńskiego i Michała Gąsiorowicza, Andrzej Kempa został jednogłośnie wybrany na przewodniczącego Komitetu na kolejną kadencję 2009-2011.

W marcu 2009 r., w celu usprawnienia działalności oraz nadania jej formalnych ram prawnych, Komitet podjął decyzję o rejestracji stowarzyszenia pod nazwą „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria”. Wniosek ten został przyjęty przy jednym głosie wstrzymującym. Zadanie rejestracji oraz założenia konta bankowego powierzono Andrzejowi Kempie, Michałowi Gąsiorowiczowi oraz Elżbiecie Orłowski.

Jednocześnie dokonano wyboru władz stowarzyszenia na kadencję 2009-2013: prezes - Andrzej Kempa, sekretarz - Elżbieta Orłowski, skarbnik - Michał Gąsiorowicz.

Na lata 2013-2017 skład Zarządu przedstawiał się następująco: prezes - Andrzej Kempa, sekretarz - Julian Gaborek, skarbnik⁹ - Adam Turczyński.

Dodatkowo powołano, na lata do 2017 r., funkcje wspierające działalność stowarzyszenia: kapelan stowarzyszenia - ks. KR Pater Mag. Edward Daniel SAC, doradca ds. merytoryczno-organizacyjnych - Elżbieta Orłowski, specjalista ds. projektów międzynarodowych - Marek Czenczek.

Wybrano również przedstawicieli regionalnych odpowiedzialnych za koordynację działań na terenie Tyrolu, Vorarlbergu, Styrii, Salzburga, Górnej Austrii oraz Wiednia.

Znaczenie działalności

Powstanie stowarzyszenia „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria” było naturalnym etapem rozwoju polonijnego ruchu sportowego w Austrii, zmierzającego do lepszej koordynacji udziału sportowców polonijnych z Austrii w Igrzyskach Polonijnych oraz w polonijnych wydarzeniach sportowych. Organizacja ta stworzyła trwałe ramy instytucjonalne dla reprezentowania Polonii austriackiej na arenie międzynarodowej, umacniając jednocześnie rolę sportu jako narzędzia integracji, budowania tożsamości narodowej oraz promocji Polski poza jej granicami.

Efektom wieloletniej działalności stowarzyszenia „Igrzyska Polonijne - Polonia Austria” (SIPPA) oraz konsekwentnej koordynacji zespołu austriackiego przez prezesa stowarzyszenia było systematyczne rozbudowywanie w latach 2005-2017 reprezentacji sportowej Polonii austriackiej. Drużyna ta z powodzeniem uczestniczyła zarówno w letnich, jak i zimowych igrzyskach polonijnych, osiągając znaczące sukcesy sportowe i organizacyjne.

---

⁹ Funkcję skarbnika w okresie od 1 sierpnia 2009 r. do 12 września 2012 r. pełnił Michał Gąsiorowicz.

Ukoronowaniem tych działań był największy w historii Polonii austriackiej sukces sportowy, odniesiony podczas Światowych Igrzysk Polonijnych w 2011 r., które odbyły się na Dolnym Śląsku. W zawodach tych wzięła udział rekordowa liczba ponad 2 000 uczestników z całego świata. Reprezentacja Polonii austriackiej liczyła wówczas 146 zawodników i zajęła trzecie miejsce w klasyfikacji medalowej drużyn, co do dziś pozostaje najwyższym osiągnięciem tej reprezentacji.

Puchar w imieniu drużyny z Austrii odebrał koordynator i kierownik reprezentacji, a zarazem prezes stowarzyszenia SIPPA, Andrzej Kempa, z rąk przedstawiciela organizatorów Igrzysk - Arkadiusza Zagrodnika, dyrektora Dolnośląskiej Federacji Sportu.

Na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat zawodnicy reprezentujący Polonię austriacką zdobyli łącznie blisko 400 medali. Szczególne miejsce w historii tych osiągnięć zajmuje rodzina Kempa - Andrzej, Natalia i Radek - która łącznie wywalczyła niemal sto medali, stanowiąc najbardziej utytułowaną na Igrzyskach rodzinę w dziejach sportu polonijnego w Austrii.

Team Austria na Światowych Letnich Igrzysk Polonijnych

Idea organizowania Igrzysk Polonijnych sięga okresu międzywojennego. Podczas Kongresu Polonii Świata w 1933 r. zapadła decyzja o zorganizowaniu międzynarodowej imprezy sportowej, integrującej Polaków mieszkających poza granicami kraju. Już rok później, w 1934 r., do Polski przybyły największe gwiazdy ówczesnego sportu, m.in. Stanisława Walasiewiczówna oraz Janusz Kusociński. Uroczyste otwarcie Igrzysk zgromadziło na stadionie Legii całą elitę polityczną II Rzeczypospolitej — z prezydentem Ignacym Mościckim, premierem, marszałkami Sejmu i Senatu oraz przedstawicielami duchowieństwa.

Niestety, przed II wojną światową Igrzyska Polonijne odbyły się tylko jeden raz. W okresie powojennym, w realiach systemu

komunistycznego, władze nie tylko nie wspierały tej inicjatywy, ale wręcz negowały istnienie Polonii jako zorganizowanej wspólnoty. Dopiero w czasach Edwarda Gierka, w czterdziestą rocznicę pierwszych zmagani sportowych, w 1974 r. w Krakowie zorganizowano II Światowe Igrzyska Polonijne. Wkrótce potem ich kontynuację przerwało wprowadzenie stanu wojennego.

Udział Polonii z Austrii w Igrzyskach Polonijnych ma wieloletnią tradycję. Z relacji starszych działaczy sportowych wynika, że w początkowych latach grupa ta liczyła od kilku do kilkunastu uczestników. Osobiście mam możliwość uczestniczenia i obserwowania zarówno Letnich, jak i Zimowych Igrzysk Polonijnych od blisko 20 lat, co oznacza niemal dwadzieścia edycji tego wydarzenia.

Z perspektywy tzw. Teamu Austria, czyli grupy zawodników zgłaszających udział w zawodach z podaniem miejsca zamieszkania w Austrii, na szczególne wyróżnienie zasługują dwie edycje Igrzysk, które miały decydujący wpływ na budowę reprezentacji Polonii austriackiej, jej integrację oraz popularyzację sportu w tym środowisku. Były to XII Światowe Letnie Igrzyska Polonijne w Warszawie (2005 r.) oraz XV Światowe Letnie Igrzyska Polonijne na Dolnym Śląsku (2011 r.). Pierwsze z nich stały się swoistym kamieniem węgielnym dla Teamu Austria, drugie natomiast ujawniły ogromny potencjał sportowy Polonii znad Dunaju i przyniosły jej spektakularny sukces w rywalizacji z reprezentacjami z całego świata.

XII Światowe Letnie Igrzyska Polonijne w Warszawie

Igrzyska w Warszawie w 2005 r. miały charakter wyjątkowy i rekordowy. Rozpoczęły się nabożeństwem w Archikatedrze św. Jana, podczas którego w homilii szczególnie podkreślano znaczenie spotkania Polonii z całego świata oraz ideę miłości, pokoju i jedności. Niezwykle wzruszającym momentem dla uczestników

zgrupowanych na Placu Zamkowym było wykonanie „Gaude Mater Polonia”, którego publiczność wysłuchała na stojąco.

Dramatycznego wymiaru uroczystości dodał fakt aresztowania, tuż przed przyjazdem do Polski, kierownika drużyny i prezesa Sokoła Grodno - Mieczysława Jaśkiewicza. Nawiązując do tego wydarzenia, Kazimierz Ujazdowski w swoim przemówieniu powiedział: „To, że pomimo prześladowań reprezentacja Polaków z Białorusi zmierza na Igrzyska, jest znakiem triumfu idei sportowej i Polski bez granic. Nikt nie zagłuszy praw Polaków na Białorusi.”

Ceremonię otwarcia zakończyła efektowna „wodna kurtyna”, na której - przy użyciu techniki laserowej - wyświetlono obrazy z inauguracji, logo Igrzysk oraz symbole olimpijskie.

W rywalizacji sportowej rozegranej w 18-tu dyscyplinach wzięło udział 1017 uczestników, którym wręczono łącznie 517 medali. Podczas zawodów ustanowiono 15 rekordów Igrzysk Polonijnych, z czego najwięcej - aż sześć - należało do 13-letniej pływaczki Moniki Neary z Kanady. Klasyfikację medalową wygrała reprezentacja Białorusi, wyprzedzając drużyny Niemiec i Kanady. Uczestnicy Igrzysk reprezentowali Polskę z 28 państw, a wydarzenie relacjonowało 38 akredytowanych dziennikarzy z 7 krajów, co potwierdzało jego międzynarodowy i prestiżowy charakter.

Zawodnicy z Austrii nie występowali jeszcze wówczas jako jednolity Team Austria, reprezentując różne środowiska i organizacje. Najliczniejszą grupę stanowili sportowcy z Polskiego Klubu, na czele z prezesem Michałem Gąsiorewiczem. Kolejne ekipy tworzyli zawodnicy Polskiego Stowarzyszenia Sportowego, TG „Sokół”, Szkoły Polskiej, a także osoby niezrzeszone. Łącznie z Austrii wystartowało 40 zawodników — 12 kobiet i 28 mężczyzn, którzy zajęli 11. miejsce w klasyfikacji medalowej, zdobywając 16 medali. Multimedalistami zostali: Natalia Kempa, Gerlinde Starzyński, Ewa Ptaszyńska, Władysław Starzyński, Leszek Ptaszyński, Andrzej

Kempa oraz Krystyna Vohrycka. Medale złote wywalczyli: Natalia Kempa, Władysław Starzyński, Andrzej Kempa, Ewa Ptaszyńska, Radek Kempa oraz Katarzyna Kurczyk. Szczególny sukces odniosła załoga żeglarska Polskiego Klubu, która zdobyła Puchar za I miejsce w żeglarstwie. Równie spektakularne zwycięstwo miało miejsce w niezwykle widowiskowym Turnieju Rodzinnym, w którym triumfowała rodzina Kempów. Za ten sukces otrzymała nie tylko puchar, złote medale i liczne nagrody rzeczowe, ale także specjalne wyróżnienie organizatorów za wyjątkowe osiągnięcie sportowe.

Turniej Rodziny, trwający wiele godzin i obejmujący liczne konkurencje, zgromadził 28 drużyn. Rodzina Kempów zwyciężyła z ogromną przewagą, zdobywając 124 punkty. Drugie miejsce zajęła usportowiona rodzina Antosików z Niemiec (99 pkt), a trzecie - rodzina Bławackich z Białorusi (97 pkt). Ta rywalizacja cieszyła się ogromną popularnością wśród rodzin z Austrii - w kolejnych edycjach Igrzysk zwycięski puchar w Turnieju Rodzinnym wielokrotnie trafiał do rodziny Kempów, a w późniejszych latach do rodziny Michalskich z Austrii.

Uroczysta ceremonia zakończenia XII Światowych Igrzysk Polonijnych, która odbyła się w Łazienkach Królewskich, była godnym i podniosłym zwieńczeniem sportowych zmagania. W swoim przemówieniu wiceprezydent Warszawy Władysław Stasiak podkreślił znaczenie obecności sportowców polonijnych, mówiąc m.in.: „To my, warszawiacy, powinniśmy Wam dziękować - polscy olimpijczycy - że ubarwiliście życie tego miasta. Dzisiaj, tutaj w Łazienkach, jesteście jedną wielką rodziną i mam nadzieję, że ten polski, olimpijski ogień zabierzecie ze sobą do domów na całym świecie”.

Światowe Letnie Igrzyska Polonijne (2007-2009)

Mimo że reprezentacja Austrii wystąpiła jeszcze jako niezorganizowana grupa, to właśnie podczas tych Igrzysk narodził się

duch wspólnoty i tożsamości sportowej. Już na kolejnych XIII Światowych Letnich Igrzyskach Polonijnych w Słupsku w 2007 r. wystartowała jednolicie ubrana, 70-osobowa drużyna z Austrii. Zawodnicy 33-krotnie meldowali się w finałach, zdobywając łącznie 12 medali - 4 srebrne i 8 brązowych.

Największym sukcesem było drugie miejsce drużyny PSV Segromy w turnieju siatkarskim, a także drugie miejsce załogi żeglarskiej Polskiego Klubu ze sternikiem Michałem Gąsiorewiczem. Multimedalistami reprezentacji byli: Natalia Kempa, Emil Dyrz oraz Jerzy Rutkiewicz. Brak złotych medali sprawił jednak, że w klasyfikacji drużynowej Austria ponownie uplasowała się w drugiej dziesiątce.

Kolejne, XIV Światowe Letnie Igrzyska Polonijne, odbyły się w Toruniu w 2009 r. W zawodach wystartowało blisko 1100 uczestników z 29 krajów, rywalizujących w 23 dyscyplinach sportowych, w których wręczono łącznie 740 medali. Klasyfikację medalową wygrała reprezentacja Niemiec, wyprzedzając Kanadę oraz Litwę. Reprezentacja Austrii, licząca 88 zawodników, zajęła 8. miejsce w klasyfikacji medalowej, zdobywając 29 medali: 3 złote, 12 srebrnych i 14 brązowych. Dodatkowo przyznano wyróżnienie Fair Play dla rodziny Kempów oraz drużyny żeglarskiej Michała Gąsiorewicza. Po raz pierwszy w historii Igrzysk zawodnik z Austrii - Andrzej Kempa - otrzymał nominację Prezydenta Miasta Torunia Michała Zaleskiego do Rady Igrzysk Polonijnych, co stanowiło wyjątkowe wyróżnienie i potwierdzenie jego zaangażowania w rozwój sportu polonijnego.

Największe sukcesy drużynowe reprezentacja Austrii odniosła w:

- żeglarstwie, gdzie Michał Gąsiorewicz wraz z zespołem Polskiego Klubu (Michał Gąsiorewicz, Bogumiła Mazur, Eva Kocvera, Herta Schön) zdobył Puchar za I miejsce,
- Turnieju Rodzinnym, w którym triumfowała rodzina Kempów (Andrzej, Natalia i Radek).

Najwięcej medali dla Teamu Austria zdobył Radek Kempa, natomiast multimedalistami zostali: Natalia Kempa, Leszek Kamiński, Marek Ziółkowski, Adam Szczepański, Andrzej Kempa, Martin Ziółkowski, Emil Dyrz oraz Mirek Kozłowski.

Na szczególne uznanie zasługuje również drużyna siatkarska PSV Segromy - Building Plastic, która zajęła III. miejsce, występując w składzie: Dariusz Duc, Rafał Murczkiewicz, Marek Omyła, Wojciech Hreczycho, Szymon Szczotka, Jakub Kurowski, Andrzej Kempa, Piotr Wolny, Hubert Kosior i Michał Naturalny.

XV Światowe Letnie Igrzyska Polonijne na Dolnym Śląsku

W jubileuszowych XV Światowych Igrzyskach Polonijnych na Dolnym Śląsku uczestniczyło - łącznie z osobami towarzyszącymi - ponad 2000 osób z 29 krajów, którym wręczono 1150 medali. Zawody rozegrano w 27 dyscyplinach sportowych, a program uzupełniały: bieg inauguracyjny, Turniej Rodzinny oraz Mini Igrzyska. Sportową nowością, która spotkała się z bardzo dużym zainteresowaniem, były ergometry wioślarskie. Rywalizacja odbywała się na 20 obiektach i kompleksach sportowych.

Klasyfikację medalową ponownie wygrała reprezentacja Niemiec, przed Kanadą, natomiast III. miejsce zajął Team Austria, odnosząc największy sukces w historii Polonii austriackiej. Najliczniejsza w dziejach reprezentacja Austrii - licząca 148 zawodników - zdobyła łącznie 88 medali: 36 złotych, 31 srebrnych i 21 brązowych.

Był to przełomowy moment zarówno pod względem liczby uczestników, liczby medali, jak i poziomu sportowego oraz organizacyjnego. Ze względu na bardzo dużą liczbę multimedalistów, nie sposób wymienić wszystkich nazwisk; warto jednak podkreślić dwóch najbardziej utytułowanych zawodników: Radka Kempe, który

zdobył 10 złotych medali, oraz Klaudię Bukowską - odznaczoną 9 złotymi medalami.

Igrzyska te po raz kolejny potwierdziły, że udział w Światowych Igrzyskach Polonijnych jest wyjątkowym przeżyciem - przynoszącym satysfakcję nie tylko z własnych startów i zwycięstw, lecz także z możliwości wspierania i kibicowania innym. Szczególna więź, jaka powstaje pomiędzy zawodnikami jednej drużyny, była wyraźnie widoczna właśnie podczas XV Igrzysk.

Dlatego sukces z 2011 r. należy uznać za osiągnięcie całego zespołu - zarówno medalistów, jak i tych zawodników, którzy nie stanęli na podium, lecz wnieśli istotny wkład w wynik drużyny.

Dla Stowarzyszenia „SIPPA” Igrzyska na Dolnym Śląsku stanowiły również poważny sprawdzian organizacyjny. Przygotowano komplet identyfikacji drużynowej: koszulki treningowe, stroje reprezentacyjne, dresy z brandingiem Team Austria, a także czapeczki i flagi, dzięki którym reprezentacja Austrii była doskonale rozpoznawalna zarówno podczas zawodów, jak i ceremonii medalowych. Stowarzyszenie wydało również bezpłatny biuletyn „Polonia Sport”, który w nakładzie 5000 egzemplarzy rozszedł się bardzo szybko. Dodatkowym elementem integrującym drużynę był „Wieczór Teamu Austria”, podczas którego wręczono statuetki dla najlepszych sportowców oraz najbardziej usportowionych rodzin reprezentacji.

Światowe Letnie Igrzyska Polonijne (2013-2023)

Kolejne edycje Igrzysk w Kielcach, na Śląsku, w Toruniu czy Gdyni gromadziły coraz mniejszą liczbę uczestników, a zdobywana przez reprezentacje liczba medali malała z każdą kolejną odsłoną imprezy. Głównym powodem tego stanu rzeczy była coraz późniejsza dostępność informacji dotyczących terminów i miejsc zawodów, regulaminów poszczególnych dyscyplin oraz całego programu

sportowego. Nie bez znaczenia były także rosnące opłaty startowe i koszty pobytu. Jako przykład można podać, że w latach 2015-2015 wpisowe wahało się od 50 do 80 zł, natomiast w latach 2017-2023 znacznie wzrosło, osiągając poziom od 110 do 480 zł, a analogiczny wzrost dotyczył cen noclegów.

Najważniejszym czynnikiem wpływającym na uczestnictwo Polonii w Igrzyskach była jednak zmiana charakteru samej rywalizacji. Z pierwotnej, wyłącznie sportowej rywalizacji, wydarzenie ewoluowało w kierunku zawodów rekreacyjnych, w których głównym celem stała się integracja uczestników oraz promowanie więzi i współpracy wśród Polonii, a nie stricte regulaminowa rywalizacja.

Medale Polonii Austriackiej w latach 2013-2023

Kielce 2013 - XVI Światowe Letnie Igrzyska Polonijne - 82 medale, 7. miejsce w klasyfikacji medalowej.

Toruń 2017 - XVIII Światowe Letnie Igrzyska Polonijne - 42 medale, 9. miejsce w klasyfikacji medalowej.

Gdynia 2019 - XIX Światowe Letnie Igrzyska Polonijne - 56 medali, 9. miejsce w klasyfikacji medalowej.

Nysa-Głuchołazy-Wrocław 2023 - XXI Światowe Letnie Igrzyska Polonijne - 70 medali, 3. miejsce w klasyfikacji medalowej.

W 2025 r., po raz pierwszy w powojennej historii, Światowe Letnie Igrzyska Polonijne nie odbyły się.

Klasyfikacje medalowe ostatnich lat, szczególnie po 2019 r., nie oddają w pełni prawdziwego poziomu rywalizacji sportowej, jaki od zawsze był wizytówką Światowych Igrzysk Polonijnych. Przyczyną tego stanu rzeczy jest przede wszystkim znaczny spadek liczebności i aktywności tradycyjnie silnych reprezentacji zachodnich, w tym drużyn z Kanady, Niemiec, USA czy Szwecji, które w poprzednich edycjach stanowiły o sile i prestiżu rywalizacji. W efekcie obecnie

największą przewagę mają te zespoły, których liczebność wyraźnie góruje nad pozostałymi, co często przesłania obiektywność klasyfikacji medalowej.

Mimo tych niełatwych okoliczności, pozostajemy pełni nadziei i wiary, że Światowe Igrzyska Polonijne powrócą do swojej dawnej świetności, a wysoki poziom sportowej rywalizacji i emocji, jaki znamy z pamiętnych edycji - takich jak Dolny Śląsk 2011 czy Warszawa 2005 - zostanie przywrócony. Śmiało mogę wyrazić pragnienie wielu sportowców polonijnych, aby Igrzyska ponownie stały się areną, na której sport, pasja i polska jedność rozkwitają w pełni, przypominając wszystkim uczestnikom i obserwatorom, że idea Polonii nie zna granic, a jej energia i zaangażowanie potrafią przekraczać wszelkie bariery.

„Polonia Sport” - międzynarodowy serwis informacyjny sportu polonijnego

„Polonia Sport” to międzynarodowy, wieloplatformowy serwis informacyjny poświęcony wydarzeniom sportowym organizowanym przez środowiska polonijne przy współpracy z ośrodkami polonijnymi na całym świecie. Projekt pełni funkcję informacyjną, integracyjną i promocyjną, stanowiąc jedno z nielicznych, wyspecjalizowanych mediów poświęconych wyłącznie sportowi polonijnemu.

Serwis opiera się na kilku uzupełniających się kanałach komunikacji:

- drukowanym biuletynie informacyjnym „Polonia Sport”,
- stronie internetowej www.poloniasport.com,
- audycjach Radia Polonia Sport,
- bieżącej komunikacji za pośrednictwem fanpage’ów „Polonia Sport” w Social Media.

Dzięki takiej strukturze „Polonia Sport” umożliwia systematyczne przekazywanie aktualnych informacji o wydarzeniach sportowych Polonii, zarówno o charakterze lokalnym, jak i międzynarodowym, a także dokumentowanie ich przebiegu i znaczenia.

Serwis „Polonia Sport” - założenia i cele projektu medialnego

Głównym celem serwisu informacyjnego „Polonia Sport” jest propagowanie sportu i aktywności fizycznej wśród Polonii na całym świecie, a także wspieranie, dokumentowanie i popularyzacja idei Światowych Igrzysk Polonijnych, Polonijnych Mistrzostw Świata oraz innych wydarzeń sportowych z udziałem Polaków mieszkających poza granicami kraju.

Za pośrednictwem drukowanego biuletynu, audycji radiowej, wpisów na kontaktach SocialMedia oraz strony internetowej www.poloniasport.com przekazywane są informacje o bieżących i minionych wydarzeniach sportowych, osiągnięciach zawodników, działalności klubów i stowarzyszeń polonijnych, a także inicjatywach sportowo-kulturalnych towarzyszących zawodom.

Główne założenia serwisu informacyjnego to:

- podtrzymywanie więzi Polonii z Ojczyzną,
- wzmacnianie poczucia wspólnoty narodowej,
- promocja Polski i polskiej kultury poprzez sport i wydarzenia mu towarzyszące,
- kształtowania pozytywnego wizerunku polskich środowisk polonijnych na arenie międzynarodowej.

Do szczegółowych celów działalności serwisu „Polonia Sport” należą w szczególności:

- popularyzacja sportu, rekreacji i zdrowego stylu życia wśród Polonii,
- podtrzymywanie i wzmacnianie więzi wspólnoty polonijnej,
- inicjowanie oraz pogłębianie kontaktów między Polakami żyjącymi poza granicami kraju poprzez wspólne przedsięwzięcia sportowe,
- upowszechnianie lokalnych wydarzeń sportowych Polonii w skali globalnej poprzez międzynarodowy serwis informacyjny,
- propagowanie idei olimpizmu oraz zasad fair play,
- wymiana informacji z polskimi i polonijnymi mediami sportowymi w celu promocji polskiego sportu,
- prowadzenie i archiwizacja kroniki sportu polonijnego,

- ułatwianie komunikacji i współpracy pomiędzy polonijnymi ośrodkami sportowymi,
- inspirowanie i wspieranie wspólnych inicjatyw sportowych (turniejów, zawodów, mistrzostw),
- prezentacja sylwetek polonijnych trenerów, działaczy sportowych i zasłużonych sportowców.

Znaczenie i unikalność medium

Adresatem serwisu „Polonia Sport” jest Polonia na całym świecie. Dzięki proponowanej platformie komunikacyjno-informacyjnej, obejmującej drukowany biuletyn oraz stronę internetową, odbiorcy mają możliwość:

- utrzymywania stałego kontaktu z polonijnym ruchem sportowym,
- podtrzymywania więzi wspólnotowych,
- aktywnego uczestnictwa w inicjatywach sportowych i integracyjnych,
- dostępu do rzetelnej informacji o wydarzeniach sportowych z udziałem Polaków za granicą.

Biuletyn „Polonia Sport” jest jednym z nielicznych polonijnych mediów wyspecjalizowanych w promocji i dokumentowaniu sportu polonijnego. W sposób szczególny poświęcony jest:

- Letnim i Zimowym Światowym Igrzyskom Polonijnym,
- Polonijnym Mistrzostwom Świata, w tym Mistrzostwom Świata Polonii w piłce siatkowej,
- innym cyklicznym i lokalnym wydarzeniom sportowym organizowanym przez środowiska polonijne.

Dzięki konsekwentnie realizowanej misji, „Polonia Sport” pełni istotną rolę w integracji środowisk polonijnych, promocji sportu oraz dokumentowaniu dorobku sportowego Polaków poza granicami kraju. W ramach konsekwentnie realizowanej strategii rozwoju oraz profesjonalizacji działań medialnych redakcja „Polonia Sport” nawiązała i utrzymywała ścisłą współpracę z innymi mediami, jak np. TVP Polonia, TVP Sport, TVP Katowice, TVS, Polska360.org, Radio

WNet, Radio CR94.4, TVBeskidy oraz polonijnym portalem informacyjnym LinkToPoland. Partnerstwa te przyczyniły się do zwiększenia zasięgu przekazu, wzmocnienia rozpoznawalności inicjatyw sportu polonijnego oraz skuteczniejszej promocji wydarzeń sportowych organizowanych przez środowiska polonijne na arenie międzynarodowej.

Istotnym i trwałym elementem działalności redakcji „Polonia Sport” był organizowany Opłatek z Olimpijczykiem i Wieczór Olimpijczyka na którym przyznawano tytuł Polonijnego Sportowca Roku w Austrii. Wydarzenie to stało się prestiżowym, cyklicznym podsumowaniem dorobku sportowego Polonii, stanowiąc jednocześnie ważne forum integracji środowiska sportowego Polaków mieszkających w Austrii. Wieczór Olimpijczyka miał charakter uroczystego spotkania, podczas którego dokonywano podsumowania sezonu sportowego, prezentowano osiągnięcia zawodników oraz działalność organizacji i stowarzyszeń polonijnych. W trakcie wydarzenia wręczane były wyróżnienia i nagrody dla medalistów międzynarodowych i krajowych imprez sportowych, a także dla osób szczególnie zasłużonych dla rozwoju i promocji sportu polonijnego. Kulminacyjnym momentem każdej edycji było nadanie honorowego tytułu „Polonijny Sportowiec Roku”, stanowiącego najwyższe wyróżnienie środowiska sportowego Polonii w Austrii. Wyróżnienie takie otrzymywała osoba, która zdobyła w ciągu roku największą ilość medali na międzynarodowych wydarzeniach w sporcie polonijnym i wyróżniła się postawą godną naśladowania, zachowując zasady fair play. Pierwszy w historii tytuł „Polonijny Sportowiec Roku 2005” trafił do Natalii Kempy za zdobycie największej ilości medali dla reprezentacji Austrii na XII Światowych Letnich Igrzyskach Polonijnych. Uroczyste wręczenie pucharu odbyło się podczas Balu Sportu organizowanego przez Polskie Stowarzyszenie Sportowe w Austrii w 2006 r.

Integralną częścią Gali zawsze była oprawa kulturalno-rozrywkowa, podkreślająca uroczysty charakter wydarzenia oraz jego wymiar integracyjny. Spotkanie to stanowiło również okazję do

zaprezentowania planów, programów i kalendarza najważniejszych wydarzeń sportowych na nadchodzący okres, sprzyjając koordynacji działań i dalszemu rozwojowi współpracy pomiędzy polonijnymi ośrodkami sportu.

Wysoką rangę wydarzenia potwierdzała obecność gości honorowych - znanych i cenionych postaci polskiego sportu, olimpijczyków, medalistów oraz działaczy sportowych, których udział nadawał Gali wymiar symboliczny i prestiżowy, a jednocześnie stanowił istotną inspirację dla środowiska sportu polonijnego.

Podsumowując, działalność „Polonia Sport” w obszarze współpracy medialnej oraz organizacji Gali Polonijnego Sportowca Roku stanowi istotny element wieloletniego dorobku serwisu, przyczyniając się do integracji środowiska, promocji sportu oraz trwałego dokumentowania osiągnięć Polonii na sportowych arenach kraju i świata.

Wybrane patronaty medialne i partnerstwa medialne serwisu informacyjnego „Polonia Sport”

Serwis informacyjny „Polonia Sport” objął patronatem lub partnerstwem medialnym m. in. następujące wydarzenia:

- Polonijne Mistrzostwa Świata w żeglarstwie w Wiedniu w 2010 r.,
- Polonijne Mistrzostwa Świata w piłce siatkowej w Łowiczu 2008 r. i 2010 r.,
- Polonijne Mistrzostwa Świata w piłce siatkowej w Andrychowie 2012 r.,
- Polonijne Mistrzostwa Świata w piłce siatkowej w Gliwicach 2014 r.,
- XV Światowe Letnie Igrzyska Polonijne Dolny Śląsk w 2011 r.,
- XVI Światowe Letnie Igrzyska Polonijne w Kielcach w 2013 r.,
- Bieg upamiętniający 330. rocznicę Odsieczy Wiedeńskiej i przemarsz wojsk polskich pod Wiedeń,
- cztery edycje biegów po Serce Zbója Szczyrk w Szczyrku,

- dwie edycje biegów po Serce Zbója Szczyrk - Winter Edition w Szczyрку,
- dwie edycje biegów po Serce Zbója spod Złotej Górki w Andrychowcie,
- Bieg po Serce Zbója z Term w Uniejowie,
- Ogólnopolski Turniej Mini siatkówki w Kołobrzegu,
- XI Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne - Karkonosze 2014,
- Konkurs „Moja Polska - coraz piękniejsza czyli 25 lat zmian w niepodległej Polsce”,
- Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL 2015,
- Bieg upamiętniającym 331. rocznicę Odsieczy Wiedeńskiej i 10. rocznicę przystąpienia Polski do UE,
- XX Międzynarodowy Narciarski Puchar „Bacy” w 2015 r.,
- VI Biathlon Wiosenny Śląskiej IPA - Chorzów 2015,
- Bieg upamiętniający 332. rocznicę Odsieczy Wiedeńskiej i przemarsz wojsk polskich pod Wiedeń,
- VIII Maraton Beskidy 2015,
- Maraton Śląskiej Grupy Wojewódzkiej IPA 2015,
- XIII Światowe Zimowe Igrzyska Polonijne - Podkarpackie 2016,
- Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL 2016,
- Bieg upamiętniający 333. rocznicę Odsieczy Wiedeńskiej i przemarsz wojsk polskich pod Wiedeń,
- Od Pacyfiku do Atlantyku - 5.000 km na wózku aktywnym,
- Mistrzostwa Europy Nordic Walking, Bielsk Podlaski,
- Biegam Z Czystą Przyjemnością w 2025 r. w Wiedniu,
- Hussar Run w Wiedniu w 2023 r., 2024 r. oraz 2025 r.,
- Independence Run w Wiedniu w 2023 r., 2024 r. oraz 2025 r.,
- Siatkarskie Mistrzostwa Europy Drużyn Polonijnych „Polonia Euro Volley” w Kaliszu w 2022 r., 2023 r. i 2024 r.,
- Sailing Media World Cup 2024 w Gdańsku,
- Junior Media World Cup 2023 w Zakopanem i w 2024 r. w Gdańsku,

- 10 edycji biegu „Tropem Wilczym. Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych” w Wiedniu i wiele innych.

Szczegółowe informacje na temat serwisu informacyjnego i stowarzyszenia „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria” znajdują się pod poniższymi linkami:

<http://poloniasport.com>

<http://sobieski.rp-project.info>

<http://www.facebook.com/PoloniaSport/>

<http://www.facebook.com/odsieczwiedenska>

<http://www.facebook.com/igrzyskapolonijne/>

https://www.instagram.com/polonia_sport/.

Univ.-Prof. Mag. art. Elżbieta Wiedner-Zajac - pianistka,
kompozytorka, pedagog fortepianu

Moja działalność artystyczna

Stereotypowe opisywanie własnej biografii artystycznej jest już właściwie nie na czasie. Prawie wszystko można odnaleźć z łatwością w Google lub w którymś z programów AI, wystarczy tylko wpisać do wyszukiwarki własne nazwisko. Biografie są zazwyczaj bardzo szablonowe, chronologiczność wprowadza monotonię.

Szkoły, uczelnie, pedagodzy, kursy krajowe i międzynarodowe, konkursy krajowe i międzynarodowe, nagrody, koncerty i podróże koncertowe, festiwale, praca pedagogiczna na uczelni (uczelniach), wydawnictwa naukowe, artykuły w fachowych periodykach, działalność kompozytorska, prowadzenie kursów mistrzowskich, zasiadanie w jury konkursów, wysokie odznaczenia państwowe, przynależność i zaangażowanie w międzynarodowych towarzystwach muzycznych etc., etc.

To, co powyżej opisałam, stanowi naturalnie schemat także mojej biografii i mojej działalności artystycznej. W tym roku ukończyłam 81 lat, więc zbierało się tego sporo.

Poniżej spróbuję opisać moją drogę artystyczną w sposób wybiórczy i refleksyjny, często odbiegając od chronologii wydarzeń i podkreślając moje szczególne więzy z muzyką polską.

Urodziłam się w Będzinie, niewielkim mieście o imponującej historycznej przeszłości. Do dzisiaj istnieje tam szkoła muzyczna na bardzo wysokim poziomie, ale innych instytucji kulturalnych było wówczas w tym mieście niewiele. Dlatego rodzice zabierali mnie od czasu do czasu do pobliskiego Sosnowca (miasta słynnego polskiego śpiewaka, Jana Kiepury) na koncerty i przedstawienia operowe. Tam widziałam i słyszałam po raz pierwszy operę Mozarta „Czarodziejski flet” - najbardziej utkwił mi w pamięci olbrzymi smok na scenie, ale i sama muzyka już wówczas mnie oczarowała. Kiedy ukończyłam 8 lat, rodzice zapisali mnie do szkoły muzycznej, do klasy fortepianu Teresy

Szczuckiej. I tak spędziłam 7 lat pod uważną opieką muzyczną tej świetnej nauczycielki. Nigdy nie potrafiłam iść prostą drogą do celu. Często były wypadki w boczne drogi i ścieżki. Dzisiaj jestem świadoma, że te odbicia, skręty w otoczenie wzbogacają jakby drogę do celu, otwierają interesujące perspektywy. Pierwszym takim odbiciem było moje nagłe zachwycenie się skrzypcami. Miałam wówczas chyba 11 lat, rodzice kupili mi instrument i w rezultacie uczyłam się w tejże szkole muzycznej w Będzinie przez parę lat również gry na skrzypcach. Fortepian pozostawał naturalnie moim głównym instrumentem. W wieku 14 lat zostałam przyjęta do Liceum Muzycznego w Katowicach - moją nauczycielką fortepianu była tam Maria Śliwińska, a podczas godzin konsultacyjnych również Wanda Chmielowska. Coraz częściej występowałam publicznie, interpretując na fortepianie utwory różnych stylów (od Bacha po muzykę współczesną), ogrywając i powiększając sobie w ten sposób repertuar pianistyczny.

Pani Śliwińska zamierzała wprawdzie przygotowywać mnie do udziału w Międzynarodowym Konkursie im. F. Chopina w Warszawie. Ale ja już wówczas byłam świadoma, że to nie moja droga. Naturalnie uwielbiałam i uwielbiam muzykę Chopina, ale w moich młodych latach chciałam poznać literaturę fortepianową jak najszerzej - wiele utworów Klasyki Wiedeńskiej, kompozytorów epoki romantyzmu, dzieła impresjonistyczne, rosyjską literaturę fortepianową, węgierską, hiszpańską, ale też równie mnie pociągającą muzykę polskich kompozytorów poza Chopinem. Jak na to wszystko znaleźć czas i siły, jeśli trzeba latami intensywnie koncentrować się na Chopinie...

Jednak to właśnie Chopinem zakończyłam z powodzeniem moją naukę w Liceum Muzycznym, występując z orkiestrą w Filharmonii Śląskiej w Katowicach, z utworem na fortepian i orkiestrę, „Rondo à la Krakowiak”, tego wspaniałego polskiego kompozytora.

Jeszcze krótko, co do „wypadków”: dwa znaczniejsze zdarzyły mi się w okresie licealnym - zaczęłam uczyć się śpiewu. Już właściwie od wczesnej młodości towarzyszyła mi muzyka wokalna: moja mama

miała piękny sopran liryczny - często towarzyszyłam jej na fortepianie. W ten sposób poznałam wiele pieśni Chopina, Moniuszki, Karłowicza, Niewiadomskiego, jak również Mozarta, Schuberta, Strauša i Lehara. Nauczycielka mojej mamy, Wanda Łozińska, udzielała później również i mnie lekcji śpiewu. W sumie były to tylko niecałe 2 lata - niemniej odważyłam się wystąpić na szkolnym koncercie w liceum, wykonując „Kawatynę Rozyny” z „Cyrulika sewilskiego” Rossiniego. Drugim moim „wypadem” w czasach licealnych był udział w ogólnopolskiej olimpiadzie matematycznej, z dużym powodzeniem. Matematyka była jednym z moich najbardziej ulubionych przedmiotów.

Naturalnie fortepian pozostawał nieprzerwanie moim głównym instrumentem.

Naukę kontynuowałam w Wyższej Szkole Muzycznej w Katowicach, w klasie fortepianu profesora Zbigniewa Śliwińskiego, męża pani Marii Śliwińskiej. W początkowych latach tych studiów zostałam wyróżniona nagrodą Dla najlepszego studenta uczelni. Po dwóch latach kontynuowałam moje studia muzyczne na uczelni w Gdańsku (właściwie na początku - w Sopocie. Po niedługim czasie szkoła została przeniesiona do Gdańska). Państwo Śliwińscy otrzymali mianowicie posady w tamtejszej Wyższej Szkole Muzycznej (Zbigniew Śliwiński - stanowisko profesora klasy fortepianu głównego, a jego małżonka - nauczanie przedmiotu pedagogika fortepianu) i zdecydowali się na stałe zamieszkać w Gdańsku. Za nimi przeniosła się cała grupa ich katowickich studentów, w tym i ja. Klasa profesora Śliwińskiego wyróżniała się bardzo wysokim poziomem, studenci odnosili duże sukcesy pianistyczne w kraju i za granicą. A atmosfera panowała prawie rodzinna. Państwo Śliwińscy nie mieli własnych dzieci - my staliśmy się tymi przybranymi. W trakcie studiów miałam okazję dwukrotnie uczestniczyć w międzynarodowym kursie muzycznym Bartok Seminar w Budapeszcie, w klasach fortepianu Gyorgy Sandora i Pála Kadosy. Te kontakty muzyczne odegrały później dużą rolę w moim życiu.

Jeszcze w okresie gdańskich studiów brałam udział w Ogólnopolskim Konkursie Muzyki klasycznej w Łodzi, zdobywając II. nagrodę w kategorii fortepianu solo i III. nagrodę w kategorii muzyki kameralnej (skrzypce i fortepian). Dużą satysfakcję sprawiło mi również przyznanie mi przez gremium uczelniane Nagrody Czerwonej Róży, dla najlepszego studenta wszystkich uczelni Trójmiasta (Gdańsk, Gdynia, Sopot). W rezultacie otrzymałam stypendium na roczne studia podyplomowe w USA.

Wybrałam Michigan University, School of Music w Ann Arbor (Mi.), fortepianowe studium doktoranckie w klasie profesora Gyorgy Sandora - właśnie tegoż samego profesora, u którego byłam uprzednio na kursie Bartok Seminar w Budapeszcie. On sam był wspaniałym koncertowym pianistą i równie wspaniałym pedagogiem (zwłaszcza jeśli chodzi o dzieła fortepianowe F. Liszta i B. Bartoka). Wkrótce zdobyłam na uniwersytecie I. nagrodę na konkursie na najlepsze wykonanie koncertu fortepianowego z orkiestrą. Zagrałam Koncert Es-Dur F. Liszta. Tym utworem otwierałam niewiele później sezon koncertowy w filharmonii w East Lansing, Mi. Po kilku latach, już w Polsce, występowałam z tą kompozycją między innymi w Filharmonii Wrocławskiej, pod batutą świętego dyrygenta, Marka Pijarowskiego. W okresie studiów w USA grywałam często recitale, w programach których prawie zawsze figurowała muzyka polska. Upamiętnił mi się bardzo koncert w Muzeum Paderewskiego w Chicago, gdzie grałam na oryginalnym instrumencie tego kompozytora. Telewizja amerykańska prezentowała mnie w programie The mastery of Elżbieta Zajac, z fortepianowym cyklem Karola Szymanowskiego Maski. Było to w ogóle pierwsze telewizyjne wykonanie tej kompozycji w USA. Uniwersytet Michigan przyznał mi stypendium na następny rok studiów. Zostałam więc, kontynuując moje przygotowania do doktoratu. Na doktorat potrzeba było w sumie co najmniej 3 lata. Ale ówczesne polskie władze nie udzieliły zezwolenia na mój trzeci rok pobytu w USA, mimo że mogłam otrzymać od uniwersytetu Michigan dodatkowe stypendium. Musiałam wracać do Polski bez doktoratu, ale za to z tytułem Master of Music. Był to już drugi tytuł tego rodzaju,

pierwszy - magister sztuki - otrzymałam już wcześniej, kończąc z wyróżnieniem studia w Gdańsku.

Jesienią 1971 r. rozpoczęłam pracę w Wyższej Szkole Muzycznej w Gdańsku na stanowisku asystentki w klasie fortepianu profesora Zbigniewa Śliwińskiego. W następnym roku wzięłam udział w Międzynarodowym Konkursie Fortepianowym F. Busoni w Bolzano, zostając finalistką. W tymże roku byłam też uczestniczką fortepianowego kursu mistrzowskiego w Warszawie, w klasie Tatiany Nikołajewy. Wspaniała pianistka i wspaniały pedagog! Na finałowym koncercie kursu wystąpiłam w Filharmonii Narodowej w Warszawie. W 1973 r. zdobyłam I. nagrodę na Ogólnopolskim Festiwalu Młodych Muzyków w Gdańsku. Na zakończenie Festiwalu wystąpiłam z tamtejszą filharmoniczną orkiestrą, grając IV. Koncert fortepianowy L. van Beethovena. Ta nagroda dała mi możliwość występów z orkiestrą w wielu filharmoniach w Polsce, a także możliwość rocznych studiów stypendialnych w Wiedniu. O tym za chwilę. W 1974 r. byłam finalistką Międzynarodowego Konkursu fortepianowego Maria Canals w Barcelonie, pomimo, że od pierwszego etapu grałam ze skaleczonym palcem lewej ręki.

Co do wspomnianego stypendium - w 1975 r. zostałam stypendystką Ministerstwa Kultury w Wiedniu. Było to roczne studium w Wyższej Szkole Muzyki i Sztuk przedstawiających (dzisiaj - Universität für Musik und darstellende Kunst Wien), w klasie fortepianu Dietera Webera. Pod jego kierunkiem zgłębiałam literaturę z okresu Klasyki Wiedeńskiej, szczególnie sonaty Beethovena, ale też i utwory Rachmaninowa. Ten wspaniały pedagog zmarł niespodziewanie w lutym 1976 r., więc ostatnie miesiące mojego stypendium uczyłam się u jego asystenta, Noela Floresa.

Jesienią tegoż roku powróciłam do pracy na uczelnię w Gdańsku i wkrótce, po habilitacyjnym przewodzie na adiunkta, prowadziłam własną klasę fortepianu. W 1977 r. odbyłam tournée koncertowe po USA, prezentując również muzykę polską. Ośrodek telewizyjny w East Lansing, Mi. nagrał ze mną wówczas audycję filmową Artistry of Elzbieta Zajac (grałam utwory Chopina i Rachmaninowa), która

była później, w roku 1979, satelitarnie transmitowana do 10 stanów USA, w sumie 46 razy. W owym roku również Warszawska Telewizja prezentowała mnie w programie Portret artystyczny Elżbieta Zając. Rok wcześniej odbywałam następną, długą podróż koncertową po USA. Na kilku tamtejszych uniwersytetach prowadziłam też mistrzowskie kursy fortepianu, jak również wygłaszałam wykłady na temat polskiej muzyki fortepianowej drugiej połowy XIX i początku XX wieku (przede wszystkim o kompozytorach Juliuszu Zarębskim i Ignacym Paderewskim).

W grudniu 1978 r. zakończyłam, na własne życzenie, pracę na uczelni w Gdańsku, a w kwietniu 1979 r. przenieśliam się na stałe do Wiednia. Kierowały mną względy rodzinne.

W Wiedniu musiałam zawodowo rozpoczynać wszystko od początku. Niemniej był to szczęśliwy okres w moim życiu.

W 1981 r. urodziłam córkę, Beatę.

Następnego roku, jesienią, wystąpiłam na Festiwalu Fortepianowym Muzyki Polskiej w Słupsku z recitalem zawierającym wyłącznie utwory J. Zarębskiego. Prezentowałam później ten program recitalowy również w Wiedniu, w Instytucie Polskim.

W 1982 r. na ogłoszonym w Wyższej Szkole Muzycznej w Wiedniu konkursie na stanowisko pedagoga na wydziale fortepianu przygotowawczego dla wybitnie utalentowanej młodzieży, uplasowałam się na pierwszym miejscu i jesienią tegoż roku rozpoczęłam tam pracę.

W rezultacie na tej uczelni (późniejsza nazwa: Universität für Musik und darstellende Kunst Wien) byłam czynna pedagogicznie przez 27 lat, aż do emerytury w 2009 r. Niemniej aktywna byłam w tym okresie też jako pianistka, występując solo, z orkiestrą i z muzyką kameralną w wielu częściach świata (kraje kontynentalnej Europy, Wielka Brytania, Islandia, Faröer-Inseln, Turcja, Hongkong, południowo-wschodnia Azja, Japonia, Chiny, USA). Nie sposób w krótkim eseju tego wszystkiego opisać - jak już na wstępie wspomniałam, szczegóły można łatwo odnaleźć w internecie, gdyby to kogoś zainteresowało.

Tu cofnę się znowu w przeszłość, wracając do mojej córki - w wieku 10 lat została przyjęta do szkoły baletowej przy Operze Wiedeńskiej. Właściwie z własnej woli. Taniec ją fascynował, miała wrodzoną muzykalność i bardzo pragnęła uczyć się sztuki baletowej. W rezultacie i moja znajomość muzyki baletowej poszerzyła się ogromnie - bywałam na bardzo wielu przedstawieniach w operze. W 1997 r. Beata zdobyła II. nagrodę na międzynarodowym konkursie baletowym w Wiedniu. Tańczyła, w Theater Akzent, do muzyki znanego austro-węgierskiego kompozytora, Jenö Takáca. Utwór ten nosi tytuł „Fantazja dla Rozali Chladek”, kompozytor napisał ją przed laty dla sławnej tancerki austriackiej, a ja zaaranżowałam tę kompozycję dla celów konkursowych i w rezultacie córka tańczyła do mojego nagrania. W wieku 19 lat Beata została przyjęta do baletu Opery Wiedeńskiej. W 2004 r. wspólnie wystąpiłyśmy w Museum Josefstadt w Wiedniu, w ramach wystawy Taneczny eros - Fanny Elßler z okazji 120-tej rocznicy śmierci. Zaprezentowałyśmy tańce (choreografię baletową z towarzyszeniem fortepianu) z repertuaru tej sławnej austriackiej baleriny.

Regularnie bywałam na przedstawieniach, w których Beata tańczyła, no i w ten sposób dalej poszerzałam swoją baletową wiedzę, dokładnie przez następnych 20 lat, czyli tak długo, jak córka była zatrudniona w tym wspaniałym zespole.

Wracając do mojej działalności koncertowej, chciałabym tu wymienić kilka występów, które wydają mi się ważne ze względu na bardzo polski profil programowy: koncert w rozgłośni wiedeńskiego radia (bezpośrednio transmitowany), gdzie grałam - wraz ze znanym kwartetem smyczkowym radia wiedeńskiego, Kläring Quartet - Kwintet Fortepianowy Juliusza Zarębskiego. Było to w ogóle pierwsze wykonanie tej kompozycji w Wiedniu.

Drugim znaczącym występem był koncert z Islandzką Orkiestrą Symfoniczną w Reykjavíku (z bezpośrednią transmisją radiową) - byłam solistką w IV. Symfonii Koncertującej na fortepian i orkiestrę, Karola Szymanowskiego. Wspaniały kompozytor polski, Witold Lutosławski, słysząc moją interpretację tego utworu, gratulował mi

serdecznie, chwając bardzo to wykonanie. Lutosławskiemu dedykowałam jedną z moich płyt, nagraną dla amerykańskiej firmy Dorian Discovery w 1993 r.: Masques - Polish Piano Works. Znany amerykański krytyk, Raymond S. Tuttle pisał w periodyku muzycznym Fanfare: „to jest prawdziwe odkrycie”.

Mój trzeci znamienny występ miał miejsce w Wiedniu - prezentowałam na nim wielką Sonatę fortepianową es-moll Ignacego Jana Paderewskiego. Pozwolę sobie tu przytoczyć słowa znanej pianistki i kompozytorki wiedeńskiej, profesor Eriki Dichler-Sedlacek, która była na tym koncercie: „To był fenomenalny wyczyn, fizycznie i psychicznie. Swoją interpretacją postawiła Pani Paderewskiemu pomnik w Wiedniu! Również Chopin - niezwykle szlachetny!!... Podziwu godne. Ja oceniam Pani umiejętności fachowo”.

Erika Dichler-Sedlacek sięgnęła również po pióro, by skomentować - po obejrzeniu transmitowanej w programie telewizyjnym audycji „Die Kunst des Klavierspiels” (program, prezentujący nagrania na żywo, znanych pianistów starej generacji, w tym również polskich, jak Artura Rubinsteina): „oglądając ten program, tak bardzo myślałam o Pani - widzę Panią w tradycji tych wielkich polskich pianistów.”

Warto może wspomnieć, że w Wiedniu wielokrotnie koncertowałam w słynnej Złotej Sali Musikverein, jako solistka w kompozycjach F. Chopina na fortepian i orkiestrę. Występowałam też częstokroć w ramach znanych festiwali muzycznych jak: Wiener Festwochen, Musikalischer Sommer Wien, Chopin Festival w Gaming (Dolna Austria), Cardiff Festival of Music (Wielka Brytania), Festiwal Busko Zdrój, Klavier-Festival Ruhr w Niemczech (1997), na którym to prawykonałam Polkę o. op. napisaną dla mnie w 1997 r. przez wówczas 95-letniego, węgiersko-austriackiego kompozytora Jenő Takács'a.

Od roku 1989 zaczęłam nagrywać płyty. Pierwszą była Musica Polonica (1989), a następnie wspomniana już wyżej Masques - Polish Piano Works (1993); Klavier-Festival Ruhr (1997), na której nagrałam m. in. Poloneza h-moll Marii Szymanowskiej; Erzählende Tänze

(1998); Polnische Klavierkompositionen mit Orchester (1999; ponowna edycja - 2009), ta płyta była w lutym 2010 r. prezentowana przez Radio Stephansdom w Wiedniu w serii „płyta dnia”, obok nagrań Artura Rubinsteina i Marty Argerich. I dalsze płyty: Leschetizky - PADEREWSKI - Chopin Klavierkompositionen (2001); Jenő Takács in Verbindung mit der österreichischen und ungarischen Klaviermusiktradition (2002) - na płycie tej jest m. in. moja kompozycja Geburtstagslied, którą napisałam w 2002 r. na 100-ną rocznicę urodzin tego kompozytora); CHOPIN - Leschetizky - Wiedner-Zajac (2004-2005); Maßgeschneidert - Sx4 Saxophonquartett, utwory współczesnych kompozytorów (miedzy innymi mój cykl Gemütsstimmungen, na głos i kwartet saksofonowy); partie mezzosopranu wykonała znana polska śpiewaczka, Alina Mazur (2010). Alina Mazur ma w swoim repertuarze również wiele moich pieśni.

Kompozycja to następny mój „skręt”, który stał się z biegiem czasu paralelną do fortepianu drogą artystyczną. I tak jest do dzisiaj.

Moje pierwsze próby kompozytorskie miały właściwie miejsce już podczas studiów w Gdańsku, ale dopiero od 1999 r. zaczęłam konsekwentnie zapisywać własne pomysły twórcze. Mój publiczny debiut jako kompozytorki odbył się w marcu 2004 r. w znanej sali Alte Schmiede w Wiedniu. Brałam udział w kilku konkursach kompozytorskich: na konkursie Jenő Takács - Internationales Kompositionswettbewerb 2007, w Eisenstadt (Austria) zostałam nagrodzona za utwór Oh, ferner Vogel (Vocalise) na śpiew i fortepian na lewą rękę; na międzynarodowym konkursie kompozytorskim 8th Harmonia Classica w Wiedniu wyróżniono mój cykl Temperamente na flet i fortepian. Zdobyłam też II. nagrodę na IV międzynarodowym konkursie kompozytorskim Antonio Smareglia we Włoszech (Udine - jesień 2015 r.), w kategorii utwory na fortepian solo - za cykl fortepianowy Sieben Präludien in Lichtfarben (Siedem preludiów w kolorach światła). Nagroda ta została mi uroczystie wręczona w Teatro Nuovo Giovanni da Udine, na koncercie laureatów, we

wrześniu 2016 r., gdzie osobiście wykonałam mój cykl preludiów na tamtejszym świetnym fortepianie marki Fazioli.

Cykl ten napisałam już parę lat wcześniej i dedykowałam go mojej córce. W maju 2010 r. występowałam z moimi preludiami w Musikverein (Gläserne Saal) w Wiedniu. Dr. Beatrix Darmstädter, muzyk i kuratorka Zbioru Dawnych Instrumentów w Muzeum Historii i Sztuki w Wiedniu, po usłyszeniu tego koncertu pisała: „te Preludia należą w ogóle do najbardziej pełnych wyrazu, najgenialniejszych i najpiękniejszych współczesnych kompozycji, jakie w ostatnich latach dane mi było słyszeć”.

Komponując pozostawiam sobie chętnie luźne ramy czasowe - najpierw krystalizuje się ogólny zarys utworu, potem fragmentaryczne ujęcia, notatki - wszystko to w bezpośrednim kontakcie z klawiaturą fortepianu - aż wreszcie utwór komponuje się jakby sam, w transie. Ale sporadycznie zdarza się, że trzeba komponować na bardzo bliski termin. Oto przykład: na koniec kwietnia 2007 r. zaplanowany był ślub mojej córki. Jakieś dwa tygodnie przedtem Beata poprosiła mnie o skomponowanie utworu organowego na tę uroczystość. Musiałam się bardzo „spiąć”, by zdążyć na czas. Udało się. Znany polski organista Marek Kudlicki szybko nauczył się tej kompozycji i prawykonał ją podczas ceremonii ślubnej Beaty i Patricka w zabytkowym kościele Franziskanerkirche w Wiedniu. Utwór ten pojawia się dalej w programach koncertów. Niedawno, w czerwcu tego roku, słyszałam go w świetnym wykonaniu znanej austriackiej organistki, Ines Schüttengruber, podczas jej recitalu w kościele Św. Piotra (Peterskirche) w Wiedniu.

W czerwcu 2013 r., w Austriackiej Bibliotece Narodowej w Wiedniu miał miejsce koncert Komponistinnenporträt Elzbieta Wiedner-Zajac, ze mną przy fortepianie. W przeciągu następnych lat prezentowane były w Wiedniu jeszcze podobne moje portrety. O jednym z nich, tym który mnie szczególnie usatysfakcjonował, wspomnę za chwilę. A teraz cofnę się znowu w przeszłość, do mojej pracy pedagogicznej na uczelni wiedeńskiej. Na początku, przez kilka lat nauczałam na fakultecie przygotowawczym, wybitnie utalentowanych młodych

pianistów. Ta praca mnie fascynowała - organizowałam dla moich studentów wiele tematycznych koncertów, zarówno na uczelni, jak i w innych salach Wiednia. Jenö Takács pisze w swojej książce Wspomnienia, przeżycia, spotkania (Erinnerungen, Erlebnisse, Begegnungen): „ten rok akademicki zakończył się koncertem, do którego chętnie wracam pamięcią: Kompozycje poświęcone młodzieży (Kompositionen der Jugend gewidmet). Został on zorganizowany i przygotowany przez Elżbietę Wiedner-Zajac, profesora w Hochschule für Musik w Wiedniu... Byłem szczęśliwy, że mogłem jako kompozytor w nim uczestniczyć i doświadczyć, że tym razem ziarna mojego twórczego wysiłku na tak owocną glebę padły...” Mój profil pracy na uczelni przybierał z biegiem czasu różne formy, by w rezultacie ustabilizować się na etacie nauczania fortepianu jako drugiego instrumentu dla studentów wydziału instrumentów smyczkowych i dętych. Miało to swoje pozytywne strony - poprzez bliski muzyczny kontakt z nimi zdobyłam wiele cennych doświadczeń w kierunku mojego późniejszego zajęcia - kompozycji. Nauczanie na wydziale „Konzertfach Klavier” było przez całe lata domeną mężczyzn. W 2004 r. otworzyła się wreszcie możliwość habilitacji, również dla kobiet. Naturalnie przystąpiłam do przewodu habilitacyjnego (komisyjne kolokwium i koncert publiczny) i w rezultacie przyznano mi jednogłośnie, w kwietniu 2004 r., tytuł ao. Univ.-Prof. (nadzwyczajnego profesora uniwersytetu). Znany pianista i profesor na Uniwersytecie Muzyki w Wiedniu, Peter Efler, napisał w ocenie habilitacyjnej: „wszystkie nagrania płytowe (CDs) pani Elżbiety Wiedner-Zajac ukazują niezwykle profesjonalne niveau... pełna wyrazu i bardzo oryginalna jest też jej własna kompozycja Geburtstagslied (pieśń urodzinowa). Podsumowując - bardzo wysokie niveau!” Przytoczę tu jeszcze jeden fragment z oceny kwalifikacyjnej, mianowicie profesora Uniwersytetu Mozarteum w Salzburgu, pani dr Marii Nussbaumer Eibensteiner: „to, że pani Mag. Elzbieta Wiedner-Zajac swoim zamiłowaniem dla polskiej muzyki fortepianowej również mniej popularne dzieła darzy, sprawia, że artystka ta potrafi muzykę Chopina w większym kontekście ująć i odtworzyć - jak to się

w nagranych na tej CD (Musica Polonica) mazurkach objawia... szczególnie chciałabym podkreślić śpiewny ton (singenden Ton) pianistki... Na zakończenie stwierdzam, że pani Elżbieta Wiedner-Zajac wymaganiami artystycznej kwalifikacji w ramach przewodu habilitacyjnego, więcej niż odpowiada.” Jak widać, miałam już o wiele wcześniej wszelkie dane na to, by uczyć fortepianu głównego (Konzertfach Klavier). Pomyślna habilitacja to jedynie potwierdziła. Było już za późno (ze względu na wiek), bym mogła nabudować sobie na uczelni własną klasę fortepianu. Dzisiaj, patrząc wstecz, widzę, że wyszło mi to na dobre - dało konieczny oddech i czas: mogłam rozwinąć skrzydła jako pianistka i kompozytorka. Mimo wszystko pedagogicznie pozostawałam i pozostaję dalej aktywna, nauczając fortepianu koncertowego w ramach licznych kursów międzynarodowych w Austrii i za granicą. Tu wymienię tylko kilka: mistrzowskie klasy fortepianu na Wiener Musikseminar (corocznie, począwszy od 2007 r.); w okresie letnim, rokrocznie, począwszy od 2011 r., prowadziłam klasy mistrzowskie i byłam członkiem Jury na Youth Music Tour - Courses and competitions for young Chinese pianists in Vienna; w latach 2007, 2014, 2015 prowadziłam kursy na uczelni muzycznej w Tórshavn, stolicy Wysp Owczych; począwszy od 2015 r. - kilkakrotnie kursy mistrzowskie w ramach International Summer Academy Theodor Leschetizky w Wiedniu (organizowane dla chińskich studentów fortepianu przez uczelnię muzyczną w Pekinie).

Mój muzyczny kontakt z Chinami zaczyna się coraz bardziej rozwijać - w lutym 2016 r. zostaję honorowym członkiem Europejsko-Chińskiego Towarzystwa Kultury i Sztuki (ECCAA, European Chinese Culture Artists Association) z siedzibą w Wiedniu. W 2017 r. odbyłam, na zaproszenie strony chińskiej, podróż do Chin, gdzie w miastach Dalian i Xi'an prowadziłam fortepianowe kursy mistrzowskie dla tamtejszych studentów oraz prezentowałam wykłady na temat muzyki Klasyków Wiedeńskich i muzyki polskiej, jak również występowałam z recitalami austriackiej i polskiej muzyki fortepianowej (w tym także własne kompozycje). Od kilku lat

prowadzę w Wiedniu letnie kursy dla młodych pianistów chińskich. Przed kilkoma miesiącami zostałam też członkiem zarządu nowopowstałej artystycznej fundacji europejsko-chińskiej, VIYAF (Vienna International Youth Arts Foundation) z siedzibą w Wiedniu. A teraz chciałabym opisać jeszcze jeden, wcześniej już w tym tekście anonsowany, portret artystyczny, czyli mój jubileuszowy koncert kompozytorski *Komponistin im Porträt*, w sali koncertowej J. Haydna na Uczelni Muzyki w Wiedniu, przez tę uczelnię zorganizowany. W trakcie koncertu prezentowane były wyłącznie moje utwory, a wykonawcami byli profesorowie, studenci i ja. Moderację całości i rozmowę ze mną prowadziła Ursula Magnes, naczelny redaktor muzyczny „radio klassik Stephansdom” w Wiedniu. W wiedeńskiej recenzji z tego koncertu czytamy: „...to przede wszystkim jej polska dusza, teźże smutek, poezja i pasja przenikają jej twórczość, dostarczając słuchaczom wzruszających przeżyć...”

Często przy komponowaniu inspiracją dla mnie była poezja i malarstwo. Napisałam m. in. dwie pieśni do wierszy Wisławy Szymborskiej, a nie tak dawno, w 2024 r. - trio fortepianowe „Polonez”, do obrazu polskiego malarza, Teofila Kwiatkowskiego, który był zaprzyjaźniony z F. Chopinem. Obraz ten nosi tytuł: *Polonez Chopina (Ball w Hôtel Lambert w Paryżu)*. Utwór ten pisałam na zamówienie Muzeum Narodowego w Poznaniu. Moje Trio zostało prawykonane, z jednoczesną prezentacją obrazu Kwiatkowskiego, na uroczystym koncercie w tym muzeum, w październiku 2024 r. Znakomity zespół, Pontis Trio, pięknie interpretował moją kompozycję. Później zaaranżowałam Poloneza również na fortepian solo. Ta wersja została prawykonana na Festiwalu Chopinowskim w Gaming, w sierpniu 2025 r. Solistką była Natalia Rehling, znana austriacko-polska pianistka, która już od lat włącza moje utwory do swoich programów koncertowych. Owocna współpraca, ale i przyjaźń łączy mnie z tą wszechstronnie utalentowaną artystką.

Warto może też wspomnieć, że od czasu do czasu sięgam po pióro, pisząc artykuły do czasopism muzycznych (np. o Zarębskim, Leszetyckim, Paderewskim) lub wygłaszając referaty na tematy

muzyczne. Na międzynarodowej konferencji „Chopin und Wien” w Wiedniu, zorganizowanej w kwietniu 2010 r. z okazji dwusetnej rocznicy urodzin Chopina, zaprezentowałam wykład *Die Widerspiegelung Chopins pianistischer Kunst in seinen Kompositionen sowie in seinem Klavierunterricht* (Odzwierciedlenie sztuki pianistycznej Chopina w jego kompozycjach, jak i w jego sposobie nauczania). W 2017 r. mój wykład ukazał się, wraz z pozostałymi wykładami przedstawianymi na wspomnianej konferencji, w formie książki *Chopin und Wien - Beginn einer musikalischen Karriere*. Warschau, Wien 2010. Wydawcami są Instytut Fryderyka Chopina w Warszawie i Polska Akademia Nauk w Wiedniu.

Jeśli chodzi o moją przynależność do różnych stowarzyszeń artystycznych i naukowych, poza tymi, o których już wyżej wspomniałam: jestem członkiem zarządu Międzynarodowego Towarzystwa Chopinowskiego w Wiedniu; członkiem Związku Kompozytorów Austriackich (Austrian Composers); w latach 2009-2013 byłam prezesem Klubu Profesorów przy Polskiej Akademii Nauk w Wiedniu i pozostaję w dalszym ciągu członkiem tego klubu; jestem w zarządzie *Leschetizky Verein* w Bad Ischl w Austrii oraz członkiem *Deutsche Leschetizky-Gesellschaft*.

Napełnia mnie wdzięcznością, że państwowe przedstawicielstwa kultury, zarówno Polski jak i Austrii, doceniły moje dotychczasowe osiągnięcia artystyczne przyznając mi wysokie odznaczenia: w 2009 r. otrzymałam od Klubu Polskich Intelktualistów w Wiedniu nagrodę „Złotej Sowy”, za zasługi na polu kultury; Rzeczpospolita Polska odznaczyła mnie orderem „Za zasługi dla kultury polskiej” (1990 r.) oraz krzyżem oficerskim „Polonia Restituta” (1994 r.), a rząd Austrii przyznał mi w 2000 r. „Austriacki Krzyż Zasługi” za osiągnięcia w nauce i sztuce (das *Österreichische Ehrenkreuz für Wissenschaft und Kunst*). W maju 2019 r., podczas Dni Moniuszki w Wiedniu, zostałam uhonorowana srebrnym medalem „Zasłużony kulturze, Gloria Artis”. A z ostatniej chwili - skomponowałam Mazurka mit glissandi na fortepian (dla mojego młodszego wnuka, Fabiana), i właśnie piszę

następny utwór fortepianowy, Walzer mit Chromatik, czyli chromatyczny walc (dla mojego starszego wnuka, Vincenta).

Faktycznie - zostałam kompozytorką, ale nie przestałam być pianistką. Nieprzerwanie realizuję dalej moje pianistyczne wizje. Wprawdzie inaczej, niż to było za młodych lat, niemniej ogromnie wzbogacona przez doświadczenia długiego okresu życia, który spędziłam w symbiozie z muzyką.

Wiedeń, 12 grudnia 2025 r.

Informacje o autorach

Julian Gaborek - urodzony w Gorzowie Wlkp., od 1989 r. w Austrii, projektant budowlany, działacz polonijny i sportowy. Od 2008 r. - prezes Wspólnoty Polaków w Górnej Austrii; redaktor naczelny Polskiego Radia w Górnej Austrii, kierownik d/s Sportu Polonijnego w Austrii.

Polonijna aktywność Juliana Gaborka obejmuje ponadto następujące działania i funkcje:

- w latach 2012-2014 - przewodniczący d/s Sportu i Rekreacji w Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych,
- w latach 2012-2014 - wiceprezes Wspólnoty Polskich Organizacji w Austrii - Forum Polonii,
- w 2015 r. - wyróżnienie srebrnym medalem zasługi przez rząd Górnej Austrii,
- w 2016 r. - światowa nagroda Złota Sowa w kategorii działacz polonijny z ramienia czasopisma polonijnego „Jupiter” w Wiedniu,
- w 2023 r. - wyróżnienie w Konkursie „Osobowość Polonijna Roku im. Edyty Felsztyńskiej“,
- od 2018 r. do 2021 r. - kierownik d/s Sportu Polonijnego w Austrii,
- czynne uczestnictwo w Światowych Polonijnych Sejmikach Olimpijskich, organizowanych co dwa lata przez Polski Komitet Olimpijski,
- od 2007 r. - czynne uczestnictwo w Światowych Letnich Igrzyskach Polonijnych, zdobywca w tenisie ziemnym i lekkoatletyce: 3 złotych, 2 srebrnych i 5 brązowych medali,
- pięciokrotny zwycięzca Polonijnego Turnieju Tenisa Ziemnego o Puchar Górnej Austrii.

mgr Sławomir Iwanowski - urodzony w Warszawie, jest absolwentem Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego. Od ponad 30 lat mieszka w Wiedniu. W 1995 r. wspólnie z żoną, Haliną Świerkosz-Iwanowską, założył Pismo Polonii Austriackiej „Polonika”, w którym pełni funkcję redaktora naczelnego od czasu

jego powstania. Jest to najdłużej ukazujące się polskojęzyczne czasopismo w Austrii i najstarsze spośród wszystkich etnomediów w tym kraju.

Interesuje się historią polskiej obecności w Austrii i jej upamiętnianiem. Jest autorem licznych artykułów i publikacji poświęconych polskiej historii w tym kraju oraz inicjatorem i organizatorem działań mających na celu zachowanie i popularyzację polskich miejsc pamięci.

Prof. dr Theodor Kanitzer (ur. 16 czerwca 1926 r. w Wiedniu) - prezes Międzynarodowego Towarzystwa Chopinowskiego w Wiedniu i Towarzystwa Austriacko-Polskiego, uznany ekspert w tematyce życia i twórczości F. Chopina.

Absolwent studiów politologicznych na Wydziale Prawa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Wiedeńskiego, które ukończył uzyskując tytuł doktora.

Od 1953 r. jest członkiem Austriacko-Polskiego Towarzystwa, a od 1971 roku jego prezesem. W 1976 r. objął stanowisko prezesa Międzynarodowego Towarzystwa Chopinowskiego w Wiedniu. W 1975 r., wraz z wicekanclerzem i ministrem handlu Fritzem Bockiem, założył „Forum Gospodarcze”; celem projektu jest wspieranie stosunków gospodarczych między Austrią i Polską.

Andrzej Kempa - dyplomowany elektrotechnik, studiował na Uniwersytecie Śląskim i Wiedeńskim. W Austrii od 1991 r., zawodowo pełnił funkcje: prokurenta i dyrektora generalnego w „Mega Druk Sp. z o.o.”, dyrektora generalnego „Eurodruk Polska Sp. z o.o.”, kierownika działów IT, DTP i EBV w wydawnictwie „Familiapress” wydających gazety „Täglich Alles”, „Die Ganze Woche”, managera projektów i konsultanta w „M.T. Medienbeteiligungs- und -beratungs GesmbH”, projektanta w Zakładach Pomiarowo-Badawczych Energetyki Energopomiar, kierownika działu IT w Inovamedia Print-Medienproduktions GmbH.

Z Polonią związany od 25 lat, w tym 20 lat z działalnością społeczną na rzecz Polonii: założyciel i pierwszy prezes Stowarzyszenia Rady Rodziców przy Szkole Polskiej im. Jana III. Sobieskiego przy Ambasadzie RP w Wiedniu, od 2005 r. współzałożyciel i prezes stowarzyszenia „Światowe Igrzyska Polonijne - Polonia Austria”, 12 lat koordynował „Team Austria” na Igrzyskach Polonijnych i doprowadził do zdobycia najwyższego, 3-ego miejsca w klasyfikacji drużynowej na Igrzyskach w 2011 r., od 2013 r. prezes Stowarzyszenia Zbója Szczyrka w Szczyrku. Od 2011 r. redaktor serwisu informacyjnego „Polonia Sport”, moderator audycji radiowej „Radio Polonia Sport i więcej”. Od 2016 r. pełni funkcję Prezesa Światowej Federacji Sportu Polonijnego. Od 2024 r. przewodniczący Komisji Rewizyjnej Światowego Stowarzyszenia Mediów Polonijnych. Organizator Sympozjów Sportu Polonijnego, Polonijnych Warsztatów Eksperckich, Polonijnych Mistrzostw Świata w Piłce Siatkowej Kobiet i Mężczyzn, współorganizator trzech edycji Mistrzostw „Polonia Euro Volley w Kaliszu” i wielu innych wydarzeń. Od 2020 r. do teraz przewodniczący i współzałożyciel Federacji Polaków w Austrii. Organizator lub współorganizator wielu wydarzeń, łączących historię, kulturę i sport, m.in. imprez sportowo-charytatywnych, wystaw historycznych. Autor artykułów i opracowań dotyczących Polonii (m.in. Polacy jako Ambasadorzy współpracy środkowoeuropejskiej, Oblicza Polonii, Kolorowe Mateczniki). Współautor filmu dokumentalnego o obozie zagłady w Gusen. Moderator i gość wielu audycji radiowych i programów telewizyjnych. Panelista debat polonijnych i sympozjów. Przez czasopismo polonijne „Żongler” wybrany Twarzą Roku 2006. Zdobywca 13 złotych, 11 srebrnych i 15 brązowych medali w latach 2005-2023 na Światowych Letnich Igrzyskach Polonijnych, wyróżniony nagrodą Fair Play w Toruniu, drużynowo dwukrotnie zdobywca tytułu Polonia Euro Volley, w konkursie Fundacji im. Janusza Kurtyki o nagrodę Przeszłość/Przyszłość otrzymał nominację w kategorii Polonia i Polacy za granicą. Za zasługi dla Polonii i popularyzację historii odznaczony Krzyżem Komandorskim z

Gwiazdą Orderu św. Stanisława, aktualnie posiada tytuł „Ambasador at Large” w Austrii Orderu św. Stanisława. W 2025 r., podczas święta z okazji Dnia Polonii i Polaków za Granicą w Belwederze w Warszawie, w uznaniu wybitnych zasługi w działalności społecznej, kulturalnej i gospodarczej w kraju i za granicą, prezydent Andrzej Duda wręczył mu jako prezesowi Światowej Federacji Sportu Polonijnego Flagę państwową.

Autor tablicy pamiątkowej „Totus Tuus - Jan Paweł II”, ufundowanej przez Polonię wiedeńską i zawieszoną w katedrze św. Szczepana w Wiedniu, a obecnie przeniesioną do Polskiego Narodowego Sanktuarium na Kahlenbergu. Przeprowadził wystawy historyczne o Powstaniu Warszawskim, Rzezi Wołyńskiej, Rtm. W. Pileckim, I. Paderewskim, Królu Janie III Sobieskim, A. Grottgerze i innych. Zorganizował wiele konkursów dla dzieci i młodzieży, m.in. „Moja Polska coraz piękniejsza”. Jest sygnatariuszem umów współpracy m.in. AWF w Gdańsku, AWF w Warszawie, Muzeum Sportu i Turystyki, z UM Szczyrk, UM Gliwice, UM Piekary Śląskie, UM Bądzin, ze Związkiem Górnośląskim, Zespołem Pieśni i Tańca „Śląsk” im. St. Hadyny, Fundacją Wolność i Demokracja, Stow. Artystów Niezależnych „Marchoń”, Fundacją Rozwoju Kardiochirurgii im. Zbigniewa Religi, Fundacją Dorastaj Razem z Nami, Agencją POLADA, Agencją NADA Austria, Fundacją Piłka jest Piękna, Fundacją Damy Radę z Kulturą, Fundacją im. Janusza Kurtyki, Centrum Rozwoju Lokalnego, MKS Kalisz, Polską Federacją Nordic Walking, Centralnym Ośrodkiem Sportu Olimpijskiego „Harnaś” i wielu innych.

Organizacja imprez charytatywnych umożliwiła mu przekazanie ponad 300 tysięcy zł na cele charytatywne, a w organizowanych przez niego wydarzeniach uczestniczyło ponad 35 tysięcy osób.

Krystyna Meduna - założycielka Galerii „Meduna” w Wiedniu, promotorka polskiej sztuki w Austrii i za granicą

mgr inż. arch., Dipl.-Ing. Arch. Bożena Prochaska - 1954 - matura w Liceum Ogólnokształcącym im. Balzera w Zakopanem, równocześnie zasadnicze wykształcenie muzyczne; 1961 - utworzenie Teatru Studenckiego „Gest” jako wspólna akcja z koleżankami i kolegami studiującymi na Wydziale Architektury we Wrocławiu. Teatr ten istnieje do dzisiaj i cieszy się wieloma międzynarodowymi sukcesami; 1964 - tytuł mgr inż. arch. - dyplom na Wydziale Architektury na Politechnice Wrocławskiej; 1964-1978 - początkowo praca w Wojewódzkiej Pracowni Urbanistycznej we Wrocławiu, po roku we Wrocławskim Biurze Budowlanym przy produkcji elementów żelbetowych, nadzór budowlany, następnie w Biurze Projektowym ZREMB, od 1975 - kierownik zespołu tamże; 1967 - narodziny syna, Bartosza Wojnarowicza; 1970 - Uprawnienia Budowlane do podpisywania własnych projektów architektonicznych - Wrocław; 1973-1975 - praca w Wiedniu w Biurze Konstrukcyjnym prof. Kossa - współpraca przy projekcie stadionu jazdy rowerowej w Wiedniu. Biuro to zostało wyróżnione za pierwsze w Europie zastosowanie natrysku z płynnego azbestu jako ocieplenia pokrycia dachu, które umożliwiło projektowanie pokrycia stadionów o dużych rozpiętościach; 1979 - nostryfikacja dyplomu na Politechnice w Bukareszcie, z zachowaniem polskiej pisowni; 1982-1997 - nadzór budowlany w Wiedniu, praca przy realizacji wówczas największego szpitala w Wiedniu (AKH); 1984 - nostryfikacja dyplomu na Wydziale Architektury Politechniki Wiedeńskiej, uzyskanie tytułu Dipl.-Ing.; od 15.11.1997 - aktywna, trwająca 10 lat praca w nowo powstałym Stowarzyszeniu Polskich Inżynierów i Techników w Austrii („Verein Polnischer Ingenieure in Österreich”, „VPI”). Funkcja Sekretarz Generalnej do 2007 r. W latach 2006-2016 - organizacja 51 koncertów „Muzyka i Technika”. Wykształcenie muzyczne i techniczne, jak i doświadczenia z okresu prywatnych lekcji u Władysława Kędry oraz Haliny Czerny-Stefańskiej wyzwoliły pomysł organizowania cyklu koncertów pt. „Muzyka i Technika”, na których młode muzyczki i muzycy, studiujący na wyższych uczelniach podyplomowych w Austrii, mogli oswoić się z austriacką

i polonijną publicznością - czyli przeżyć początki swojej kariery koncertowej i artystycznej. Cykl koncertów „Muzyka i Technika” wskazywał na powiązania muzyczno-techniczne oraz matematyczne zależności tych dwóch elementów. Pełnieniu funkcji Sekretarz Generalnej VPI oraz działalności przy organizacji koncertów „Muzyka i Technika” towarzyszyła wieloletnia aktywność w powstałej również w Wiedniu Europejskiej Federacji Polonijnych Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych (EFPSNT); 15.06.2002 - przyznanie Honorowego Członkostwa Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników w Austrii; 25.03.2011 - przyznanie Krzyża Kawalerskiego Orderu „Zasługi dla Rzeczypospolitej Polskiej” przez Prezydenta RP za wybitne zasługi w rozwijaniu polsko-austriackiej współpracy i wymiany kulturalnej; dalsze nagrody i odznaki: Złote Odznaki i Dyplomy Honorowe od Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników we Francji, Stowarzyszenia Techników Polskich w Wielkiej Brytanii, Stowarzyszenia Techników Polskich na Liwie, ponadto wiedeńskie odznaczenie przyznawane za propagowanie kultury przez Klub Inteligencji Polskiej „Złota Sowa”.

mgr inż., DI Wojciech Rogalski - prezes Stowarzyszenia Polskich Inżynierów i Techników w Austrii (1998-2008, 2020-2024).

Univ.-Prof. Mag. art. Elzbieta Wiedner-Zajac - pianistka, kompozytorka, pedagog fortepianu. Urodzona, wychowana i wykształcona w Polsce. Od 1979 r. przebywa na stałe w Wiedniu, prowadząc nieprzerwanie aktywną działalność koncertową, pedagogiczną, a od 1999 r. - także kompozytorską.

Studiowała w Polsce, w USA i w Wiedniu. Zdobyła wiele czołowych nagród i wyróżnień na konkursach fortepianowych w Polsce (Katowice, Warszawa, Gdańsk, Łódź), w USA (Ann Arbor, Michigan), we Włoszech (Bolzano) i w Hiszpanii (Barcelona).

Artystka prowadzi ożywioną działalność koncertową na trzech kontynentach, występuje na znanych festiwalach muzycznych. Dokonała wielu solowych nagrań płytowych, przede wszystkim z

muzyką polską i austriacką oraz licznych nagrań dla międzynarodowych stacji radiowych i telewizyjnych. Począwszy od 1999 r. zaczyna konsekwentnie realizować swoje kompozytorskie pomysły, wkrótce zdobywając nagrody na międzynarodowych konkursach kompozytorskich.

Również jako pedagog jest nieprzerwanie aktywna. Po spełnieniu wszystkich wymagań przewodu habilitacyjnego na Uniwersytecie Muzyki w Wiedniu (kwiecień 2004 r.) przyznano jej jednogłośnie tytuł ao. Univ.-Prof. (uniwersytecki profesor nadzwyczajny).

Za swoje osiągnięcia artystyczne Elzbieta Wiedner-Zajac została wielokrotnie odznaczona przez polskie i austriackie przedstawicielstwa kultury.

mgr Joanna Ziemska - urodzona w Warszawie, od 10-ego roku życia mieszka w Wiedniu; ukończyła studia translatoryki (języki polski i francuski), sławistyki oraz historii sztuki na Uniwersytecie Wiedeńskim; nauczyciel akademicki w instytucie translatoryki Uniwersytetu Wiedeńskiego, tłumaczka pisemna i ustna (tłumaczenia symultaniczne, konsekwentne, dialogowe), tłumaczka sądowa, tłumaczka dzieł literackich i literatury faktu. Prowadzi warsztaty przekładu literackiego, wydaje artykuły i publikacje naukowe. Jest członkiem Komitetu Pamięci Gusen oraz prezesem Klubu Profesorów przy Stacji Naukowej PAN w Wiedniu.